

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

**PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO
20, 21, 22, 188 IR 189 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-18-68; TAIS NR. 17-13997(2))**

2018-01-25 Nr. NV-259

Vilnius

Projekto rengėja – Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas – į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (toliau – Direktyva) nuostatas.

Dabartinė situacija. Esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje iš esmės atitinka pagrindinius Direktyvos reikalavimus valstybėms narėms ir tinkamai garantuoja įtariamųjų ar kaltinamųjų asmenų teises, tačiau esamo reguliavimo suderinamumas su Direktyvos reikalavimais nėra pakankamas, kad konstatuoti visišką Direktyvos nuostatų perkėlimą Lietuvoje.

Projekto esmė. Projektu yra siūloma tikslinti Baudžiamojo proceso kodekso (toliau - BPK) nuostatas, tokiu būdu užtikrinant Lietuvos nacionalinės teisės ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų visišką suderinamumą:

1. BPK 20 str. papildomas nuostata, kad ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu nepašalintos *abejonės ir neaiškumai* dėl nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens kaltės ar kitų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai išspręsti teisingai, turi būti *vertinami nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens naudai*;

2. BPK 21 ir 22 str. atskirai įtvirtinama teisė tiek įtariamajam tiek kaltinamajam *atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką*. Siekiant BPK nuostatų nuoseklumo ir suderinamumo taip pat tikslinamos BPK 188 str. nuostatos numatant pareigą tinkamai informuoti įtariamąjį ar kaltinamąjį apie šią teisę;

3. Papildomas BPK priedas įtraukiant atitinkamą nuorodą į Direktyvą.

Derinimas. Projektas derintas su Vidaus reikalų ministerija, Kultūros ministerija, Europos teisės departamentu prie Teisingumo ministerijos, Generaline prokuratūra, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionaline teismų administracija ir Žmogaus teisių stebėjimo institutu. Dauguma suinteresuotų institucijų įstatymo projektui pritarė be pastabų - pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta, pateiktos derinimo pažymoje.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatoms. Projektas Vyriausybės programos nuostatų tiesiogiai neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlytume projekto rengėjams įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. sausio 24 d. išvadoje Nr. NV-240 pateiktas pastabas.

Siūlytume projektą svarstyti **Vyriausybės posėdžio B dalyje**.

Patarėjas

Audrius Kasinskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-01-16 Nr. (1.5) LT-30

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektą (toliau – įstatymo projektas).

Įstatymo projektas parengtas, siekiant į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (toliau – Direktyva) nuostatas. Sistemine minėto Europos Sąjungos teisės akto ir Lietuvos nacionalinės teisės aktų nuostatų analizė leidžia teigti, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje ne visa apimtimi atitinka Direktyvoje keliamus reikalavimus. Dėl šios priežasties įstatymo projektu yra siūloma tikslinti baudžiamojo proceso įstatymo nuostatas, tokiu būdu užtikrinant Lietuvos nacionalinės teisės ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų visišką suderinamumą.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, įstatymo projekto poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymo projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Įstatymo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Įstatymo projektas derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo

ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionalinė teismų administracija ir Žmogaus teisių stebėjimo institutu (gauta išankstinė ekspertinė nuomonė dėl Direktyvos nuostatų atitikties Lietuvos nacionalinei teisei). Dauguma suinteresuotų institucijų įstatymo projektui pritarė be pastabų. Dėl institucijų pateiktų pastabų, į kurias nebuvo atsižvelgta, pridedama derinimo pažyma.

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas ir su juo susijusi lydimoji medžiaga, 85 lapai.
2. Suinteresuotų institucijų derinimo raštai, 9 lapai.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21, 22,
188 IR 189 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektui ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Atsižvelgiant į tai, kad 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL 2016 L 65, p. 1) į nacionalinę teisę turi būti perkelta iki 2018 m. balandžio 1 d., prašyti Lietuvos Respublikos Seimą svarstyti šį įstatymo projektą skubos tvarka.

3. Įgalioti teisingumo ministrę Mildą Vainiutę, o jai negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Raimondą Bakšį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytą įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Strateginio valdymo departamentas
Dokumentų valdymo skyriaus
vyriausioji specialistė

M. Rutkauskienė
M. Rutkauskienė
2018-01-16

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
Simona Mesonienė
2018-01-16

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė
Milda Vainiutė
2018-01-16

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21, 22, 188 IR 189 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO
ĮSTATYMAS

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Papildyti 20 straipsnį 6 dalimi:

„6. Ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu nepašalintos abejonės ir neaiškumai dėl nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens kaltės ar kitų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai išspręsti teisingai, turi būti vertinami nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens naudai.“

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.“

4 straipsnis. 188 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 188 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Prieš pradėdamas įtariamąją apklausą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas išaiškina įtariamajam jo teisę tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką. Apklausos pradžioje įtariamąjį paklausiama, ar jis prisipažįsta padaręs nusikalstamą veiką, kurios padarymu įtariamasis. Po to pasiūloma duoti parodymus apie įtarimo esmę. Vėliau įtariamajam gali būti užduodami klausimai.“

2. Pakeisti 188 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamąjo apklausos protokolas surašomas laikantis šio Kodekso 179 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Įtariamąjo parodymai protokole užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Jeigu reikia, nurodomi įtariamajam užduoti klausimai ir jo atsakymai. Jeigu apklausos

metu įtariamasis pasinaudojo savo teise tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, tai pažymima apklausos protokole.“

5 straipsnis. 189 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 189 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Prokuroro iniciatyva atliekamos įtariamąjo apklausos metu taikomos šio Kodekso 188 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatos.“

6 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Papildyti Kodekso priedą 20 punktu:

„20. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL 2016 L 65, p. 1).“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Strateginio valdymo departamentas
Dokumėnų valdymo skyriaus
vyriausioji specialistė
M. Rutkauskienė
2018-01-11

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė
Simona Mesonienė
2018-01-12

Teisingumo ministrė
Milda Vainiūtė
2018-01-16

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21, 22, 188 IR 189 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO
ĮSTATYMAS

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Papildyti 20 straipsnį 6 dalimi:

„6. Ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu nepašalintos abejonės ir neaiškumai dėl nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens kaltės ar kitų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai išspręsti teisingai, turi būti vertinami nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens naudai.“

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus; **ar tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką**; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareiktų prašymų; **tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką**; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.“

4 straipsnis. 188 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 188 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. **Prieš pradėdamas įtariamąją apklausą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas išaiškina įtariamajam jo teisę tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką.** Apklausos pradžioje įtariamąjį paklausiama, ar jis prisipažįsta padaręs nusikalstamą veiką, kurios padarymu įtariamasis. Po to pasiūloma duoti parodymus apie įtarimo esmę. Vėliau įtariamajam gali būti užduodami klausimai.“

2. Pakeisti 188 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamąjį apklausos protokolas surašomas laikantis šio Kodekso 179 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Įtariamąjį parodymai protokole užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Jeigu reikia, nurodomi įtariamajam užduoti klausimai ir jo atsakymai. **Jeigu apklausos**

metu įtariamasis pasinaudojo savo teise tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, tai pažymima apklausos protokole.“

5 straipsnis. 189 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 189 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Prokuroro iniciatyva atliekamos įtariamojo apklausos metu taikomos šio Kodekso 188 straipsnio 3 ir 4 ~~dalies~~ **dalių** nuostatos.“

6 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Papildyti Kodekso priedą 20 punktu:

„20. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL 2016 L 65, p. 1).“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministrė

Milda Vainiūtė

2018-01-16

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21,
22, 188 IR 189 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektas (toliau – įstatymo projektas) parengtas, siekiant į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (toliau – Direktyva) nuostatas. Sisteminė minėto Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės akto ir Lietuvos nacionalinės teisės aktų nuostatų analizė, leidžia teigti, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje ne pilna apimtimi atitinka Direktyvoje keliamus reikalavimus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt)).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Kompleksinė lyginamoji Direktyvos ir baudžiamojo proceso įstatymo bei kitų susijusių teisės aktų nuostatų analizė leidžia daryti išvadą, kad Lietuvos nacionalinės teisės nuostatos iš esmės įgyvendina Direktyvos pagrindinius reikalavimus valstybėms narėms ir tinkamai garantuoja šiame ES instrumente įtvirtintas įtariamųjų ir kaltinamųjų pagrindines procesines teises ir garantijas, todėl didžiąja dalimi atitinka Direktyvos nuostatas. Kita vertus, minėta analizė taip pat parodė, kad esamo teisinio reguliavimo Lietuvoje suderinamumas su Direktyvos reikalavimais vis dėlto nėra pakankamas, siekiant konstatuoti visų Direktyvos nuostatų visišką įgyvendinimą Lietuvoje.

1. Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies nuostatos įpareigoja valstybes nares užtikrinti (ir atitinkamai nacionaliniuose baudžiamuosiuose įstatymuose įtvirtinti), kad, esant abejonių dėl įtariamąjo arba kaltinamojo kaltės, tokia padėtis baudžiamajame procese būtų vertinama įtariamąjo arba kaltinamojo naudai (*in dubio pro reo* principas). Pažymėtina, kad *in dubio pro reo* taisyklė, savo ruožtu reiškianti, kad visos baudžiamojo proceso metu nepašalintos abejonės ir neaiškumai dėl nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens kaltės ar kitų bylai reikšmingų aplinkybių turėtų būti vertinami nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens naudai, yra vienas iš nekaltumo prezumpcijos principo turinio esminių elementų. *In dubio pro reo* principo turinys yra tinkamai atskleistas ir išgrynintas Lietuvos teismų praktikoje, kur ši taisyklė yra nuosekliai taikoma. *In dubio pro reo* principo svarbą ne kartą savo nutartyse yra pabrėžęs ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (pavyzdžiui, kasacinės nutartys Nr. 2K-177/2009, 2K-205/2012, 2K-315/2012, 2K-510/2012, 2K-429/2013 ir kt.). Kita vertus, nepaisant *in dubio pro reo* principo nuoseklaus taikymo teismų praktikoje, šis principas, kaip to reikalauja Direktyva, *baudžiamojo proceso įstatyme nėra tiesiogiai įtvirtintas*. Dėl šios priežasties esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje vertintinas kaip neatitinkantis Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies reikalavimų.

2. Direktyvos 7 straipsnio 1 – 2 dalių nuostatos įtvirtina (ir atitinkamai įpareigoja valstybes nares nurodyti šias teises nacionaliniuose baudžiamuosiuose įstatymuose) įtariamąjo ir kaltinamojo teisę tylėti ir teisę neduoti parodymų prieš save. Vadovaujantis Direktyvos nuostatomis,

įtariamą ir kaltinamą teisė tylėti ir atsisakyti duoti parodymus prieš save yra neatsiejami nekaltumo prezumpcijos principo turinio elementai, *kurių turinys nėra tapatus*, ir kurias valstybės narės privalo ne tik *atskirai formaliai įtvirtinti* nacionaliniuose baudžiamuosiuose įstatymuose, bet ir šias esmines procesines garantijas *lygiagrečiai ir nepriklausomai viena nuo kitos* praktiškai veiksmingai užtikrinti baudžiamajame procese atliekant procesinius veiksmus su įtariamaisiais ar kaltinamaisiais. Šiuo aspektu taip pat pažymėtina, kad Direktyvos nuostatos ne tik nurodo, kad įtariamajam ir kaltinamajam lygiagrečiai privalo būti užtikrintos teisė tylėti ir teisė neduoti parodymų prieš save, bet ir akcentuoja aplinkybę (Direktyvos preambulės 31 punktas), kad įtariamasis ir kaltinamasis prieš atliekant su juo procesinius veiksmus, kurie sudaro sąlygas šiam asmeniui apkalbėti save, *turi būti tinkamai informuotas* apie šias jo turimas teises ir jų apimtį. Sisteminė baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų analizė leidžia daryti vienareikšmę išvadą, kad esamas teisinis reguliavimas nėra pakankamas, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 7 straipsnio 1 – 2 dalių (įskaitant ir Direktyvos preambulės 31 punkto) nuostatas. Taip, BPK 21 straipsnio 4 dalyje nurodyta įtariamą teisė tylėti, tačiau *analogiška teisė* BPK 22 straipsnio 3 dalyje *nėra numatyta kaltinamajam*. Teisė atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką apskritai *nėra atskirai numatyta* nei įtariamajam (BPK 21 straipsnio 4 dalis), nei kaltinamajam (BPK 22 straipsnio 3 dalis). Kartu pabrėžtina, kad teisės neduoti parodymų prieš save tariamas netiesioginis realizavimas per įtariamą/kaltinamą teisę duoti parodymus yra akivaizdžiai nepakankamas, siekiant įgyvendinti Direktyvos 7 straipsnio 2 dalies aiškų nurodymą šią procesinę garantiją (teisę neduoti parodymų prieš save) *atskirai įtvirtinti nacionaliniuose baudžiamuosiuose įstatymuose*. Be to, baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos (įskaitant ir BPK 21 ir 22 straipsnius, kuriuose šios procesinės garantijos nėra nuosekliai įtvirtintos) *nėra pakankamai informatyvios* subjektų, disponuojančių teise tylėti ir teise neduoti parodymų prieš save, atžvilgiu ir tokiu būdu sudaro prielaidas netinkamam asmens informavimui apie šias jo turimas teises ir jų apimtį. Taip, pavyzdžiui, BPK nuostatos, atliekant įtariamą apklausas ikiteisminio tyrimo metu, *nenumato aiškios teisėsaugos pareigūnų pareigos informuoti asmenį* apie jo teisę tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, tuo tarpu, atliekant kaltinamą apklausą teismo nagrinėjimo metu, *tokia informavimo pareiga (teisiamojo posėdžio pirmininkui) jau yra numatyta* (BPK 272 straipsnio 1 dalis).

Dėl šių priežasčių teigtina, kad aukščiau nurodytos baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos yra nepakankamai išsamios ir nuoseklios, todėl nurodytas teisinis reguliavimas yra nepakankamas ir atitinkamai neužtikrina tinkamo Direktyvos reikalavimų įgyvendinimo ir dėl šios priežasties taisytinas.

3. Direktyvos nuostatų atitikmens Lietuvos nacionalinei teisei vertinimo kontekste *atskirai pastebėtina*, kad sisteminė baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų analizė leidžia konstatuoti, kad *BPK nuostatos iš esmės tinkamai įgyvendina Direktyvos 8 ir 9 straipsnių nuostatas* ir dėl šios priežasties šiuo aspektu *baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimai nėra reikalingi*:

3.1. Direktyvos 8 straipsnio 1 dalies nuostatos įpareigoja valstybes nars veiksmingai užtikrinti, kad kaltinamieji turėtų teisę aktyviai dalyvauti nagrinėjant jų baudžiamąją bylą teisme, t. y. Direktyvos nuostatomis *siekiama užtikrinti kuo platesnį kaltinamą teisės tiesiogiai dalyvauti nagrinėjant jo baudžiamąją bylą teisme taikymą*, tokiu būdu suteikiant kaltinamajam plačias galimybes tiesiogiai veiksmingai gintis nuo pareikštų kaltinimų ir efektyviai realizuoti savo procesines teises bylos nagrinėjimo teisme metu. Kartu, siekiant kiek sušvelninti Direktyvos 8 straipsnio 1 dalies reikalavimus, Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies nuostatos *numato galimas ribotas išimtis*, kurias valstybės narės gali numatyti nacionalinėje teisėje (pastebėtina, kad tai tik valstybės narės teisė/galimybė, o *ne pareiga šiuos atvejus preciziškai įtvirtinti nacionalinėje teisėje*) realizuojant kaltinamą teisę tiesiogiai dalyvauti nagrinėjant bylą teisme ir kurioms esant (esant bent vienai iš sąlygų) bylą būtų *leidžiama* nagrinėti ir teismo nuosprendį priimti kaltinamajam nedalyvaujant: a) jeigu kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes b) kai kaltinamajam, kuris buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, atstovauja įgaliotas advokatas, kurį pasirinko įtariamasis ar kaltinamasis arba kurį paskyrė valstybė.

Aptariamuoju aspektu būtina pabrėžti, kad Direktyva (kaip ir kiti analogiški ES instrumentai) *nustato tik minimalius standartus* (būtiną taisyklę), kuriuos valstybės narės, perkeldamos į nacionalinę teisę tokio pobūdžio ES teisės aktų nuostatas, *gali viršyti* (išplėsti Direktyvoje nurodytas teises). Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad BPK normos *įgyvendina Direktyvos* (kurios minimalius standartus valstybės narės nacionalinėje teisėje gali viršyti) 8 straipsnio nuostatas platesne apimtimi, nes, vadovaujantis BPK nuostatomis, kaltinamojo tiesioginis (asmeniškai dalyvaujant teismo posėdyje) arba netiesioginis (naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones, kai jis negali atvykti į teismą) dalyvavimas baudžiamąją bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, *iš esmės visais atvejais yra privalomas*. Tokiu būdu kaltinamajam suteikiamos plačios galimybės tiesiogiai veiksmingai gintis nuo pareikštų kaltinimų ir efektyviai realizuoti savo procesines teises teismo nagrinėjimo metu. Kaltinamojo nedalyvavimo atveju daroma posėdžio pertrauka arba bylos nagrinėjimas atidedamas, o nepateisinamas nedalyvavimas baudžiamosios bylos teisme nagrinėjime gali sukelti kaltinamajam BPK 247 straipsnyje nurodytas pasekmes. Vadovaujantis BPK nuostatomis, net ir esant Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodytoms (bent vienai ar visoms) sąlygoms/leidžiamoms išimtims (t. y. kaltinamasi buvo laiku informuotas ar teisme kaltinamojo interesus atstovauja jo gynėjas), kurios *leidžia nukrypti* nuo Direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės narės pareigos užtikrinti kaltinamojo teisę dalyvauti nagrinėjant jo baudžiamąją bylą teisme, kaltinamojo dalyvavimas, nagrinėjant jo baudžiamąją bylą pirmosios instancijos teisme, *vis tiek yra užtikrinamas*, taip išsaugant šio proceso dalyvio galimybes veiksmingai realizuoti savo procesines teises teisme tiesiogiai dalyvaujant bylos nagrinėjimo procese.

Kartu pažymėtina, kad BPK 246 straipsnio (ir BPK XXXII skyriaus) nuostatos numato išimtinį atvejį (*savo ruožtu visiškai atitinkantį Direktyvos 8 straipsnio 4 dalyje nurodytą atvejį*), kai pirmosios instancijos teisme baudžiamoji byla gali būti nagrinėjama (ir priimamas nuosprendis) kaltinamajam nedalyvaujant, t. y., jeigu kaltinamasis piktybiškai vengia atvykti į teismą ir tuo pačiu yra (slapstosi nuo baudžiamąjo persekiojimo) ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tačiau ir šiuo kaltinamojo nedalyvavimo atveju *visada yra tenkinama* Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta sąlyga (nors Direktyvos 8 straipsnio 4 dalis šiam atvejui *nereikalauja nei vienos* Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų tenkinimo – „<...> tačiau negalima patenkinti šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų <...>“), t. y., nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant (kai kaltinamasis slapstosi nuo persekiojimo), pagal BPK normas visais atvejais (nesvarbu pavyko ar nepavyko kaltinamąjį tinkamai informuoti apie bylos nagrinėjimą teisme) *yra privalomas* kaltinamojo, jo šeimos narių pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas, tokiu būdu veiksmingai (*net platesne apimtimi negu tokiais atvejais reikalauja Direktyvos 8 straipsnis*) užtikrinant kaltinamojo teisę į gynybą *in absentia* procese. Kartu pastebėtina, kad ir šiuo atveju pagal BPK normas teismas gali nuspręsti atidėti bylos nagrinėjimą, jeigu bylos nagrinėjimo teisme metu paaiškėja, kad nedalyvaujant kaltinamajam teisingai išspręsti bylą neįmanoma.

Tuo tarpu, nagrinėjant baudžiamąją bylą *apeliacine arba kasacine tvarka* paprastai dalyvauja (asmeniškai tiesiogiai dalyvaujant teismo posėdyje arba naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones) nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta t. y. šie asmenys visada turi teisę (ir yra kviečiami) dalyvauti teismo posėdyje. Kita vertus, baudžiamosios bylos nagrinėjimas apeliacine arba kasacine tvarka *galimas ir nuteistajam nedalyvaujant*, tačiau tokiu atveju, vadovaujantis BPK nuostatomis, *visada užtikrinamos* visos (dvi) Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos (nors Direktyva kaltinamojo/nuteistojo nedalyvavimo atveju *reikalauja nors vienos* iš 8 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąlygos/garantijos užtikrinimo), t. y. pagal BPK normas: a) nuteistasis yra visada tinkamai informuojamas apie bylos nagrinėjimą teisme; ir b) nagrinėjant bylą apeliacine arba kasacine tvarka teismo posėdžiuose užtikrinamas šio asmens (jo šeimos narių) pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad ir šiuo aspektu (bylos nagrinėjimas apeliacine arba kasacine tvarka) baudžiamąjo proceso įstatymo nuostatos taip pat yra *tinkamai suderintos su Direktyvos 8 straipsnyje nurodytais minimaliais standartais* (nors ir neįgyvendina šių minimalių taisyklių platesne apimtimi, kaip tai yra bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme atveju).

3.2. Direktyvos 9 straipsnio nuostatos nurodo, kad tuo atveju, kai kaltinamieji nedalyvavo nagrinėjant jų bylą teisme ir *nebuvo patenkintos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos* (t. y. kaltinamasis *nebuvo tinkamai informuojamas* apie bylos nagrinėjimą teisme ir nagrinėjant bylą *in absentia* kaltinamojo interesus *neatstovavo* šio asmens (jo šeimos narių) pakviestas ar teismo paskirtas *gynėjas*), jie turėtų teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į *kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą*. Tokiame procese (bylos nagrinėjimo iš naujo arba kitoje alternatyvioje teisių gynimo priemonėje/procese) kaltinamieji, vadovaujantis Direktyvos nuostatomis, turėtų teisę veiksmingai aktyviai dalyvauti ir efektyviai naudotis teise į gynybą.

Aptariamuoju aspektu būtina pažymėtina, kad, vadovaujantis BPK nuostatomis, nagrinėjant baudžiamąją bylą *apeliacine arba kasacine tvarka* paprastai dalyvauja (asmeniškai tiesiogiai dalyvaujant teismo posėdyje ar naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones) nuteistasis. Jeigu bylos nagrinėjime apeliacine arba kasacine tvarka nuteistasis nedalyvauja, tokiu atveju, vadovaujantis BPK nuostatomis, *visais atvejais užtikrinamos visos (dvi) Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos* (nors Direktyva kaltinamojo nedalyvavimo atvejais *reikalauja bent vienos* iš 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų/garantijų užtikrinimo), t. y. pagal BPK normas: a) nuteistasis yra visada tinkamai informuojamas apie bylos nagrinėjimą teisme; ir b) nagrinėjant bylą apeliacine arba kasacine tvarka teismo posėdžiuose užtikrinamas šio asmens (jo šeimos narių) pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Direktyvos 9 straipsnis, kuriame nurodytos garantijos (teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę) *yra pritaikomos tik tada, kai „<...> nebuvo patenkintos [Direktyvos] 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos <...>“* (t. y. nebuvo užtikrinta nei viena iš nurodytų 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų – kaltinamasis/nuteistasis nebuvo tinkamai informuojamas apie bylos nagrinėjimą teisme ir nagrinėjant bylą *in absentia* kaltinamojo/nuteistojo interesus *neatstovavo* šio asmens gynėjas) *yra nepritaikomas pagal BPK normas nagrinėjant bylą apeliacine arba kasacine tvarka*.

Tuo tarpu, BPK XXXII skyriaus nurodyta tvarka nagrinėjant bylą (pirmosios instancijos teisme) kaltinamajam nedalyvaujant (kai jis yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengia atvykti į teismą), *taip pat iš esmės visada yra tenkinama Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta sąlyga/garantija*, susijusi su kaltinamojo gynėjo tinkamu atstovavimu minėtame teisminiame nagrinėjime. Vadovaujantis BPK nuostatomis, šiuo atveju, nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant, *visada būtinas kaltinamojo, jo šeimos narių pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas*. Atitinkamai ir šiuo aptariamu atveju Direktyvos 9 straipsnis, kuriame nurodytos garantijos (teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę) *yra pritaikomos tik tada, kai „<...> nebuvo patenkintos [Direktyvos] 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos <...>“* (t. y. nebuvo užtikrinta nei viena iš nurodytų 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų – kaltinamasis nebuvo tinkamai informuojamas apie bylos nagrinėjimą teisme ir nagrinėjant bylą *in absentia* kaltinamojo interesus *neatstovavo* šio asmens gynėjas) *taip pat iš esmės yra nepritaikomas ir nagrinėjant bylą BPK XXXII skyriaus nurodyta tvarka*. Kita vertus, nepaisant Direktyvos 9 straipsnyje nurodytų garantijų nepritaikomumo BPK XXXIII skyriuje numatytiems bylos nagrinėjimo *in absentia* atvejams, BPK XXXII skyriuje nurodytos nuteistųjų *in absentia* išplėstinės procesinės garantijos visgi pilna apimtimi įgyvendina Direktyvos 9 straipsnio reikalavimus. Aptariamuoju aspektu kartu pabrėžtina ir tai, kad Direktyvos 9 straipsnis *neįpareigoja* valstybes nares nacionaliniuose baudžiamuosiuose įstatymuose sukurti *būtent* baudžiamosios bylos, kurioje nuosprendis buvo priimtas kaltinamajam nedalyvaujant, nagrinėjimo iš naujo mechanizmo ar proceso, kadangi šalia kaltinamojo (nuteisto *in absentia*) teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo Direktyvos 9 straipsnyje numatyta lygiavertė šios teisės alternatyva, t. y. kaltinamojo teisė „<...> į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą“. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad BPK XXXII skyriuje įtvirtintos kaltinamojo (nuteisto *in absentia*) išplėstinės procesinės teisės ir garantijos savo turiniu ir pobūdžiu pilna apimtimi atitinka Direktyvos 9 straipsnyje nurodytas kaltinamojo alternatyvios teisės „į kitą teisių gynimo priemonę“ turinį ir apimtį. Taip, pavyzdžiui,

vadovaujantis BPK 438 straipsnio nuostatomis, *in absentia* nuteistas asmuo (arba pagal BPK 312 straipsnį vien tik šio asmens gynėjas) turi teisę: *paduoti jokiais procesiniais terminais neapribotą apeliacinį skundą* (kuris savo ruožtu leistų *iš naujo nagrinėti bylą iš esmės ir panaikinti pirminį teismo nuosprendį*) *dėl in absentia priimto teismo nuosprendžio*; *aktyviai dalyvauti nagrinėjant šią bylą apeliacine tvarka*; prašyti teismą *sustabdyti in absentia priimto teismo nuosprendžio vykdymą*; tokio proceso metu *veiksmingai naudotis* savo teise į gynybą; apeliacinės instancijos teismo nuosprendį skusti kasacine tvarka ir pan. Papildomai, vadovaujantis BPK 438 straipsnio 3 dalies nuostatomis, apeliacinės instancijos teismas (gavęs nuteistojo *in absentia* skundą) yra *įpareigotas pakartotinai atlikti tuos pirmosios instancijos teisme atliktus įrodymų tyrimo veiksmus*, kurių metu nagrinėtais įrodymais buvo grindžiamas apkaltinamasis nuosprendis, jei nuteistasis apeliaciniame skunde nesutinka su tų įrodymų vertinimu. Pakartotinai šie įrodymų tyrimo veiksmai privalo būti atliekami nepaisant to, ar byla jau buvo nagrinėjama pagal kitų proceso dalyvių skundus. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad BPK XXXII skyriuje įtvirtintos nuteistojo *in absentia* procesinės teisės ir garantijos *visiškai atitinka Direktyvos 9 straipsnio standartus*.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Įstatymo projekto 1 straipsniu, siekiant tinkamai suderinti baudžiamojo proceso įstatymo nuostatas su Direktyvos 6 straipsnio 2 dalies reikalavimais, baudžiamojo proceso įstatyme (BPK 20 straipsnyje) yra siūloma įtvirtinti nuosekliai Lietuvos teismų praktikoje taikomą *in dubio pro reo* principą, nurodant, kad ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu nepašalintos abejonės ir neaiškumai dėl nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens kaltės ar kitų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai išspręsti teisingai, turi būti vertinami nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens naudai.

2. Atsižvelgiant į Direktyvos 7 straipsnio 1 – 2 dalių (ir Direktyvos preambulės 31 punkto) nuostatas, įstatymo projekto 2 – 3 straipsniais yra siūloma tikslinti BPK 21 ir 22 straipsnių nuostatas, apibrėžiančias įtariamojo ir kaltinamojo teises, aiškiai įtvirtinant tiek įtariamajam, tiek kaltinamajam abi Direktyvos 7 straipsnyje nurodytas šių proceso dalyvių teises – teisę tylėti ir teisę atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką. Taip pat, vadovaujantis Direktyvos nuostatomis ir užtikrinant BPK nuostatų tarpusavio suderinamumą ir nuoseklumą (šiuo atveju su BPK 272 straipsnio 1 dalimi ir joje nurodyta informavimo pareiga), įstatymo projekto 3 – 4 straipsniuose įtvirtinama prokuroro ir ikiteisminio tyrimo pareigūno pareiga, atliekant įtariamojo apklausas ikiteisminio tyrimo metu, tinkamai informuoti įtariamąjį apie jo teisę tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus prieš save.

3. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projektu siūlomi pakeitimai padaryti, siekiant į nacionalinę teisę tinkamai perkelti Direktyvos nuostatas, įstatymo projekto 5 straipsniu yra siūloma papildyti BPK priedą nauju punktu, patvirtinančiu baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų suderinamumą su paminėtu ES instrumentu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad Įstatymo projektas neturės neigiamų pasekmių, kadangi jų nuostatomis siekiama užtikrinti Lietuvos nacionalinės teisės aktų ir Direktyvos 2016/343/ES nuostatų visišką suderinamumą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai Įstatymo projekto priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
 Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais (*įgyvendina Direktyvos 2016/343/ES reikalavimus, susijusius su nekaltumo prezumpcijos principo esminių elementų užtikrinimu ir kaltinamojo teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme garantavimu*).

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionaline teismų administracija ir Žmogaus teisių stebėjimo institutu.

14. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „Baudžiamojo proceso kodeksas“, „nekaltumo prezumpcija“, „įtariamasis“, „kaltinamasis“, „baudžiamoji byla“, „Europos Sąjunga“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
 Nėra.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiūtė

2018-01-16

**DIREKTYVOS 2016/343/ES IR LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIŲ TEISĖS AKTŲ
ATITIKTIES LENTELĖ**

<p>2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL 2016 L 65, p. 1)</p>	<p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių ir Kodekso priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BPK projektas)</p> <p>1992 m. spalio 25 d. Lietuvos Respublikos Konstitucija (toliau – Konstitucija)</p> <p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, patvirtintas 2002 m. kovo 14 d. įstatymu Nr. IX-785 (suvestinė redakcija nuo 2016-06-28) (toliau – BPK)</p> <p>Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, patvirtintas 2000 m. rugsėjo 26 d. įstatymu Nr. VIII-1968, (suvestinė redakcija nuo 2016-06-28) (toliau – BK)</p> <p>1994 m. gegužės 31 d. Lietuvos Respublikos teismų įstatymas Nr. I-480 (toliau – TĮ)</p> <p>1994 m. spalio 13 d. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymas Nr. I-599 (toliau – LPĮ)</p> <p>2011 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 28, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 44, 47, 52 straipsnių pakeitimo ir papildymo, Įstatymo papildymo 34^l, 39^l straipsniais ir 38 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XI-1562 (toliau – LPĮ1)</p> <p>2000 m. spalio 17 d. Lietuvos Respublikos policijos įstatymas Nr. VIII-2048 (toliau – PĮ)</p> <p>2016 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo ir 26 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XII-2366 (toliau – PĮ1)</p> <p>2016 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statuto 2, 43 ir 44 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-166 (toliau – STTS)</p> <p>2016 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 3, 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XII-2367 (toliau – FNTTĮ)</p> <p>2017 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos tarnybos kalėjimų departamente prie</p>	<p>Europos Sąjungos teisės akto perkėlimo (įgyvendinimo) lygis (visiškas, dalinis)</p>
--	--	---

	<p>Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 2, 26 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir Statuto papildymo 26¹, 26² straipsniais įstatymas XIII-496 (toliau – KDS)</p> <p>1996 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas Nr. I-1418 (toliau – VII)</p> <p>2009 m. liepos 15 d. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 46, 49 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-348 (toliau – VII1)</p> <p>2014 m. lapkričio 25 d. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 3, 31, 41, 43, 46, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 46¹ straipsniu įstatymas Nr. XII-1357 (toliau – VII3)</p> <p>2015 m. rugsėjo 22 d. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 22 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XII-1941 (toliau – VII4)</p> <p>2002 m. rugsėjo 10 d. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas Nr. IX-1067 (toliau – NANVIP1)</p> <p>2009 m. gruodžio 22 d. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-594 (toliau – NANVIP11)</p> <p>2011 m. spalio 21 d. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-1624 (toliau – NANVIP12)</p>	
<p><i>1 straipsnis</i> Dalykas</p> <p>Šioje direktyvoje nustatomos bendros būtiniausios taisyklės dėl:</p> <p>a) tam tikrų nekaltumo prezumpcijos baudžiamajame procese aspektų;</p> <p>b) teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme.</p>	<p>Šios nuostatos, t.y. Direktyvos dalykas perkėlimo nereikalauja, kadangi jis yra būdingas tik konkrečiam teisės aktui, t. y. šiuo atveju Direktyvai 2016/343/ES.</p>	
<i>2 straipsnis</i>	BPK:	Visiškas

<p>Taikymo sritis</p> <p>Ši direktyva taikoma įtariamiesiems arba kaltinamiems fiziniams asmenims baudžiamajame procese. Ji taikoma visuose baudžiamojo proceso etapuose nuo to momento, kai asmuo įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką ar įtariamą nusikalstamą veiką, iki tol, kol sprendimas, kuriuo galutinai nusprendžiama, ar tas asmuo padarė atitinkamą nusikalstamą veiką, tampa galutiniu.</p>	<p>21 straipsnis. Įtariamasis</p> <p>1. Įtariamasis yra ikiteisminio tyrimo dalyvis.</p> <p>2. <u>Įtariamuoju laikomas asmuo, sulaikytas įtariant, kad jis padarė nusikalstamą veiką, arba asmuo, apklausiamas apie veiką, kurios padarymu jis įtariamasis, arba į apklausą šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas šio Kodekso 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą.</u></p> <p>3. Kai asmuo slapstosi ar jo buvimo vieta nežinoma, įtariamuoju jis pripažįstamas prokuroro nutarimu ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, o neatidėliotinais atvejais – ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu.</p> <p><...></p> <p>187 straipsnis. Pranešimas apie įtarimą</p> <p>1. <u>Prieš pirmąją apklausą įtariamajam turi būti pasirašytinai įteiktas pranešimas apie įtarimą ar prokuroro nutarimas pripažinti įtariamuoju.</u> Kai užsienio valstybės pilietis, įtariamasis dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių numatytais atvejais negali būti išduotas ar perduotas Lietuvos Respublikai, prokuroro prašymu jis įtariamuoju pripažįstamas ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Pranešime apie įtarimą, prokuroro nutarime ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje pripažinti įtariamuoju turi būti nurodyta nusikalstama veika (padarymo vieta, laikas, kitos aplinkybės) ir baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikalstamą veiką, taip pat išvardytos įtariamojo teisės.</p> <p>2. Prieš kitas apklausas naujas pranešimas apie įtarimą turi būti įteiktas tik tuo atveju, kai keičiasi įtarimo turinys.</p> <p>3. Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis pripažinti įtariamuoju užsienio valstybės pilietį dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, siunčiamas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytoms centrinėms susižinojimo įstaigoms užsienio valstybėje.</p> <p>22 straipsnis. Kaltinamasis</p> <p>1. Kaltinamasis yra nagrinėjimo teisme dalyvis.</p> <p>2. <u>Kaltinamuoju laikomas asmuo, dėl kurio šio Kodekso nustatyta tvarka yra prokuroro priimtas kaltinamasis aktas arba prokuroro pareiškimas nubausti asmenį teismo baudžiamojo įsakymo tvarka, taip pat asmuo, prieš kurį teisme nagrinėjama byla privataus kaltinimo ar pagreitinto proceso tvarka.</u></p> <p>3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą;</p>
---	--

	<p>susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.</p> <p>4. Kaltinamasis, dėl kurio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, tampa nuteistuoju, o kaltinamasis, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, tampa išteisintuoju.</p>	
<p><i>3 straipsnis</i> Nekaltumo prezumpcija</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji būtų laikomi nekaltais, kol jų kaltė neįrodyta įstatymų nustatyta tvarka.</p>	<p>Konstitucija 31 straipsnis Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p> <p>BPK 44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu <...> 6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p>	Visiškas
<p><i>4 straipsnis</i> Vieši pareiškimai dėl kaltės</p> <p>1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių siekdamos užtikrinti, kad, kol įstatymų nustatyta tvarka neįrodyta įtariamojo arba kaltinamojo kaltė, viešuose valdžios institucijų padarytuose pareiškimuose ir teismų sprendimuose, išskyrus tuos, kuriais asmuo pripažįstamas kaltu, tas asmuo nebūtų apibūdinamas kaip kaltas. Ši nuostata nedaro poveikio baudžiamojo persekiojimo veiksmams, kuriais siekiama įrodyti įtariamojo arba kaltinamojo kaltę, ir preliminariniams</p>	<p>Konstitucija 31 straipsnis Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p> <p>BPK 44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu <...> 6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p> <p>LPI</p>	Visiškas

<p>procesinio pobūdžio sprendimams, kuriuos priima teisminės ar kitos kompetentingos valdžios institucijos ir kurie grindžiami įtarimais ar apkaltinamaisiais įrodymais.</p> <p>2. Valstybės narės užtikrina, kad, pažeidus šio straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą neapibūdinti įtariamųjų arba kaltinamųjų kaip kaltų, pagal šią direktyvą ir visų pirma pagal 10 straipsnį būtų galima pasinaudoti tinkamomis priemonėmis.</p> <p>3. 1 dalyje nustatyta pareiga neapibūdinti įtariamųjų arba kaltinamųjų kaip kaltų nekliudo valdžios institucijoms viešai skleisti informacijos apie baudžiamąjį procesą, kai to būtinai reikia dėl priežasčių, susijusių su nusikalstamų veikų tyrimu, arba vadovaujantis viešuoju interesu.</p>	<p>3 straipsnis. Prokuratūros veiklos teisiniai pagrindai</p> <p>1. <u>Prokuratūra savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo Įstatymu, kitais teisės aktais bei Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis (toliau – tarptautinės sutartys).</u></p> <p>2. <u>Prokuroras sprendimus priima savarankiškai ir vienvaldiškai, vadovaudamasis įstatymais ir protingumo principu, gerbdamas asmens teisės ir laisvės, laikydamasis nekaltumo prezumpcijos, taip pat principo, kad įstatymui, valstybės institucijoms ir pareigūnams visi asmenys yra lygūs nepaisant asmens socialinės ir šeiminės padėties, pareigų, užsiėmimo, įsitikinimų, pažiūrų, kilmės, rasės, lyties, tautybės, kalbos, tikėjimo ir išsilavinimo.</u> <...></p> <p>4. Prokuroro veiksmai ir sprendimai įstatymų nustatyta tvarka gali būti skundžiami aukštesniajam prokurorui ir teismui.</p> <p>5. Dėl neteisėtų prokurorų veiksmų ar neveikimo asmenims atsiradusi žala atlyginama. Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo įstatymo arba Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.</p> <p>LPII</p> <p>4 straipsnis. Prokuratūros sąveika su kitomis valstybės institucijomis</p> <p>1. Prokuratūros veiklos prioritetus nustato ir <u>prokuratūros parlamentinę ne proceso veiklos kontrolę atlieka Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – Seimas) Seimo statuto nustatyta tvarka.</u> <...></p> <p>3. <u>Už prokuratūros veiklą generalinis prokuroras atsiskaito Respublikos Prezidentui ir Seimui. Seimui atsiskaitoma teikiant metinę Prokuratūros veiklos ataskaitą, kuri taip pat skelbiama prokuratūros interneto svetainėje.</u> <...></p> <p>5. <u>Generalinis prokuroras apie prokuratūros ne proceso veiklą teikia informaciją Vyriausybei.</u> <...></p> <p>TI</p> <p>34 straipsnis. Bylų nagrinėjimo teismuose pagrindiniai principai</p> <p>1. <u>Teismai bylas nagrinėja laikydamiesi proceso šalių lygiateisiškumo, teisės į teisinę pagalbą, teisės į tinkamą, operatyvų, ekonomišką procesą, teisės būti išklausytam, rungimosi, nekaltumo prezumpcijos, teismo nešališkumo, teismo proceso viešumo, betarpiškumo ir draudimo piktnaudžiauti procesinėmis teisėmis principu. Kituose</u></p>	
---	---	--

įstatymuose gali būti numatyta ir šiame Įstatyme nenurodytų principų.

<...>

PI

7 straipsnis. Policijos veiklos viešumas

1. Policija, nepažeisdama įstatymais ginamų asmens ir visuomenės interesų, apie savo veiklą teisės aktų nustatyta tvarka informuoja valstybės ir savivaldybių institucijas ir visuomenę. Policijos generalinis komisaras vieną kartą per pusmetį pateikia visuomenei informaciją apie policijos veiklą Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) interneto svetainėje, o kai yra galimybių, – ir per kitas visuomenės informavimo priemones.

2. Policija negali teikti ar viešai skelbti informacijos, kuri yra valstybės, tarnybos, komercinė, pramoninė ar banko paslaptis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus. Neskelbiama tarnybinės veiklos metu gauta informacija, kuri pažeistų asmens nekaltumo prezumpciją, pakenktų žmogaus garbei, orumui ar saugumui, fizinį ir juridinių asmenų teisėtiems interesams, sutrukdytų užtikrinti nusikalstamų veikų ar administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų) prevenciją, išaiškinimą arba lemtų jų padarymą.

VII:

3 straipsnis. Pagrindiniai visuomenės informavimo principai

1. Lietuvos Respublikoje laidiuojama Konstitucijoje, šiame ir kituose įstatymuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtinta informacijos laisvė.

2. Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę.
(Pakeista VII3)

3. Viešojo informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai.

<...>

19 straipsnis. Neskelbtina informacija

<...>

2. Draudžiama platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų,

	<p>žeminančią jo garbę ir orumą.</p> <p>3. Draudžiama skleisti informaciją, pažeidžiančią nekaltumo prezumpciją ir kliudančią teisminės valdžios nešališkumui.</p> <p><...></p> <p>VII4</p> <p>22 straipsnis. Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai ir jų dalyviai</p> <p><...></p> <p>11. Viešosios informacijos rengėjai ir (ar) skleidėjai:</p> <p>1) <u>skleisdami informaciją visuomenei, neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams.</u> Viešoji informacija yra nesuderinama su žurnalistinėmis kampanijomis, rengiamomis pagal išankstinius nusistatymus ar tenkinant grupinius, politinius interesus;</p> <p>2) <u>privalo būti objektyvūs ir nešališki,</u> pateikti kuo daugiau nuomonių ginčytiniais politikos, ekonomikos ir kitais visuomenės gyvenimo klausimais;</p> <p><...></p> <p>4) <u>neturi skelbti nepagrįstų, nepatikrintų, faktais neparemtų kaltinimų;</u></p> <p><...></p> <p>NANVIPI</p> <p>6 straipsnis. Draudimas skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią viešąją informaciją, susijusią su asmens duomenų paskelbimu</p> <p>Visuomenės informavimo priemonėse draudžiama skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią informaciją, susijusią su asmens duomenimis:</p> <p>1) kai siejant su nusikalstama veika ar kitais teisės pažeidimais skelbiami nuo teisėsaugos institucijų ar teismo nesislapstančio įtariamojo padarius nusikalstamą veiką, kaltinamojo, nuteistojo ar nuo nusikalstamos veikos arba kitų teisės pažeidimų nukentėjusio nepilnamečio (aukos) asmens duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę;</p> <p><...></p> <p>3) kuria, pateikiant duomenis apie nepilnamečių, žeminamas jo orumas ir (ar) pažeidžiami jo interesai;</p> <p>4) kai piktnaudžiaujant nepilnamečių pasitikėjimu ir nepatyrimu, neigiamų socialinių reiškinių kontekste pateikiamos nepilnamečių nuomonės ir vertinimai;</p> <p>5) kai neigiamų socialinių reiškinių kontekste pateikiamos nepilnamečių nuotraukos ar filmuota medžiaga apie juos, jei pagal tai galima nustatyti jo asmens tapatybę.</p>	
5 straipsnis	Konstitucija	Visiškas

<p>Įtariamųjų ir kaltinamųjų pristatymas</p> <p>1. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad užtikrintų, jog įtariamieji ir kaltinamieji teisme arba visuomenėje nebūtų pristatomi kaltais naudojant fizinio suvaržymo priemones.</p> <p>2. 1 dalis netrukdo valstybėms narėms taikyti fizinio suvaržymo priemonių, kurių reikia dėl su konkrečia byla susijusių saugumo priežasčių ar siekiant užkirsti kelią įtariamiesiems arba kaltinamiesiems pasislėpti nuo teismo ar susisiekti su trečiaisiais asmenimis</p>	<p>31 straipsnis Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p> <p>BPK 44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu <...></p> <p>6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p> <p>PĮ1: 2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos <...></p> <p>2. Fizinė prievarta – fizinės jėgos ir (ar) specialiųjų priemonių naudojimas. <...></p> <p>13. Specialiosios priemonės – tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės, kuriomis siekiama atgrasyti galimus teisės pažeidėjus, nustumti arba išsklaidyti minią, sulaikyti arba pažymėti administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, šiuos asmenis bei agresyvius ar linkusius žaloti asmenis sutramdyti ir pristatyti į atitinkamą įstaigą, priverstinai sustabdyti transporto priemones ar jas pažymėti, priverstinai patekti į teritorijas, patalpas ar transporto priemones, atremti kėsinimąsi į asmenį ar turtą, taip pat ardyti šiems veiksams kliudančius objektus.</p> <p>27 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos <u>1. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinėms pareigoms įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.</u> <...></p> <p>3. Fizinė prievarta pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais: 1) saugodamasis ar siekdamas apsaugoti kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar</p>	
--	---	--

sveikatai;

2) kai asmenys vengia vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekdamas priversti asmenis paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi);

3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

<...>

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį arba kai turimais duomenimis jose gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

<...>

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius žalotis asmenis;

2) konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas šių asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

<...>

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė.

<...>

STTS:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

<...>

3. Prievarta – Specialiųjų tyrimų tarnybos veiklos metodas, taikomas atskleidžiant, tiriant ir užkardant nusikalstamas veikas ir administracinius nusižengimus, kai nevykdomi pareigūno teisėti reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Prievarta gali būti psichinė ir fizinė.

43 straipsnis. Prievartos priemonės ir jų naudojimo sąlygos

1. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinėms pareigoms įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks

delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

<...>

3. Fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) asmenims vengiant vykdyti teisėtus pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekdamas priversti asmenis paklusti), sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi);

3) atremdamas kėsiniimąsi į šaunamąjį ginklą, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

<...>

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį arba kai turimais duomenimis juose gali slėptis asmenys, galimai padarę nusikalstamas veikas ar administracinius nusižengimus;

<...>

7) užkirsdamas kelią nusikalstamoms veikoms ar administraciniams nusižengimams.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius žaloti asmenis;

2) pristatydamas į Specialiųjų tyrimų tarnybos patalpas, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius nusikalstamas veikas ar administracinius nusižengimus padariusius (galimai padariusius) asmenis ir atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą.

<...>

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos naudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

<...>

FNTTI

15 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinėms pareigoms įvykdyti. Tarnybos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinę prievartą naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip Tarnybos veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Tarnybos uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno

reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.

<...>

4. Fizinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) saugodamasis ar siekdamas apsaugoti kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) kai asmenys vengia vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekdamas priversti asmenis paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinas);

3) atremdamas kėsiniimąsi į šaunamąjį ginklą, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigražinti;

<...>

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį arba kai turimais duomenimis jose gali slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

<...>

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

5. Tarnybos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius žaloti asmenis;

2) konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas šių asmenų apžiūrą.

<...>

10. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė.

<...>

KDS:

2 straipsnis. Statute vartojamos sąvokos

<...>

5. Prievarta – pataisos pareigūno veiklos metodas, kuris taikomas, kai nevykdomi Kalėjų departamento, pataisos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus administracijos reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.

6. Statute vartojamos sąvokos „fizinė prievarta“, „psichinė prievarta“ ir „specialiosios priemonės“ suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme.

26¹ straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Prievarta gali būti naudojama tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia

tarnybinei pareigai įvykdyti. Pataisos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes.

2. Pataisos pareigūnas turi teisę panaudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.

3. Prievartą pataisos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) saugodamas ar siekdamas apsaugoti asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) kai asmuo nevykdo Kalėjimų departamento, pataisos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus administracijos reikalavimų ar nurodymų (siekdamas priversti asmenį paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinas);

3) atremdamas kėsinimąsi į šaunamąjį ginklą, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigražinti;

<...>

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat kai jose, turimais duomenimis, gali slėptis asmenys, galimai padarę nusikalstamą veiką;

6) užkirsdamas kelią nusikalstamai veikai;

7) ypatingos situacijos (nuteistųjų ar suimtųjų riaušių, grupinio pasipriešinimo pataisos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus administracijai ar neteisėtų grupinių veiksmų, šiurkščiai pažeidžiančių pataisos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus vidaus tvarką, įkaitų grobimo atvejais) metu.

4. Pataisos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius žaloti asmenis;

2) konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą ar kitą instituciją ar įstaigą asmenis, atlikdamas šių asmenų apžiūrą.

5. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pataisos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

<...>

9. Pataisos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos naudojimu. Pataisos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė.

TĮ:

34 straipsnis. Bylų nagrinėjimo teismuose pagrindiniai principai

1. Teismai bylas nagrinėja laikydamiesi proceso šalių lygiateisiškumo, teisės į teisinę pagalbą, teisės į tinkamą, operatyvų, ekonomišką procesą, teisės būti išklausytam, rungimosi, nekaltumo prezumpcijos, teismo nešališkumo, teismo proceso viešumo, betarpiškumo ir draudimo piktnaudžiauti procesinėmis teisėmis principu. Kituose

	<p>įstatymuose gali būti numatyta ir šiame Įstatyme nenurodytų principų. <...></p> <p>130 straipsnis. Rimties ir tvarkos teismuose palaikymas, teismų apsauga <u>1. Tvarka ir rimti teismuose padeda užtikrinti policija.</u> <...> <u>4. Teismų apsaugą užtikrinančių policijos pareigūnų įgaliojimus nustato įstatymai.</u></p>	
<p>6 straipsnis Įrodinėjimo našta</p> <p>1. <u>Valstybės narės užtikrina, kad įrodinėjimo našta nustatant įtariamųjų ir kaltinamųjų kalte tektų baudžiamojo persekiojimo institucijai.</u> Ši nuostata nedaro poveikio teisėjui ar kompetentingam teismui tenkančiai pareigai rinkti tiek apkaltinamuosius, tiek ir išteisinamuosius įrodymus, taip pat teisei į gynybą, kai pateikiami įrodymai pagal taikomą nacionalinę teisę.</p> <p>2. <u>Valstybės narės užtikrina, kad, esant abejonių dėl kaltės, padėtis būtų vertinama įtariamąjo arba kaltinamojo naudai,</u> taip pat ir tuomet, kai teismas vertina, ar atitinkamas asmuo turėtų būti išteisintas.</p>	<p>Konstitucija: 31 straipsnis Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. <...></p> <p>118 straipsnis Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja, <u>valstybinį kaltinimą baudžiamosiose bylose palaiko prokuroras.</u> <...></p> <p>BK 2 straipsnis. Pagrindinės baudžiamosios atsakomybės nuostatos 1. Asmuo atsako pagal šį kodeksą tik tuo atveju, jeigu jo padaryta veika buvo uždrausta baudžiamojo įstatymo, galiojusio nusikalstamos veikos padarymo metu. 2. Įstatymo nežinojimas nuo baudžiamosios atsakomybės neatleidžia. 3. <u>Asmuo atsako pagal baudžiamąjį įstatymą tik tuo atveju, jeigu jis yra kaltas padaręs nusikalstamą veiką ir tik jeigu veikos padarymo metu iš jo galima buvo reikalauti įstatymus atitinkančio elgesio.</u> 4. Pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. <...></p> <p>BPK projektas 1 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas Papildyti 20 straipsnį 6 dalimi: <u>„6. Ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu nepašalintos abejonės ir neaiškumai dėl nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens kaltės ar kitu aplinkybių, turinčių reikšmės bylai išspręsti teisingai, turi būti vertinami nusikalstamos veikos padarymu įtariamo ar kaltinamo asmens naudai.“</u></p>	Visiškas

BPK:

2 straipsnis. Pareiga atskleisti nusikalstamas veikas

Prokuroras ir ikiteisminio tyrimo istaigos kiekvienu atveju, kai paaiškėja nusikalstamos veikos požymių, privalo pagal savo kompetenciją imtis visų įstatymų numatytų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika.

7 straipsnis. Bylą nagrinėjimas laikantis rungimosi principo

1. Bylos teisme nagrinėjamos laikantis rungimosi principo.

2. Kaltinimo ir gynybos šalys bylą nagrinėjimo teisme metu turi lygias teises teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, pateikti prašymus, ginčyti kitos šalies argumentus ir pareikšti savo nuomonę visais klausimais, kylančiais nagrinėjant bylą ir turinčiais reikšmės jos teisingam išsprendimui.

23 straipsnis. Kaltinamasis aktas

Kaltinamasis aktas yra prokuroro priimtas dokumentas, kuriuo baigiamas ikiteisminis tyrimas, aprašoma nusikalstama veika, nurodomi duomenys, kuriais grindžiamas kaltinimas, ir baudžiamasis įstatymas, numatantis tą veika.

42 straipsnis. Valstybinis kaltinimas

Valstybinis kaltinimas yra prokuroro veikla, kuria įrodinėjama, kad nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo yra kaltas.

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.

6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi

nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka. Draudžiama kontroliuoti įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo, išteisintojo ir jų gynėjo bendravimą – susitikimus, korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą.

<...>

164 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo subjektai

1. Ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti visą ikiteisminį tyrimą ar jo dalį.

2. Šiame Kodekse numatytais atvejais tam tikrus ikiteisminio tyrimo veiksmus atlieka ikiteisminio tyrimo teisėjas.

170 straipsnis. Prokuroro įgaliojimai atliekant ikiteisminį tyrimą

1. Prokuroras turi teisę pats atlikti visą ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus.

2. Kai ikiteisminį tyrimą ar atskirus jo veiksmus atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai, prokuroras privalo kontroliuoti, kaip vyksta ikiteisminis tyrimas.

3. Prokuroras duoda ikiteisminio tyrimo pareigūnams privalomus nurodymus, panaikina neteisėtus ar nepagrįstus jų nutarimus, paveda kriminalinės žvalgybos subjektams panaudoti kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdus ar priemones, kuriomis nėra ribojamos šio Kodekso 44 straipsnio 9 dalyje numatytos asmens teisės.

4. Tik prokuroras priima sprendimus:

1) dėl tyrimų sujungimo ir atskyrimo;

2) dėl ikiteisminio tyrimo sustabdymo;

3) dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo, išskyrus šio Kodekso 214 straipsnio 1 dalyje numatytus atvejus;

4) dėl nutraukto ikiteisminio tyrimo atnaujinimo;

5) dėl tyrimo užbaigimo ir kaltinamojo akto surašymo.

5. Aukštesnysis prokuroras nustato prokurorų padarytus proceso įstatymų pažeidimus, panaikina neteisėtus ar nepagrįstus jų nutarimus ir duoda prokurorams privalomus nurodymus, išskyrus nurodymą, kokį proceso sprendimą priimti.

6. Tik prokuroras gali kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją dėl šio teisėjo kompetencijai priskirtų veiksmų atlikimo. Šio Kodekso 214 ir 217 straipsniuose numatytais atvejais prokuroro nutarimus dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo ir dėl nutraukto ikiteisminio tyrimo atnaujinimo turi patvirtinti ikiteisminio tyrimo teisėjas.

171 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnų veiksmai pradedant ikiteisminį tyrimą

1. Jeigu skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką gauna ikiteisminio tyrimo įstaiga arba jeigu ikiteisminio tyrimo įstaiga pati nustato nusikalstamos veikos požymius, ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas tuoj pat pradeda ikiteisminį tyrimą ir kartu apie tai praneša prokurorui.

2. Gavęs ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūno pranešimą, prokuroras sprendžia, kas turi atlikti tyrimą. Prokuroras gali nuspręsti:

- 1) pats atlikti visą ikiteisminį tyrimą ar atskirus jo veiksmus;
- 2) pavesti atlikti ikiteisminio tyrimo veiksmus ikiteisminio tyrimo įstaigai, kuri praneša prokurorui apie pradėtą ikiteisminį tyrimą;
- 3) pavesti atlikti ikiteisminio tyrimo veiksmus kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai.

3. Prokuroras turi teisę sudaryti tyrimo grupę iš kelių skirtingų ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnų.

172 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūnų teisės ir pareigos

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, atlikdamas ikiteisminį tyrimą, turi teisę atlikti visus šiame Kodekse numatytus veiksmus, išskyrus tuos, kuriuos gali atlikti tik prokuroras ar ikiteisminio tyrimo teisėjas.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo:

- 1) atlikti būtinus proceso veiksmus, kad būtų greitai ir išsamiai atskleistos nusikalstamos veikos;
- 2) vykdyti visus prokuroro nurodymus;
- 3) prokuroro nustatytu laiku pranešti šiam apie ikiteisminio tyrimo eigą.

3. Ikiteisminio tyrimo įstaigos ar jos padalinio vadovas pagal kompetenciją organizuoja ikiteisminio tyrimo įstaigos ar jos padalinio veiklą ir kontroliuoja ikiteisminio tyrimo pareigūnų procesinę veiklą taip, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika.

212 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo nutraukimo atvejai

Ikiteisminis tyrimas nutraukiamas:

<...>

- 2) kai ikiteisminio tyrimo metu nesurenkama pakankamai duomenų, pagrindžiančių įtariamojo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo;

<...>

218 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pabaiga

1. Prokuroras, įsitikinęs, kad ikiteisminio tyrimo metu surinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių įtariamojo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo, paskelbia įtariamajam, o jo gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams praneša, kad ikiteisminis tyrimas baigtas ir jie turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą. Jeigu procese yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie ikiteisminio tyrimo pabaigą jiems gali būti pranešama specialiaame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais.

<...>

7. Atlikus šiame straipsnyje numatytus veiksmus, prokuroras surašo kaltinamąjį aktą.

<...>

219 straipsnis. Kaltinamojo akto turinys

Kaltinamajame akte nurodoma:

- 1) teismo, kuriam teisinga byla, pavadinimas;
- 2) įtariamojo vardas, pavardė, gimimo data, asmens kodas, šeiminė padėtis, profesija, darbovietė, duomenys apie ankstesnį teistumą; prokuroro nuožiūra gali būti nurodyti ir kiti duomenys;
- 3) nusikalstamos veikos aprašymas: padarytos nusikalstamos veikos vieta, laikas, būdai, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės; duomenys apie nukentėjusįjį (vardas, pavardė ir gimimo data); įtariamojo atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės;
- 4) duomenys, kuriais grindžiamas kaltinimas;
- 5) Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsnis (jo dalis ir punktas), numatantis atsakomybę už padarytą veiką;
- 6) įtariamojo gynėjo vardas ir pavardė, jei įtariamasis ikiteisminio tyrimo metu turėjo gynėją;
- 7) įtariamojo pozicija, jeigu įtariamasis nesutinka su įtarimu.
- 8) prokuroro nuomonė dėl galimybės teisme atlikti šio Kodekso 273 straipsnyje numatytą sutrumpintą įrodymų tyrimą.

220 straipsnis. Kaltinamojo akto perdavimas teismui

1. Kaltinamąjį aktą kartu su visa bylos medžiaga prokuroras perduoda teismui, kuriam ta byla teisinga.

<...>

4. Surašęs kaltinamąjį aktą, prokuroras iki bylos perdavimo teismui kaltinamojo akto nuorašą pasirašytinai įteikia kaltinamajam. Kaltinamojo akto nuorašas kaltinamojo sutikimu gali būti išsiunčiamas jam elektroninių ryšių priemonėmis arba gali būti įteiktas

perkeltas į elektroninę laikmeną.

303 straipsnis. Nuosprendžių rūšys

<...>

2. Apkaltinamuoju nuosprendžiu kaltinamasis pripažįstamas kaltu dėl baudžiamajame įstatyme numatytos nusikalstamos veikos padarymo ir jam paskiriama bausmė.

<...>

5. Teismas priima išteisinamąjį nuosprendį, jeigu:

1) nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių;

2) neįrodyta, kad kaltinamasis dalyvavo padarant nusikalstamą veika.

<...>

305 straipsnis. Aprašomoji nuosprendžio dalis

1. Apkaltinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:

1) įrodyta pripažintos nusikalstamos veikos aplinkybės, t. y. nurodoma jos padarymo vieta, laikas, būdas, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės;

2) įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, ir motyvai, kuriais vadovaudamasis teismas atmetė kitus įrodymus;

3) nusikalstamos veikos kvalifikavimo motyvai ir išvados;

4) bausmės, baudžiamojo poveikio priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės skyrimo motyvai.

<...>

3. Išteisinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:

1) kaltinimo, dėl kurio byla buvo perduota nagrinėti teisme, esmė;

2) teismo nustatytos bylos aplinkybės;

3) įrodymų įvertinimo motyvai;

4) teismo išvados dėl kaltinamojo išteisinimo.

<...>

301 straipsnis. Įrodymai, kuriais pagrindžiamas nuosprendis

1. Teismas nuosprendį pagrindžia tik tais įrodymais, kurie buvo išnagrinėti teisiamejame posėdyje.

2. Apkaltinamasis nuosprendis negali būti pagrįstas vien tik nukentėjusiųjų ar liudytojų, kuriems taikomas anonimiškumas, parodymais. Šių asmenų parodymais galima pagrįsti apkaltinamąjį nuosprendį tik tuo atveju, kai juos patvirtina kiti įrodymai.

287 straipsnis. Teismo teisė atlikti bet kokį proceso veiksmą

	<p>Bylos nagrinėjimo metu <u>teismas turi teisę atlikti bet kokį šio Kodekso XIV skyriaus antrajame, trečiajame, ketvirtajame ir penktajame skirsniuose numatytą proceso veiksmą</u>. Jeigu šių veiksmų atlikti teisme dėl kokių nors priežasčių neįmanoma arba tai labai apsunkina bylos nagrinėjimą, teismas gali pavesti šiuos veiksmus atlikti ar organizuoti jų atlikimą prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui.</p> <p>288 straipsnis. Prokuroro teisė pateikti papildomus įrodymus <u>Įrodymų tyrimo metu prokuroras gali prašyti leisti jam pateikti papildomus įrodymus atliekant proceso veiksmus</u>. Teismas, patenkindamas šį prokuroro prašymą, padaro bylos nagrinėjimo teisme pertrauką.</p>	
<p><i>7 straipsnis</i></p> <p>Teisė tylėti ir teisė neduoti parodymų prieš save</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji <u>turėtų teisę tylėti</u>, kai tai susiję su nusikalstama veika, kurią jie įtariami arba kaltinami padarę.</p>	<p>Konstitucija</p> <p>31 straipsnis <...> <u>Draudžiama versti duoti parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimus giminaičius.</u> <...></p> <p>BPK projektas:</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. <u>Įtariamasis turi teisę</u>: žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus; <u>tylėti</u> ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p> <p>3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas Pakeisti 22 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. <u>Kaltinamasis turi teisę</u>: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant;</p>	Visiškas

nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartis.“

4 straipsnis. 188 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 188 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Prieš pradėdamas ištariamąjį apklausą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas išaiškina ištariamajam jo teisę tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką. Apklausos pradžioje ištariamąjį paklausiama, ar jis prisipažįsta padaręs nusikalstamą veiką, kurios padarymu ištiriamas. Po to pasiūloma duoti parodymus apie ištartą esmę. Vėliau ištariamajam gali būti užduodami klausimai.“

2. Pakeisti 188 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Ištariamąjį apklausos protokolas surašomas laikantis šio Kodekso 179 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Ištariamąjį parodymai protokole užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Jeigu reikia, nurodomi ištariamajam užduoti klausimai ir jo atsakymai. Jeigu apklausos metu ištiriamasis pasinaudojo savo teise tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, tai pažymima apklausos protokole.“

5 straipsnis. 189 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 189 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Prokuroro iniciatyva atliekamos ištariamąjį apklausos metu taikomos šio Kodekso 188 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatos.“

BPK

272 straipsnis. Kaltinamojo apklausa

1. Po kaltinamojo atsakymų dėl kaltinimo teisiamojo posėdžio pirmininkas išaiškina jam teisę duoti paaiškinimus, atsakyti į klausimus ar atsisakyti tai daryti. Be to, pirmininkas paaiškina, kad kaltinamasis posėdyje turi teisę užduoti klausimų apklausiamiems asmenims ir duoti paaiškinimus dėl tiriamų įrodymų.

2. Jeigu nagrinėjant bylą teisme dalyvauja keli kaltinamieji ir jie pageidauja duoti parodymus, parodymų davimo eilę nustato teismas, atsiklausęs kaltinamųjų ir jų gynėjų nuomonės.

3. Kaltinamojo apklausa pradedama teisiamojo posėdžio pirmininko pasiūlymu duoti

	<p>parodymus apie kaltinimą ir kaltinamajam žinomas bylos aplinkybes.</p> <p>4. Nagrinėjimo teisme dalyvių prašymu arba teismo iniciatyva į nepilnamečio kaltinamojo apklausą gali būti kviečiamas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba psichologas, kurie padeda apklausti nepilnametį atsižvelgdami į jo socialinę ir psichologinę brandą.</p>	
<p>2. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji <u>turėtų teisę neduoti parodymu prieš save.</u></p>	<p>Konstitucija</p> <p>31 straipsnis</p> <p><...></p> <p><u>Draudžiama versti duoti parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimus giminaičius.</u></p> <p><...></p> <p>BPK projektas:</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. <u>Įtariamasis turi teisę:</u> žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus; tylėti ir (ar) <u>atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką;</u> pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p> <p>3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 22 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„3. <u>Kaltinamasis turi teisę:</u> žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; tylėti ir (ar) <u>atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką;</u> dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teisimą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.“</p>	<p>Visiškas</p>

4 straipsnis. 188 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 188 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Prieš pradėdamas įtariamąją apklausą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas išaiškina įtariamajam jo teisę tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką. Apklausoje pradžioje įtariamąjį paklausiama, ar jis prisipažįsta padaręs nusikalstamą veiką, kurios padarymu įtariamasis. Po to pasiūloma duoti parodymus apie įtarimo esmę. Vėliau įtariamajam gali būti užduodami klausimai.“

2. Pakeisti 188 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamąjį apklausos protokolas surašomas laikantis šio Kodekso 179 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Įtariamąjį parodymai protokole užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Jeigu reikia, nurodomi įtariamajam užduoti klausimai ir jo atsakymai. Jeigu apklausos metu įtariamasis pasinaudojo savo teise tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, tai pažymima apklausos protokole.“

5 straipsnis. 189 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 189 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Prokuroro iniciatyva atliekamos įtariamąjį apklausos metu taikomos šio Kodekso 188 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatos.“

BPK:

272 straipsnis. Kaltinamojo apklausa

1. Po kaltinamojo atsakymų dėl kaltinimo teisiamąjį posėdžio pirmininkas išaiškina jam teisę duoti paaiškinimus, atsakyti į klausimus ar atsisakyti tai daryti. Be to, pirmininkas paaiškina, kad kaltinamasis posėdyje turi teisę užduoti klausimų apklausiamiesiems asmenims ir duoti paaiškinimus dėl tiriamųjų įrodymų.

2. Jeigu nagrinėjant bylą teisme dalyvauja keli kaltinamieji ir jie pageidauja duoti parodymus, parodymų davimo eilę nustato teismas, atsiklauses kaltinamųjų ir jų gynėjų nuomonės.

3. Kaltinamojo apklausa pradama teisiamąjį posėdžio pirmininko pasiūlymu duoti parodymus apie kaltinimą ir kaltinamajam žinomas bylos aplinkybes.

4. Nagrinėjimo teisme dalyvių prašymu arba teismo iniciatyva į nepilnamečio kaltinamojo apklausą gali būti kviečiamas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba psichologas, kurie padeda apklausti nepilnamečį atsižvelgdami į jo socialinę ir psichologinę brandą.

	<p>80 straipsnis. Aplinkybės, dėl kurių asmenys negali būti apklausiami kaip liudytojai Kaip liudytojas negali būti apklausiamas:</p> <p>1) <u>asmuo, kuris gali duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, išskyrus atvejus, kai jis sutinka duoti tokius parodymus, taikant šio Kodekso 82 straipsnio 3 dalyje numatytus liudijimo ypatumus;</u> <...></p> <p>82 straipsnis. Liudijimo ypatumai <...></p> <p>2. <u>Įtariamojo ir kaltinamojo šeimos nariai ar artimieji giminaičiai gali neduoti parodymu arba neatsakyti į kai kuriuos pateiktus klausimus.</u></p> <p>3. <u>Asmuo, kuris prokuroro nutarimu yra apklausiamas apie savo galimai padarytą nusikalstamą veiką, turi teisę apklausos metu turėti įgaliotąjį atstovą, reikalauti būti pripažintas įtariamuoju. Tokiam asmeniui netaikoma atsakomybė, numatyta šio Kodekso 83 straipsnio 2 ir 4 dalyse.</u></p>	
<p>3. Naudojimasis teise neduoti parodymų prieš save kompetentingoms valdžios institucijoms <u>netrukdo rinkti įrodymų, kuriuos galima teisėtai gauti naudojant teisinės prievartos priemones ir kurie egzistuoja nepriklausomai nuo įtariamųjų arba kaltinamųjų valios.</u></p>	<p><i>Pastaba. Teisės tylėti ir (ar) neduoti parodymų prieš save atliekamų įtariamųjų ar kaltinamųjų apklausų metu detalizavimas Lietuvos baudžiamojo proceso įstatyme niekaip netrukdo ar neriboja teisėsaugos ir teisminių institucijų plačių įgaliojimų, kurie visiškai nepriklauso nuo įtariamojo ar kaltinamojo valios, norų ar pageidavimų, teisėtais būdais rinkti, įskaitant ir naudojant kardomąsias ar kitas procesines prievartos priemones, reikiamus įrodymus baudžiamojoje byloje.</i></p> <p>BPK:</p> <p>20 straipsnis. Įrodymai</p> <p>1. <u>Įrodymai baudžiamajame procese yra įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys.</u></p> <p>2. Ar gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla.</p> <p>3. Įrodymais gali būti tik tokie duomenys, kurie patvirtina arba paneigia bent vieną aplinkybę, turinčią reikšmės bylai išspręsti teisingai.</p> <p>4. <u>Įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys, kuriuos galima patikrinti šiame Kodekse numatytais proceso veiksmais.</u></p> <p>5. Teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiu ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu, vadovaudamiesi įstatymu.</p> <p>164 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo subjektai</p> <p>1. <u>Ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Ikiteisminį tyrimą organizuoja</u></p>	Visiškas

ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti visą ikiteisminį tyrimą ar jo dalį.

2. Šiame Kodekse numatytais atvejais tam tikrus ikiteisminio tyrimo veiksmus atlieka ikiteisminio tyrimo teisėjas.

178 straipsnis. Prokuroro ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų atliekami veiksmai

1. Laikydami šį Kodeksą nustatytą tvarką, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali apklausti įtariamąjį, liudytojus, taikyti procesines prievartos priemones, atlikti kitus šiame Kodekse numatytus veiksmus.

<...>

97 straipsnis. Daiktų ir dokumentų, turinčių reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti, išreikalavimas

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas turi teisę reikalauti iš fizinių ir juridinių asmenų pateikti daiktus ir dokumentus, turinčius reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti.

119 straipsnis. Kardomųjų priemonių paskirtis

Kardomosios priemonės gali būti skiriamos siekiant užtikrinti įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo dalyvavimą procese, netrukdomą ikiteisminį tyrimą, bylos nagrinėjimą teisme ir nuosprendžio įvykdymą, taip pat siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms.

120 straipsnis. Kardomųjų priemonių rūšys

1. Kardomosios priemonės yra šios: suėmimas, intensyvi priežiūra, namų areštas, įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu, užstatas, dokumentų paėmimas, įpareigojimas periodiškai registruotis policijos įstaigoje, rašytinis pasižadėjimas neišvykti.

<...>

125 straipsnis. Nutarimo ar nutarties skirti kardomąją priemonę turinys

1. Skirdamas kardomąją priemonę, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras priima motyvuotą nutarimą, o teisėjas ar teismas – motyvuotą nutartį.

2. Nutarime ar nutartyje skirti kardomąją priemonę turi būti nurodoma:

1) įtariamojo vardas, pavardė, gimimo data, gyvenamoji vieta, darbo vieta;

2) nusikalstama veika, kurios padarymu asmuo įtariamas, šios veikos padarymo vieta, laikas, būdas ir kitos aplinkybės, atsakomybę už tą nusikalstamą veiką numatantis baudžiamasis įstatymas;

3) duomenys, leidžiantys manyti, kad įtariamasis padarė tą nusikalstamą veiką;
4) tikslas, kurio siekiama skiriant kardomąją priemonę, o kai priimama nutartis skirti suėmimą, – suėmimo skyrimo sąlygos, vienas ar keli šio Kodekso 122 straipsnyje nustatyti suėmimo skyrimo pagrindai ir motyvai, taip pat faktinės aplinkybės ir motyvai, kuriais remiantis nebuvo skirtos švelnesnės kardamosios priemonės siekiant šio Kodekso 119 straipsnyje numatytą tikslą.

140 straipsnis. Laikinas sulaikymas

1. Prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar kiekvienas asmuo gali sulaikyti asmenį, užkluptą darant nusikalstamą veiką ar tuoj po jos padarymo. Jei asmenį sulaiko ne prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, apie sulaikymą tuoj pat turi būti pranešta policijai.

2. Laikinas sulaikymas, neužklupus asmens nusikalstamos veikos padarymo vietoje ar tuoj po nusikalstamos veikos padarymo, galimas prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu tik išimtiniais atvejais, kai yra visos šios sąlygos:

1) paaiškėja, kad yra šio Kodekso 122 straipsnyje numatyti suėmimo skyrimo pagrindai ir sąlygos;
2) tuoj pat būtina suvaržyti asmeniui laisvę siekiant šio Kodekso 119 straipsnyje numatytą tikslą;
3) nėra galimybės šio Kodekso 123 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka itin skubiai kreiptis į teismą dėl suėmimo skyrimo.

3. Apie kiekvieną ikiteisminio tyrimo pareigūno ar kito asmens sulaikytą asmenį per imanomai trumpiausią laiką turi būti pranešta prokurorui išsiunčiant laikino sulaikymo protokolo nuorašą.

<...>

142 straipsnis. Atvesdinimas

1. Įtariamasis, kaltinamasis, nukentėjęsysis ir kiekvienas šaukiamas kaip liudytojas asmuo privalo šaukiami atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą ar į teismą. Be pateisinamos priežasties neatvykęs pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą ar į teismą įtariamasis, kaltinamasis, nukentėjęsysis ar liudytojas gali būti atvesdinami. Jeigu įtariamojo ar kaltinamojo buvimo vieta nežinoma, ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi skelbiama įtariamojo ar kaltinamojo paieška. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo apie įtariamojo paieškos paskelbimą nedelsdamas raštu pranešti prokurorui.

2. Asmenį atvesdina policija ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartimi.

143 straipsnis. Asmens apžiūra

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras turi teisę atlikti įtariamojo, nukentėjusiojo ar kito asmens kūno apžiūrą, prireikus nustatyti, ar ant jo kūno yra nusikalstamos veikos pėdsakų arba ypatingų žymių.
2. Jeigu asmuo nesutinka, kad būtų atlikta jo kūno apžiūra, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras priima nutarimą, kuris tam asmeniui privalomas.
3. Jeigu apžiūra yra susijusi su asmens kūno apnuoginimu, ją atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras arba gydytojas.
4. Dėl asmens apžiūros atlikimo surašomas protokolas.

144 straipsnis. Pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras turi teisę paimti iš įtariamojo pavyzdžius lyginamajam tyrimui. Tokius pavyzdžius iš nukentėjusiojo ar liudytojo galima paimti tik prireikus patikrinti, ar šie asmenys nėra palikę pėdsakų įvykio vietoje arba ant daiktų.
2. Jeigu asmuo atsisako duoti pavyzdžius lyginamajam tyrimui, prokuroras priima nutarimą, kuris tam asmeniui privalomas.
3. Dėl pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimo surašomas protokolas.

156 straipsnis. Fotografavimas, filmavimas, matavimas, rankų atspaudų ir pavyzdžio genetinei daktiloskopijai paėmimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimu įtariamasis, o teismo nutartimi kaltinamasis, nors jie tam ir prieštarautų, gali būti fotografuojami, filmuojami, matuojami, gali būti paimami jų rankų atspaudai ir pavyzdžiai genetinei daktiloskopijai.
2. Kai atsiranda su tyrimu susijusi būtinybė, šio straipsnio 1 dalyje nurodyti veiksmai gali būti atliekami ir kitiems asmenims. Jei tokie asmenys nesutinka, kad jiems būtų atliekami tokie veiksmai, šiuos veiksmus galima atlikti priverstiniu būdu, bet tik tuo atveju, kai yra prokuroro nutarimas.

145 straipsnis. Krata

1. Kai yra pagrindas manyti, kad kokioje nors patalpoje ar kitokioje vietoje yra nusikalstamos veikos įrankių, nusikalstamu būdu gautų ar įgytų daiktų bei vertybių, taip pat daiktų ar dokumentų, galinčių turėti reikšmės nusikalstamai veikai tirti, arba kad koks nors asmuo jų turi, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras jiems surasti ir paimti gali daryti kratą.
2. Krata gali būti daroma ir siekiant surasti ieškomus asmenis, taip pat lavonus.
3. Krata daroma motyvuota ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Nutartyje turi būti nurodyta, kokių iš šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų objektų bus ieškoma.

4. Darant kratą, turi dalyvauti buto, namo ar kitų patalpų, kuriose daroma krata, savininkas, nuomotojas, valdytojas, pilnametis jų šeimos narys ar artimasis giminaitis, o darant kratą įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje, – tos įmonės, įstaigos ar organizacijos atstovas. Kai nėra galimybės užtikrinti šių asmenų dalyvavimą, krata daroma kviestinio ar savivaldybės institucijos atstovo akivaizdoje. Prireikus kviestiniai gali būti kviečiami dalyvauti atliekant kratą ir kitais atvejais.

5. Krata žemėje, miške, vandens telkiniuose gali būti daroma ir nedalyvaujant savininkui, nuomotojui ar valdytojui, tačiau šiems asmenims vėliau pranešama raštu apie darytą kratą.

146 straipsnis. Asmens krata

1. Asmens krata daroma pagal tas pačias taisykles kaip ir buto, namo ar kitų patalpų krata.

2. Asmens krata, dėl to nepriėmus atskiros nutarties, gali būti daroma:

1) sulaikant ar suimant;

2) kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad patalpoje ar kitoje vietoje, kur daromas poėmis ar krata, esantis asmuo slepia prie savęs daiktus ar dokumentus, galinčius turėti reikšmės nusikalstamai veikai tirti.

3. Asmens kratą gali daryti tik tos pačios lyties asmuo.

4. Darant asmens kratą, neprivalo dalyvauti šio Kodekso 145 straipsnio 4 dalyje nurodyti asmenys.

147 straipsnis. Poėmis

1. Jeigu reikia paimti daiktus ar dokumentus, turinčius reikšmės nusikalstamai veikai tirti, ir tiksliai žinoma, kur jie yra ar kas juos turi, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras gali daryti poėmį. Poėmis daromas motyvuota ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi.

2. Asmenys, turintys paimtinus daiktus ar dokumentus, privalo nekliudyti poėmi atliekantiems pareigūnams. Nevykdantiems šios pareigos asmenims remiantis šio Kodekso 163 straipsniu gali būti paskirta bauda.

3. Darant poėmį, turi dalyvauti šio Kodekso 145 straipsnio 4 dalyje nurodyti asmenys.

4. Jeigu asmenys, turintys paimtinus daiktus ar dokumentus, jų neatiduoda, daiktai ar dokumentai gali būti paimami prievarta.

148 straipsnis. Pašto siuntų poėmis

1. Daryti pašto siuntų poėmį leidžiama tik ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Pašto siuntų poėmį darančio pareigūno nurodymai pašto įstaigos darbuotojams privalomi. Nevykdantiems šių nurodymų asmenims remiantis šio Kodekso 163 straipsniu gali būti paskirta bauda.

2. Teisę tikrinti paštų pašto siuntų turinį turi prokuroras, teisėjas ir teismas.

149 straipsnis. Kratos ir poėmio tvarka

1. Pareigūnas, pradėdamas krata ir poėmį, privalo paskelbti nutarti ar nutarima dėl kratos ar poėmio ir viena nutarties ar nutarimo dėl kratos ar poėmio nuorašą įteikti asmeniui, pas kurį daroma krata. Po to pareigūnas privalo pareikalauti atiduoti nutartyje ar nutarime nurodytus daiktus ar dokumentus arba nurodyti besislapstančio asmens buvimo vietą.
2. Darydamas krata ar poėmį, pareigūnas turi teisę atidaryti užrakintas patalpas ir talpyklas, jeigu atidaryti jas atsisakoma. Pareigūnas turi vengti nereikalingo užraktų, durų ir kitų daiktų gadinimo.
3. Pareigūnas turi teisę uždrausti patalpoje ar vietoje, kur daroma krata ar poėmis, esantiems, taip pat į šią patalpą ar vietą atėinantiems asmenims išeiti iš jos, susižinoti tarpusavyje arba su kitais asmenimis iki kratos ar poėmio pabaigos.
4. Patalpa ar vieta, kur daroma krata ar poėmis, gali būti pareigūnų apsupta.
5. Daryti kratas ar poėmius nakties metu, išskyrus neatidėliotinus atvejus, draudžiama.
6. Darantis krata ar poėmį pareigūnas turi teisę paimti tik tuos daiktus ir dokumentus, kurie gali turėti reikšmės tyrimui. Daiktai ir dokumentai, kurių apyvarta įstatymų uždrausta, turi būti paimami neatsižvelgiant į jų ryšį su tyrimu.
7. Visi paimtieji daiktai ir dokumentai parodomi dalyvaujantiems asmenims ir išvardijami kratos ar poėmio protokole arba prie protokolo pridedamame apyraše (nurodoma jų kiekis, svoris, individualios žymės, susidėvėjimas). Paimti daiktai ir dokumentai kratos ar poėmio vietoje turi būti kaip įmanoma supakuojami ir užantspauduojami.
8. Darantis krata ar poėmį pareigūnas privalo imtis priemonių, kad nebūtų paskelbtos gyvenančio toje patalpoje asmens ir kitų asmenų privataus gyvenimo aplinkybės, paaiškėjusios darant krata ar poėmį.
9. Kratos ar poėmio metu, kai nėra kviestinių, dalyvaujančių asmenų prašymu daromas garso ir vaizdo įrašas.
10. Dėl kratos ar poėmio surašomas protokolas. Protokole turi būti nurodyti paimti daiktai ir dokumentai ir aprašyti pagrindiniai jų požymiai. Jei kratos metu jokie daiktai ir dokumentai nebuvo paimti, tai nurodoma protokole. Vienas kratos bei poėmio protokolo egzempliorius paliekamas asmeniui, pas kurį buvo daroma krata ar poėmis.

155 straipsnis. Prokuroro teisė susipažinti su informacija

1. Prokuroras, priėmęs nutarimą ir gavęs ikiteisminio tyrimo teisėjo sutikimą, turi teisę atvykti į bet kokią valstybės ar savivaldybės, viešąją ar privačią įstaigą, imonę ar organizaciją ir pareikalauti, kad jam būtų leista susipažinti su reikiama informacija, daryti įrašus ar kopijuoti dokumentus bei informacija arba gauti nurodytą informaciją raštu, jei tai reikalinga tiriant nusikalstamą veiką.
2. Asmenys, atsisakantys pateikti prokurorui reikalaujamą informaciją ar dokumentus, gali

	<p>būti remiantis šio Kodekso 163 straipsniu nubausti bauda.</p> <p>3. Prokuroras šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka gautą informaciją gali panaudoti tik nusikalstamai veikai tirti. Nusikalstamos veikos tyrimui nereikalingą informaciją prokuroras privalo nedelsdamas sunaikinti.</p> <p>4. Prokuroro pavedimu susipažinti su informacija šiame straipsnyje nustatyta tvarka gali ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas.</p> <p>5. Lietuvos Respublikos įstatymai gali nustatyti prokuroro teisės susipažinti su informacija apribojimus.</p> <p>287 straipsnis. Teismo teisė atlikti bet kokį proceso veiksmą Bylos nagrinėjimo metu <u>teismas turi teisę atlikti bet kokį šio Kodekso XIV skyriaus antrajame, trečiajame, ketvirtajame ir penktajame skirsniuose numatytą proceso veiksmą.</u> Jeigu šių veiksmų atlikti teisme dėl kokių nors priežasčių neįmanoma arba tai labai apsunkina bylos nagrinėjimą, teismas gali pavesti šiuos veiksmus atlikti ar organizuoti jų atlikimą prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui.</p> <p>288 straipsnis. Prokuroro teisė pateikti papildomus įrodymus <u>Įrodymų tyrimo metu prokuroras gali prašyti leisti jam pateikti papildomus įrodymus atliekant proceso veiksmus. <...></u></p>	
<p>4. Valstybės narės <u>gali leisti</u> savo teisminėms institucijoms priimant nuosprendžius atsižvelgti į įtariamųjų ir kaltinamųjų bendradarbiavimą.</p>	<p><i>Pastaba. Teisiškai valstybės narės neįpareigojanti ir dėl šios priežasties perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę nereikalaujanti Direktyvos nuostata.</i></p> <p>BK: 59 straipsnis. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės 1. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės yra šios: <...> 2) kaltininkas prisipažino padaręs baudžiamojo įstatymo numatytą veiką ir nuoširdžiai gailisi arba <u>padėjo išaiškinti šią veiką ar joje dalyvavusius asmenis;</u></p> <p>61 straipsnis. Bausmės skyrimas, kai yra atsakomybę lengvinančių ir (ar) sunkinančių aplinkybių <...> 4. Jeigu kaltininkas savo noru prisipažino padaręs nusikaltimą, nuoširdžiai gailisi, aktyviai padėjo išaiškinti nusikaltimą ir nėra atsakomybę sunkinančių aplinkybių, teismas skiria jam ne didesnę kaip straipsnio sankcijoje už padarytą nusikaltimą numatytos bausmės vidurkis laisvės atėmimo bausmė arba su laisvės atėmimu nesusijusia bausmė. 5. Ne didesnę kaip straipsnio sankcijoje už padarytą nusikaltimą numatytos bausmės</p>	Visiškas

vidurkis laisvės atėmimo bausmę teismas gali skirti asmeniui, dalyvavusiam tyčia nužudant, jeigu jis prisipažino dėl visų savo padarytų nusikalstamų veikų ir aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytą tyčinį nužudymą.

6. Šio straipsnio 5 dalis netaikoma tyčinio nužudymo, organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo organizatoriui ar vadovui.

62 straipsnis. Švelnesnės, negu įstatymo numatyta, bausmės skyrimas

1. Teismas, atsižvelgęs į visas bylos aplinkybes, už kiekvieną nusikalstamą veiką gali paskirti švelnesnę, negu įstatymo numatyta, bausmę, jeigu nusikalstamą veiką padaręs asmuo pats savo noru atvyko ar pranešė apie šią veiką, prisipažino ją padaręs ir nuoširdžiai gailisi, ir (ar) padėjo ikiteisminiam tyrimui bei teismui išaiškinti nusikalstamą veiką, ir visiškai ar iš dalies atlygino arba pašalino padarytą turtinę žalą.

<...>

3. Kai yra šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos sąlygos, teismas gali:

- 1) paskirti mažesnę bausmę, negu straipsnio sankcijoje už padarytą nusikalstamą veiką numatyta mažiausia bausmė, arba
- 2) paskirti mažesnę bausmę, negu nustatyta šio kodekso 56 straipsnyje, arba
- 3) paskirti švelnesnę bausmės rūšį, negu numatyta straipsnio sankcijoje už padarytą nusikalstamą veiką.

4. Teismas taip pat gali pagal šio straipsnio 3 dalį paskirti švelnesnę, negu įstatymo numatyta, bausmę asmeniui, dalyvavusiam tyčia nužudant, jeigu jis prisipažino dėl visų savo padarytų nusikalstamų veikų ir aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytą tyčinį nužudymą, ir:

- 1) nužudymas padarytas dėl grąsinimo ar prievartos arba
- 2) kaltininko kaip bendrininko vaidmuo nužudant buvo antraeilis, arba
- 3) veika nutrūko rengiantis nužudyti ar kėsinantis nužudyti.

39¹ straipsnis. Atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, kai asmuo aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytas nusikalstamas veikas

1. Asmuo, įtariamas dalyvavęs organizuotai grupei ar nusikalstamam susivienijimui darant nusikalstamas veikas arba priklausęs nusikalstamam susivienijimui, gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu jis prisipažino dalyvavęs darant tokią nusikalstamą veiką ar priklausęs nusikalstamam susivienijimui ir aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytas nusikalstamas veikas.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma asmeniui, kuris dalyvavo tyčia nužudant arba kuris

	<p>tokiais pagrindais nuo baudžiamosios atsakomybės jau buvo atleistas, taip pat organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo organizatoriui ar vadovui.</p>	
<p>5. Įtariamųjų ir kaltinamųjų naudojimas teisė tylėti ar teisė neduoti parodymų prieš save neturi būti panaudotas prieš juos ir neturi būti laikomas įrodymu, kad jie padarė atitinkamą nusikalstamą veiką.</p>	<p><i>Pastaba. Įrodymais baudžiamajame procese laikytini tik įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys, t. y. įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys, t. y. nepažeidžiant BPK įtvirtintų procesinių normų ir taisyklių bei įtariamojo ir kaltinamojo pagrindinių procesinių teisių ir garantijų, įskaitant ir šių asmenų teisę tylėti ar atsisakyti duoti parodymus prieš save. Ar baudžiamojo proceso metu gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia tik nepriklausomas ir nešališkas teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla. Visais atvejais teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiau ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu ir tik vadovaudamiesi įstatymais. Dėl šių priežasčių duomenys, gauti, pažeidžiant BPK nurodytas procesines taisykles (pažeidžiant įstatymų nustatyta tvarka) ar proceso dalyvių pagrindines procesines teises (t. y. gauti neteisėtais būdais), vadovaujantis BPK 20 straipsnio nuostatomis, negali būti laikomi įrodymais baudžiamajame procese.</i></p> <p>BPK 20 straipsnis. Įrodymai 1. Įrodymais baudžiamajame procese yra įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys. 2. Ar gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla. 3. Įrodymais gali būti tik tokie duomenys, kurie patvirtina arba paneigia bent vieną aplinkybę, turinčią reikšmės bylai išspręsti teisingai. 4. Įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys, kuriuos galima patikrinti šiame Kodekse numatytais proceso veiksmais. 5. Teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiau ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu, vadovaudamiesi įstatymu.</p>	Visiškas
<p>6. Šis straipsnis nekliaudo valstybėms narėms nuspresti, kad nesunkių teisės pažeidimų atvejais procesas ar tam tikri jo etapai gali vykti rašytinio proceso tvarka arba policijai ar kompetentingoms valdžios institucijoms neapklausiant įtariamojo ar kaltinamojo dėl atitinkamo pažeidimo, jei tai atitinka teisę į teisingą bylos nagrinėjimą.</p>	<p><i>Pastaba. Teisiškai valstybės narės neįpareigojanti ir dėl šios priežasties perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę nereikalaujanti Direktyvos nuostata.</i></p> <p><i>Kartu paminėtini tokie rašytinio baudžiamojo proceso atvejai:</i></p> <p>BPK: 325¹ straipsnis. Apeliacinės bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka 1. Kai apeliacinis skundas paduotas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties arba tik šio Kodekso 327 straipsnyje, 328 straipsnio 1, 2 ar 4 punkte nurodytais pagrindais ir nėra šio straipsnio 4 dalyje nurodytų aplinkybių, byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Sprendimą dėl bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka priima bylai nagrinėti sudaryta</p>	Visiškas

teisėjų kolegija ir prireikus pakeičia bylos nagrinėjimo laiką.

2. Kai priimamas sprendimas nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka, proceso dalyviams teisėjo pranešėjo nurodymu pranešama apie šį sprendimą, skundo nagrinėjimo vietą ir laiką, skundą nagrinėsiančios teisėjų kolegijos sudėtį ir pasiūloma pateikti atsiliepimus į kito proceso dalyvio skundą bei išaiškinama teisė raštu pareikšti nušalinimus ir prašymus. Prie pranešimo proceso dalyviams, kurie nėra susipažinę su apeliaciniu skundu, pridedama šio skundo kopija. Atsiliepimai į apeliacinį skundą, pareiškimai dėl nušalinimo ir prašymai turi būti pateikti per dvidešimt dienų nuo pranešimo apie bylos nagrinėjimą rašytinio proceso tvarka gavimo dienos. Prokuroras privalo pateikti atsiliepimą į apeliacinį skundą. Kitų proceso dalyvių atsiliepimų į apeliacinį skundą nepateikimas netrukdo nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Prokuroras savo atsiliepimo į apeliacinį skundą kopiją išsiunčia kitiems proceso dalyviams, su kurių interesais tas skundas susijęs. Kitų atsiliepimų į apeliacinį skundą kopijas proceso dalyviams išsiunčia apeliacinės instancijos teismas. Prokurorui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir jų atstovams atsiliepimų į apeliacinį skundą kopijos nesiunčiamos.

3. Išnagrinėjus bylą rašytinio proceso tvarka, teismo nuosprendis ar nutartis priimami ir jų nuorašai proceso dalyviams įteikiami ar išsiunčiami šio Kodekso 324 straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka. Teismo nuosprendis ar nutartis teismo posėdžių salėje neskelbiami, jeigu teismas nenusprendžia kitaip.

4. Apeliacinės instancijos teisme byla negali būti nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, kai:

- 1) apeliacinis skundas paduotas nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, padėtį bloginančiais pagrindais, šio Kodekso 328 straipsnio 3 punkte arba 329 straipsnyje nurodytais pagrindais arba tuo pagrindu, kad nuteistajam turėjo būti taikomos priverčiamosios medicinos prievartos priemonės, arba
- 2) proceso dalyvis prašo nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, arba
- 3) bylą pirmosios instancijos tvarka nagrinėjo apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegija, arba
- 4) byloje būtina atlikti įrodymų tyrimą arba išklausti žodinius proceso dalyvių paaiškinimus.

5. Rašytinio proceso tvarka bylą nagrinėjanti teisėjų kolegija, paaiškėjus šio straipsnio 4 dalyje nurodytoms aplinkybėms, priima sprendimą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka.

374¹ straipsnis. Kasacinės bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka

1. Kai priimtas sprendimas dėl kasacinės bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka ir paskirta kasacinės bylos nagrinėjimo data, kasatoriui, prokurorui ir proceso dalyviams, su kurių interesais kasacinis skundas susijęs, teisėjo pranešėjo nurodymu pranešama, kad

byla bus nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, bylą nagrinėsiančios teisėjų kolegijos sudėtis ir pasiūloma pateikti atsiliepimus į kasacinį skundą bei išaiškinama teisė raštu pareikšti nušalinimus ir prašymus. Atsiliepimai į kasacinius skundus, pareiškimai dėl nušalinimo ir prašymai turi būti pateikti per dvidešimt dienų nuo pranešimo apie bylos nagrinėjimą rašytinio proceso tvarka gavimo dienos. Prokuroras privalo pateikti atsiliepimą į kasacinį skundą. Kitų proceso dalyvių atsiliepimų į kasacinį skundą nepateikimas netrukdo nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Prokuroras savo atsiliepimo į kasacinį skundą kopiją išsiunčia kitiems proceso dalyviams, su kurių interesais kasacinis skundas susijęs. Kitų atsiliepimų į kasacinį skundą kopijas šiems proceso dalyviams išsiunčia kasacinės instancijos teismas. Prokurorui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir jų atstovams atsiliepimų į kasacinį skundą kopijos nesiunčiamos.

2. Kasacinę bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka, proceso dalyviai į teismo posėdį nekviečiami.

3. Išnagrinėjus bylą rašytinio proceso tvarka, nutartis priimama šio Kodekso 377 straipsnyje nustatyta tvarka. Nutarties nuorašai proceso dalyviams įteikiami ar išsiunčiami šio Kodekso 385 straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka. Teismo nutartis teismo posėdžių salėje neskelbiama, jeigu teismas nenusprendžia kitaip.

4. Rašytinio proceso tvarka bylą nagrinėjanti trijų teisėjų kolegija, vadovaudamasi šio Kodekso 374² straipsniu, gali perduoti kasacinę bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

PIRMASIS SKIRSNIS

TEISMO BAUDŽIAMOJO ĮSAKYO PRIĖMIMO PROCESAS

418 straipsnis. Prokuroro teisė nuspręsti užbaigti procesą baudžiamuoju įsakymu

1. Dėl nusikalstamų veikų, už kurių padarymą gali būti skiriama kaip vienintelė ar alternatyvinė bet kuri bausmė, išskyrus atvejus, kai už nusikalstamą veiką gali būti skiriamas tik terminuotas laisvės atėmimas ar laisvės atėmimas iki gyvos galvos, nagrinėjimo teisme gali nebūti, o bausmė paskiriama teismo baudžiamuoju įsakymu. Teismo baudžiamajo įsakymo priėmimo procesas taikomas tik tais atvejais, kai kaltininkas atlygina ar pašalina padarytą žalą, jeigu žala buvo padaryta, arba įsipareigoja tokią žalą atlyginti ar pašalinti.
2. Teisę surašyti baudžiamąjį įsakymą turi teisėjas, gavęs prokuroro pareiškimą dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu.
3. Jei prokuroras ikiteisminio tyrimo metu nusprendžia kreiptis į teisėją dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ir kaltinamasis tam neprieštarauja, kaltinamasis aktas nerašomas. Šiuo atveju prokuroras surašo pareiškimą, kurį kartu su ikiteisminio tyrimo metu surinkta medžiaga išsiunčia teismui pagal teismingumą.
4. Prokuroras, priėmęs sprendimą užbaigti procesą teismo baudžiamuoju įsakymu, privalo

apie tai pranešti nukentėjusiajam. Nukentėjusysis per septynias dienas nuo tokio pranešimo gavimo gali prokuroro sprendimą apskųsti ikiteisminio tyrimo teisėjui. Skundas nagrinėjamas šio Kodekso 64 straipsnyje nustatyta tvarka.

420 straipsnis. Teisėjo sprendimai

1. Teisėjas, gavęs prokuroro pareiškimą dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ir ikiteisminio tyrimo metu surinktą medžiagą, ne vėliau kaip per septynias dienas turi priimti vieną iš šių sprendimų:

- 1) surašyti teismo baudžiamąjį įsakymą;
- 2) perduoti bylą nagrinėti teisme šio Kodekso 423 straipsnyje numatytais atvejais;
- 3) nutraukti baudžiamąjį procesą šio Kodekso 424 straipsnyje numatytais atvejais.

2. Jeigu nukentėjusysis yra apskundęs prokuroro sprendimą užbaigti procesą teismo baudžiamuoju įsakymu, šio straipsnio 1 dalyje nurodytas terminas skaičiuojamas nuo skundo išnagrinėjimo dienos.

422 straipsnis. Kaltinamojo teisė reikalauti surengti bylos nagrinėjimą teisme

1. Teisėjo surašytas teismo baudžiamasis įsakymas įteikiamas kaltinamajam, o jeigu kaltinamasis laikinai išvykęs, teismo baudžiamasis įsakymas jam perduoti įteikiamas pasirašytinai kam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių asmenų arba kaltinamojo darbovietės administracijai. Kaltinamasis, nesutikdamas su bausmės paskyrimu teismo baudžiamuoju įsakymu, per keturiolika dienų nuo šio dokumento įteikimo dienos turi teisę paduoti teismui, surašiusiam tą teismo baudžiamąjį įsakymą, prašymą reikalaudamas surengti bylos nagrinėjimą teisme.

2. Jei kaltinamasis paduoda prašymą reikalaudamas surengti bylos nagrinėjimą teisme, teismo baudžiamasis įsakymas neįgyja teisinės galios. Jei kaltinamasis šia teise nepasinaudoja, teismo baudžiamasis įsakymas įsiteisėja ir vykdomas šio Kodekso nustatyta tvarka. Įsiteisėjęs teismo baudžiamasis įsakymas yra neskundžiamas.

423 straipsnis. Bylos perdavimas nagrinėti teisme teisėjo iniciatyva

1. Nutartį perduoti bylą nagrinėti teisme teisėjas priima tuo atveju, kai bylos aplinkybės nėra pakankamai aiškios ir kilusias abejones galima pašalinti tik nagrinėjimo teisme metu.
2. Priėmęs šio straipsnio 1 dalyje nurodytą nutartį, teisėjas privalo prokuroro pareiškimo dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu nuorašą išsiųsti kaltinamajam.

424 straipsnis. Proceso nutraukimas

1. Nutartį nutraukti baudžiamąjį procesą teisėjas priima nustatęs, kad yra aplinkybių, dėl kurių procesas negalimas. Priėmęs nutartį nutraukti procesą, teisėjas apie tai privalo

	<p>pranešti kaltinamajam, nukentėjusiajam ir prokurorui. Prokuroras ir nukentėjusysis turi teisę per septynias dienas nuo pranešimo apie nutarties priėmimą gavimo apskusti teisėjo nutartį nutraukti procesą aukštesniajam teismui.</p> <p>2. Jei aukštesnysis teismas, išnagrinėjęs skundą, panaikina nutartį nutraukti procesą, kitas to paties teismo, kurio priimta nutartis panaikinta, teisėjas privalo priimti vieną iš šio Kodekso 420 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytų sprendimų.</p>	
<p><i>8 straipsnis</i></p> <p>Teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji <u>turėtų teisę dalyvauti nagrinėjant jų bylą teisme.</u></p>	<p><i>Pastaba. BPK normos (kaip ir yra siekiama Direktyvos nuostatomis) užtikrina <u>kuo platesnį kaltinamojo teisės tiesiogiai dalyvauti nagrinėjant jo baudžiamąją bylą teisme taikymą, tokiu būdu suteikiant kaltinamajam plačias galimybes tiesiogiai veiksmingai gintis nuo pareikštų kaltinimų ir efektyviai realizuoti savo procesines teises. Šiuo tikslu, vadovaujantis BPK nuostatomis, kaltinamojo tiesioginis (asmeniškai dalyvaujant teismo posėdyje) arba netiesioginis (naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonės, kai jis negali atvykti į teismą) dalyvavimas baudžiamąją bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, iš esmės visais atvejais yra privalomas. Kaltinamojo nedalyvavimo atveju daroma posėdžio pertrauka arba bylos nagrinėjimas atidedamas, o nepateisinamas nedalyvavimas baudžiamosios bylos teisminiame nagrinėjime gali sukelti kaltinamajam BPK 247 straipsnyje nurodytas pasekmes (atvesdinimas, kardomosios priemonės paskyrimas). Kitaip tariant, BPK numato teisėsaugos ir teisminių institucijų pareigą iš esmės visais atvejais užtikrinti kaltinamojo aktyvų dalyvavimą bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu. Šiuo aspektu pažymėtina, kad Direktyva (kaip ir kiti analogiški ES instrumentai) nustato tik minimalius standartus (būtinąs taisykles), kuriuos valstybės narės, perkeldamos į nacionalinę teisę tokio pobūdžio ES teisės aktų nuostatas, gali viršyti (išplėsti Direktyvoje nurodytas teises). Todėl aptariamam aspektui teigtina, kad BPK nuostatos šiuo aspektu įgyvendina Direktyvos 8 straipsnio 1 dalies nuostatas platesne (negu to reikalauja Direktyva) apimtimi, nes, vadovaujantis BPK nuostatomis, kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant jo baudžiamąją bylą pirmosios instancijos teisme (nepaisant Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų galimų išimčių, kurioms esant yra leidžiama nukrypti nuo Direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje nurodyto valstybės narės pareigos užtikrinti kaltinamojo teisę dalyvauti bylą teisme) iš esmės visada yra užtikrinamas.</u></i></p> <p><i>Tuo tarpu nagrinėjant baudžiamąją bylą apeliacine arba kasacine tvarka paprastai dalyvauja (asmeniškai tiesiogiai dalyvaujant teismo posėdyje arba naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonės) nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, t. y. šie asmenys visada turi teisę (ir yra kviečiami) dalyvauti teismo posėdyje.</i></p> <p>BPK: 245 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys bylą nagrinėjant teisme</p>	<p>Visiškas</p>

1. Bylos nagrinėjimas teisme vyksta posėdyje dalyvaujant teismo iškviestiems prokurorui, nukentėjusiajam ir jo atstovui, kaltinamajam, jo atstovui pagal įstatymą ir gynėjui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui bei jų atstovams.
2. Nagrinėjant bylą teisme, gali dalyvauti keli prokurorai, vieną kaltinamąjį gali ginti keli gynėjai.

236 straipsnis. Šaukimai į teisiamąjį posėdį

1. Nagrinėjimo teisme dalyviai, taip pat liudytojai, ekspertai, specialistai ir vertėjai į teisiamąjį posėdį iškviečiami šaukimu. Šaukimo į teisiamąjį posėdį turinį nustato šio Kodekso 182 straipsnis.
2. Jeigu byloje daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie bylos nagrinėjimo teisme laiką jiems gali būti pranešama specialiame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais.

182 straipsnis. Šaukimas į apklausą

1. Asmuo iškviečiamas į apklausą šaukimu. Jame nurodoma: kas ir dėl ko šaukiamas, kur ir pas ką atvykti, atvykimo data ir valanda, šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos neatvykimo pasekmės.
2. Asmuo į apklausą taip pat gali būti šaukiamas telefonu ar kitais būdais. <...>

246 straipsnis. Kaltinamojo dalyvavimas bylą nagrinėjant teisme

1. Byla pirmosios instancijos teismo posėdyje nagrinėjama dalyvaujant kaltinamajam. Kaltinamajam atvykti į teismą privaloma. Nagrinėti bylą, kai nedalyvauja kaltinamasis, leidžiama tik tuo atveju, jeigu kaltinamasis yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengia atvykti į teismą. Kaltinamojo, kuris negali atvykti į teismą, kuriame nagrinėjama byla, arba kuris yra laikomas areštinėje, kardomojo kalinimo ar pataisos įstaigoje, dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.
<...>

247 straipsnis. Kaltinamojo neatvykimo pasekmės

Jei kaltinamasis neatvyko į teisiamąjį posėdį, daroma posėdžio pertrauka arba bylos nagrinėjimas atidedamas, išskyrus šio Kodekso 246 straipsnio 1 dalyje numatytą atvejį. Teismas turi teisę atvesdinti neatvykusį kaltinamąjį, taip pat paskirti jam kardomąją priemonę arba ją pakeisti griežtesne.

322 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos

teismo posėdyje

1. Nagrinėjant bylą apeliacine tvarka, teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas.
2. Šiame posėdyje turi teisę dalyvauti nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, jų atstovai pagal įstatymą, nukentėjusysis, privatus kaltintojas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai. Šių asmenų, jeigu jiems buvo laiku pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką, neatvykimas nekliudo nagrinėti bylą.

375 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys teismo posėdyje nagrinėjant kasacinę bylą žodinio proceso tvarka

1. Nagrinėjant kasacinę bylą žodinio proceso tvarka, teismo posėdyje dalyvauja prokuroras. Posėdyje taip pat dalyvauja gynėjas, kurį pasikvietė nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, arba kiti asmenys nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, sutikimu, arba gynėjas, pasikviestas asmens, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, arba jo atstovo pagal įstatymą, arba jo šeimos narių ar artimųjų giminaičių. Suimtam nuteistajam pranešama apie teisę prašyti per septynias dienas nuo pranešimo gavimo dienos paskirti gynėją.

2. Nagrinėjant kasacinę bylą žodinio proceso tvarka, teismo posėdyje turi teisę dalyvauti taip pat šio Kodekso 367 straipsnio 1 dalyje išvardyti asmenys. Asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, gali dalyvauti teismo posėdyje, jeigu pagal eksperto išvadą tam nekliudo jo liga.

3. Jeigu kasacinis skundas paduodamas remiantis nuteistojo ar išteisintojo padėti bloginančiais pagrindais, suimtas nuteistasis turi būti pristatytas į teismą. Laisvėje esantis nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, į teismo posėdį kviečiamas šaukimu. Jeigu nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, laikinai išvykęs, šaukimas jam perduoti įteikiamas pasirašytinai kam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių asmenų arba nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, darbovietės administracijai. Asmenų, kuriems pranešta apie teismo posėdį, neatvykimas nekliudo nagrinėti bylą.

4. Nuteistojo, išteisintojo, asmens, kuriam byla nutraukta, taip pat asmens, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.

367 straipsnis. Teisė apskusti teismo nuosprendį ar nutartį kasacine tvarka

1. Apskusti įsiteisėjusį teismo nuosprendį ar nutartį remiantis šio Kodekso 369 straipsnyje numatytais pagrindais turi teisę prokuroras, nukentėjusysis, jo atstovas, nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, jų gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, asmuo,

	<p>kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, jo gynėjas, atstovas pagal įstatymą, šeimos nariai ar artimieji giminaičiai, taip pat civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, užstato davėjas, asmuo, kurio turtas ar jo vertę atitinkanti pinigų suma konfiskuoti, jų atstovas. <...></p>	
<p>2. Valstybės narės gali numatyti, kad bylos nagrinėjimas teisme, kurio metu gali būti priimtas sprendimas, kuriuo įtariamasis ar kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu, gali būti surengtas jam nedalyvaujant, jei:</p> <p>a) įtariamasis arba kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes</p> <p>arba</p> <p>b) įtariamajam arba kaltinamajam, kuris buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, atstovauja įgaliotas advokatas, kurį pasirinko įtariamasis ar kaltinamasis arba kurį paskyrė valstybė.</p> <p>3. Pagal 2 dalį priimtas sprendimas gali būti vykdomas prieš atitinkamą įtariamąjį ar kaltinamąjį.</p> <p>4. Tais atvejais, kai valstybės narės numato galimybę nagrinėti bylą teisme įtariamiesiems ar kaltinamiesiems nedalyvaujant, <u>tačiau negalima patenkinti šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų</u>, nes <u>negalima</u> nustatyti įtariamojo ar kaltinamojo buvimo vietos nepaisant deramų pastangų, valstybės narės gali numatyti, kad <u>sprendimas vis tiek gali būti priimtas ir vykdomas</u>. Tokiu atveju valstybės narės užtikrina, kad kai įtariamieji ar kaltinamieji informuojami apie sprendimą, visų pirma tada, kai jie yra sulaikomi, jie taip pat būtų</p>	<p><i>Pastaba. BPK normos (kaip ir yra siekiama Direktyvos nuostatomis) užtikrina kuo platesnį kaltinamojo teisės tiesiogiai dalyvauti nagrinėjant jo baudžiamąją bylą teisme taikymą, tokiu būdu suteikiant kaltinamajam plačias galimybes tiesiogiai veiksmingai gintis nuo pareikštų kaltinimų ir efektyviai realizuoti savo procesines teises. Šiuo tikslu, vadovaujantis BPK nuostatomis, kaltinamojo tiesioginis (asmeniškai dalyvaujant teismo posėdyje) arba netiesioginis (naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonės) dalyvavimas baudžiamąją bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, iš esmės visais atvejais yra užtikrinamas. Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numato kelias galimas išimtis (tik valstybės narės teisę/galimybę, o ne pareigą šiuos atvejus numatyti – „valstybės narės gali numatyti <...>“), kai bylą būtų leidžiama nagrinėti ir teismo nuosprendį priimti kaltinamajam nedalyvaujant (t. y. kurioms esant yra leidžiama nukrypti nuo Direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje nurodyto valstybės narės pareigos). Šiuo aspektu pažymėtina, kad BPK normos įgyvendina Direktyvos (kurios nustatytus minimalius standartus valstybės narės nacionalinėje teisėje gali viršyti) 8 straipsnio nuostatas platesne apimtimi, nes, net ir esant Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodytoms (bent vienai ar visoms) sąlygoms/leidžiamoms išimtims (t. y. kaltinamasis buvo laiku informuotas ar teisme atstovauja jo gynėjas), kaltinamojo dalyvavimas, nagrinėjant jo baudžiamąją bylą pirmosios instancijos teisme, pagal BPK normas vis tiek yra užtikrinamas taip išsaugant jo plačias galimybes veiksmingai realizuoti savo procesines teises ir tiesiogiai efektyviai gintis teisme nuo pareikštų kaltinimų. Tuo tarpu BPK 246 straipsnio (ir BPK XXXII skyriaus) nuostatos numato išimtinį atvejį (savo ruožtu visiškai atitinkantį Direktyvos 8 straipsnio 4 dalyje nurodytą atvejį), kai pirmosios instancijos teisme baudžiamoji byla gali būti nagrinėjama (ir priimamas nuosprendis) kaltinamajam nedalyvaujant, t. y., jeigu kaltinamasis piktybiškai vengia atvykti į teismą ir tuo pačiu yra (slapstosi nuo baudžiamąjo persekiojimo) ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, tačiau ir šiuo kaltinamojo nedalyvavimo atveju visada yra tenkinama Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta garantija/sąlyga (nors Direktyvos 8 straipsnio 4 dalis šiam atvejui nereikalauja nei vienos Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų tenkinimo – „<...> tačiau negalima patenkinti šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų <...>“), t. y., nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant (kai kaltinamasis slapstosi nuo persekiojimo), visais atvejais (nesvarbu pavyko ar nepavyko kaltinamąjį tinkamai informuoti apie bylos nagrinėjimą teisme) būtinas kaltinamojo, jo šeimos narių pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas. Kartu pastebėtina, kad ir šiuo atveju pagal BPK normas teismas gali</i></p>	<p>Visiškas</p>

<p>informuojami apie galimybę apskūsti sprendimą ir apie teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo ar kitą teisių gynimo priemonę pagal 9 straipsnį.</p>	<p><i>nuspręsti atidėti bylos nagrinėjimą, jeigu bylos nagrinėjimo teisme metu paaiškėja, kad nedalyvaujant kaltinamajam teisingai išspręsti bylą neįmanoma.</i></p> <p><i>Tuo tarpu, nagrinėjant baudžiamąją bylą <u>apeliacine arba kasacine tvarka</u>, paprastai dalyvauja (asmeniškai tiesiogiai dalyvaujant teismo posėdyje arba naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones) nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta t. y. <u>šie asmenys visada turi teisę (ir kviečiami) dalyvauti teismo posėdyje</u>. Kita vertus, baudžiamosios bylos nagrinėjimas apeliacine arba kasacine tvarka galimas ir nuteistajam nedalyvaujant, tačiau tokiu atveju, vadovaujantis BPK muostatomis, visada užtikrinamos visos (dvi) Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos/garantijos (nors Direktyva kaltinamojo/nuteistojo nedalyvavimo atveju reikalauja nors vienos iš 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų/garantių užtikrinimo), t. y. nuteistasis pagal BPK normas: a) yra visada tinkamai informuojamas apie bylos nagrinėjimą teisme; ir b) nagrinėjant bylą apeliacine arba kasacine tvarka teismo posėdžiuose <u>užtikrinamas šio asmens (jo šeimos narių) pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas</u>.</i></p> <p>BPK:</p> <p>245 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys bylą nagrinėjant teisme</p> <p>1. <u>Bylos nagrinėjimas teisme vyksta posėdyje dalyvaujant teismo iškviestiems prokurorui, nukentėjusiajam ir jo atstovui, kaltinamajam, jo atstovui pagal įstatymą ir gynėjui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui bei jų atstovams.</u></p> <p>2. Nagrinėjant bylą teisme, gali dalyvauti keli prokurorai, vieną kaltinamąjį gali ginti keli gynėjai.</p> <p>236 straipsnis. Šaukimai į teisiamąjį posėdį</p> <p>1. <u>Nagrinėjimo teisme dalyviai, taip pat liudytojai, ekspertai, specialistai ir vertėjai į teisiamąjį posėdį iškviečiami šaukimu. Šaukimo į teisiamąjį posėdį turinį nustato šio Kodekso 182 straipsnis.</u></p> <p>2. Jeigu byloje daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie bylos nagrinėjimo teisme laiką jiems gali būti pranešama specialiaame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais.</p> <p>182 straipsnis. Šaukimas į apklausą</p> <p>1. <u>Asmuo iškviečiamas į apklausą šaukimu. Jame nurodoma: kas ir dėl ko šaukiamas, kur ir pas ką atvykti, atvykimo data ir valanda, šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos neatvykimo pasekmės.</u></p> <p>2. Asmuo į apklausą taip pat gali būti šaukiamas telefonu ar kitais būdais. <...></p>	
---	---	--

246 straipsnis. Kaltinamojo dalyvavimas byla nagrinėjant teisme

1. Byla pirmosios instancijos teismo posėdyje nagrinėjama dalyvaujant kaltinamajam. Kaltinamajam atvykti į teismą privaloma. Nagrinėti byla, kai nedalyvauja kaltinamasis, leidžiama tik tuo atveju, jeigu kaltinamasis yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengia atvykti į teismą. Kaltinamojo, kuris negali atvykti į teismą, kuriame nagrinėjama byla, arba kuris yra laikomas areštinėje, kardomojo kalinimo ar pataisos įstaigoje, dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.

<...>

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę turėti gynėją nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Sulaikytam įtariamajam užtikrinama galimybė iki pirmosios apklausos be pašalinių susitikti su gynėju. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

<...>

51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:

<...>

6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant byla kaltinamajam nedalyvaujant;

<...>

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinasis ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamojo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvieta kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo pranešti valstybės garantuojamos teisinės

pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinkta gynėja. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

<...>

XXXII SKYRIUS BYLŲ PROCESAS KALTINAMAJAM NEDALYVAUJANT

433 straipsnis. Bylos nagrinėjimas kaltinamajam nedalyvaujant

Byla nedalyvaujant kaltinamajam gali būti nagrinėjama šio Kodekso 246 straipsnyje numatytu atveju. Klausimą, ar galima nagrinėti bylą nedalyvaujant kaltinamajam, teisėjas išsprendžia rengdamas bylą nagrinėti teisme. Jei bylos nagrinėjimo teisme metu paaiškėja, kad nedalyvaujant kaltinamajam teisingai išspręsti bylą neįmanoma, bylos nagrinėjimas atidedamas.

434 straipsnis. Bylos nagrinėjimo kaltinamajam nedalyvaujant tvarka

Byla kaltinamajam nedalyvaujant nagrinėjama laikantis šio Kodekso V dalyje nustatytų taisyklių su šiame skyriuje numatytais išimtimis.

435 straipsnis. Kaltinamojo teisės į gynybą užtikrinimas

Nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant, visais atvejais gynėjo dalyvavimas būtinas. Bylos nagrinėjimo teisme metu kaltinamojo interesus gina teismo paskirtas gynėjas, jei kaltinamasis nėra iš anksto pasirinkęs gynėjo ar gynėjo nepakviečia kaltinamojo artimieji giminiaičiai ar šeimos nariai.

436 straipsnis. Bylos nagrinėjimo kaltinamajam nedalyvaujant ypatumai

1. Nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant, įrodymų tyrimo teisme pradžioje, po to, kai prokuroras šio Kodekso 271 straipsnyje nustatyta tvarka perskaito kaltinamąjį aktą, gynėjui suteikiama galimybė pareikšti savo nuomonę dėl kaltinimo. Proceso dalyviai gali prašyti gynėją savo poziciją patikslinti.
2. Nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant, negali būti pasinaudota šio Kodekso 273 straipsnyje numatyta galimybe atlikti sutrumpintą įrodymų tyrimą, nors bylos medžiagoje yra užfiksuotas kaltinamojo prisipažinimas, kurio gynėjas neginčija.
3. Nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant, po baigiamųjų kalbų gynėjui suteikiama

galimybė pasakyti baigiamąjį žodį. Po to teismas iš karto išeina priimti nuosprendžio.

437 straipsnis. Išnagrinėjus bylą kaltinamajam nedalyvaujant priimto nuosprendžio įteikimas ir vykdymas

1. Išnagrinėjus bylą kaltinamajam nedalyvaujant priimtas nuosprendis įteikiamas kaltinamojo gynėjui. Nuo nuosprendžio įteikimo gynėjui momento prasideda terminas, per kurį nuosprendis įsiteisėja.

2. Priimtas ir įsiteisėjęs nuosprendis iki nuteistojo sulaikymo ar jo pristatymo ekstradicijos tvarka ar pagal Europos arešto orderį vykdomas tik tiek, kiek jį įmanoma įvykdyti be nuteistojo.

307 straipsnis. Rezoliucinė nuosprendžio dalis

1. Apkaltinamojo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje nurodoma:

- 1) kaltinamojo vardas ir pavardė;
- 2) sprendimas pripažinti kaltinamąjį kaltu;
- 3) baudžiamasis įstatymas, pagal kurį kaltinamasis pripažįstamas kaltu;
- 4) sprendimai dėl bausmės, baudžiamojo poveikio priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės, taip pat dėl suėmimo bei priverčiamosios medicinos priemonės įskaitymo į bausmės laiką, kai tam yra pagrindas;
- 5) sprendimas kaltinamąjį pripažinti pavojingu recidyvistu, jeigu teismas tai pripažįsta;
- 6) sprendimas dėl kardomosios priemonės nuteistajam.

2. Tais atvejais, kai kelių nusikalstamų veikų padarymu kaltinamas kaltinamasis dėl vienu veikų padarymo pripažįstamas kaltu, o dėl kitų – ne, nuosprendžio rezoliucinėje dalyje turi būti tiksliai nurodoma, dėl kurių veikų padarymo jis nuteisiamas, dėl kurių išteisinamas.

<...>

7. Be to, nuosprendžio rezoliucinėje dalyje nurodoma nuosprendžio apskundimo tvarka ir terminai.

322 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teismo posėdyje

1. Nagrinėjant bylą apeliacine tvarka, teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas.

2. Šiame posėdyje turi teisę dalyvauti nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, jų atstovai pagal įstatymą, nukentėjusysis, privatus kaltintojas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai. Šių asmenų, jeigu jiems buvo laiku pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką, neatvykimas nekliudo nagrinėti bylą.

	<p>375 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys teismo posėdyje nagrinėjant kasacinę bylą žodinio proceso tvarka</p> <p>1. Nagrinėjant kasacinę bylą žodinio proceso tvarka, teismo posėdyje dalyvauja prokuroras. Posėdyje taip pat dalyvauja gynėjas, kurį pasikvietė nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, arba kiti asmenys nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, sutikimu, arba gynėjas, pasikviestas asmens, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, arba jo atstovo pagal įstatymą, arba jo šeimos narių ar artimųjų giminaičių. Suimtam nuteistajam pranešama apie teisę prašyti per septynias dienas nuo pranešimo gavimo dienos paskirti gynėją.</p> <p>2. Nagrinėjant kasacinę bylą žodinio proceso tvarka, teismo posėdyje turi teisę dalyvauti taip pat šio Kodekso 367 straipsnio 1 dalyje išvardyti asmenys. Asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, gali dalyvauti teismo posėdyje, jeigu pagal eksperto išvadą tam nekliudo jo liga.</p> <p>3. Jeigu kasacinis skundas paduodamas remiantis nuteistojo ar išteisintojo padėti bloginančiais pagrindais, suimtas nuteistasis turi būti pristatytas į teismą. Laisvėje esantis nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, į teismo posėdį kviečiamas šaukimu. Jeigu nuteistasis, išteisintasis ar asmuo, kuriam byla nutraukta, laikinai išvykęs, šaukimas jam perduoti įteikiamas pasirašytinai kam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių asmenų arba nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, darbovietės administracijai. Asmenų, kuriems pranešta apie teismo posėdį, neatvykimas nekliudo nagrinėti bylą.</p> <p>4. Nuteistojo, išteisintojo, asmens, kuriam byla nutraukta, taip pat asmens, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.</p>	
<p>5. Šis straipsnis nedaro poveikio nacionalinėms taisyklėms, pagal kurias numatyta, kad teisėjas ar kompetentingas teismas gali įtariamąjį ar kaltinamąjį laikinai pašalinti iš bylos nagrinėjimo teisme, kai tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą baudžiamojo proceso eigą, su sąlyga, kad užtikrinamos teisės į gynybą.</p>	<p><i>Pastaba. Teisiškai valstybės nars neįpareigojanti ir dėl šios priežasties perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę nereikalaujanti Direktyvos nuostata. Kita vertus, vadovaujantis BPK nuostatomis, kaltinamasis ar kitas proceso dalyvis tam tikrais atvejais (pvz., kliudo kitiems proceso dalyviams duoti teisingus parodymus, piktybiškai pažeidžia teismo posėdžio tvarką, rodo nepagarbą teismui) teismo nutartimi gali būti pašalintas iš teismo posėdžio salės.</i></p> <p>BPK:</p> <p>259 straipsnis. Teismo posėdžio tvarką pažeidusiems asmenims taikomos priemonės</p> <p>1. Kaltinamasis, kuris nepaisydamas teismo posėdžio pirmininko įspėjimo vėl pažeidžia posėdžio tvarką ar parodo nepagarbą teismui, teismo nutartimi gali būti laikinai</p>	<p>Visiškas</p>

	<p>arba visam laikui pašalintas iš posėdžių salės. Kai kaltinamajam irodymų tyrimo metu leista grįžti į posėdžių salę, teismo posėdžio pirmininkas praneša apie jo nedalyvavimo metu gautus irodymus ir suteikia teisę duoti paaiškinimus dėl jų. Nuosprendis kaltinamajam paskelbiamas jo akivaizdoje arba perskaitomas tuoj po jo paskelbimo.</p> <p>2. Prokuroras ar gynėjas, kurie po teismo posėdžio pirmininko įspėjimo vėl pažeidžia posėdžio tvarką ar parodo nepagarbą teismui, teismo nutartimi gali būti nušalinti nuo dalyvavimo nagrinėjant bylą teisme. Šiuo atveju bylos nagrinėjimas atidedamas arba daroma pertrauka tol, kol nušalintas prokuroras ar gynėjas bus pakeisti kitais.</p> <p>3. Kiti nagrinėjimo teisme dalyviai, po teismo posėdžio pirmininko įspėjimo pakartotinai pažeidę posėdžio tvarką ar parodę nepagarbą teismui, gali būti pašalinti iš posėdžių salės teismo nutartimi, o byloje nedalyvaujantys asmenys – teismo posėdžio pirmininko patvirtinimu.</p> <p>4. Nagrinėjimo teisme dalyviai ar nedalyvaujantys byloje asmenys, kurie nepaklūsta teismui arba teismo posėdžio pirmininko sprendimui juos nušalinti nuo bylos nagrinėjimo arba pašalinti iš posėdžių salės arba nors ir paklūsta, tačiau tai daro triukšmaudami ar rodydami kitokią nepagarbą teismui, gali būti tuoj pat nubausti bauda arba areštu remiantis šio Kodekso 163 straipsniu. Areštas negali būti paskirtas prokurorui ir gynėjui.</p> <p>274 straipsnis. Laikinas kaltinamojo pašalinimas iš posėdžio salės</p> <p>Jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad kaltinamojo dalyvavimas kliudys kitam kaltinamajam, nukentėjusiajam ar liudytojui duoti teisingus parodymus, teismo nutartimi šis kaltinamasis gali būti laikinai pašalintas iš posėdžio salės. Šiuo atveju, kai kaltinamasis grįžta į teismo posėdžio salę, teismo posėdžio pirmininkas jam praneša duotų parodymų turinį ir suteikia galimybę užduoti klausimus apklaustiems asmenims, taip pat dėl parodymų duoti savo paaiškinimus.</p>	
<p>6. Šis straipsnis nedaro poveikio nacionalinėms taisyklėms, pagal kurias numatyta, kad procesas ar tam tikri jo etapai turi vykti rašytinio proceso tvarka, su sąlyga, kad tai atitinka teisę į teisingą bylos nagrinėjimą.</p>	<p><i>Pastaba. Teisiškai valstybės narsė neįpareigojanti ir dėl šios priežasties perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę nereikalaujanti Direktyvos nuostata.</i></p> <p><i>Kartu paminėtini tokie BPK numatyti rašytinio baudžiamojo proceso atvejai:</i></p> <p>BPK:</p> <p>325¹ straipsnis. Apeliacinės bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka</p> <p>1. Kai apeliacinis skundas paduotas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties arba tik šio Kodekso 327 straipsnyje, 328 straipsnio 1, 2 ar 4 punkte nurodytais pagrindais ir nėra šio straipsnio 4 dalyje nurodytų aplinkybių, byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Sprendimą dėl bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka priima bylai nagrinėti sudaryta</p>	Visiškas

teisėjų kolegija ir prireikus pakeičia bylos nagrinėjimo laiką.

2. Kai priimamas sprendimas nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka, proceso dalyviams teisėjo pranešėjo nurodymu pranešama apie šį sprendimą, skundo nagrinėjimo vietą ir laiką, skundą nagrinėsiančios teisėjų kolegijos sudėtį ir pasiūloma pateikti atsiliepimus į kito proceso dalyvio skundą bei išaiškinama teisė raštu pareikšti nušalinimus ir prašymus. Prie pranešimo proceso dalyviams, kurie nėra susipažinę su apeliaciniu skundu, pridedama šio skundo kopija. Atsiliepimai į apeliacinį skundą, pareiškimai dėl nušalinimo ir prašymai turi būti pateikti per dvidešimt dienų nuo pranešimo apie bylos nagrinėjimą rašytinio proceso tvarka gavimo dienos. Prokuroras privalo pateikti atsiliepimą į apeliacinį skundą. Kitų proceso dalyvių atsiliepimų į apeliacinį skundą nepateikimas netrukdo nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Prokuroras savo atsiliepimo į apeliacinį skundą kopiją išsiunčia kitiems proceso dalyviams, su kurių interesais tas skundas susijęs. Kitų atsiliepimų į apeliacinį skundą kopijas proceso dalyviams išsiunčia apeliacinės instancijos teismas. Prokurorui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir jų atstovams atsiliepimų į apeliacinį skundą kopijos nesiunčiamos.

3. Išnagrinėjus bylą rašytinio proceso tvarka, teismo nuosprendis ar nutartis priimami ir jų nuorašai proceso dalyviams įteikiami ar išsiunčiami šio Kodekso 324 straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka. Teismo nuosprendis ar nutartis teismo posėdžių salėje neskelbiami, jeigu teismas nenusprendžia kitaip.

4. Apeliacinės instancijos teisme byla negali būti nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, kai:

1) apeliacinis skundas paduotas nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, padėtį bloginančiais pagrindais, šio Kodekso 328 straipsnio 3 punkte arba 329 straipsnyje nurodytais pagrindais arba tuo pagrindu, kad nuteistajam turėjo būti taikomos priverčiamosios medicinos prievartos priemonės, arba

2) proceso dalyvis prašo nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, arba

3) bylą pirmosios instancijos tvarka nagrinėjo apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegija, arba

4) byloje būtina atlikti įrodymų tyrimą arba išklausti žodinius proceso dalyvių paaiškinimus.

5. Rašytinio proceso tvarka bylą nagrinėjanti teisėjų kolegija, paaiškėjus šio straipsnio 4 dalyje nurodytoms aplinkybėms, priima sprendimą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka.

374¹ straipsnis. Kasacinės bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka

1. Kai priimtas sprendimas dėl kasacinės bylos nagrinėjimo rašytinio proceso tvarka ir paskirta kasacinės bylos nagrinėjimo data, kasatoriui, prokurorui ir proceso dalyviams, su kurių interesais kasacinis skundas susijęs, teisėjo pranešėjo nurodymu pranešama, kad

byla bus nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, bylą nagrinėsiančios teisėjų kolegijos sudėtis ir pasiūloma pateikti atsiliepimus į kasacinį skundą bei išaiškinama teisė raštu pareikšti nušalinimus ir prašymus. Atsiliepimai į kasacinius skundus, pareiškimai dėl nušalinimo ir prašymai turi būti pateikti per dvidešimt dienų nuo pranešimo apie bylos nagrinėjimą rašytinio proceso tvarka gavimo dienos. Prokuroras privalo pateikti atsiliepimą į kasacinį skundą. Kitų proceso dalyvių atsiliepimų į kasacinį skundą nepateikimas netrukdo nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Prokuroras savo atsiliepimo į kasacinį skundą kopiją išsiunčia kitiems proceso dalyviams, su kurių interesais kasacinis skundas susijęs. Kitų atsiliepimų į kasacinį skundą kopijas šiems proceso dalyviams išsiunčia kasacinės instancijos teismas. Prokurorui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui ir jų atstovams atsiliepimų į kasacinį skundą kopijos nesiunčiamos.

2. Kasacinę bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka, proceso dalyviai į teismo posėdį nekviečiami.

3. Išnagrinėjus bylą rašytinio proceso tvarka, nutartis priimama šio Kodekso 377 straipsnyje nustatyta tvarka. Nutarties nuorašai proceso dalyviams įteikiami ar išsiunčiami šio Kodekso 385 straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka. Teismo nutartis teismo posėdžių salėje neskelbiama, jeigu teismas nenusprendžia kitaip.

4. Rašytinio proceso tvarka bylą nagrinėjanti trijų teisėjų kolegija, vadovaudamasi šio Kodekso 374² straipsniu, gali perduoti kasacinę bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

PIRMASIS SKIRSNIS

TEISMO BAUDŽIAMOJO ĮSAKYO PRIĖMIMO PROCESAS

418 straipsnis. Prokuroro teisė nuspręsti užbaigti procesą baudžiamuoju įsakymu

1. Dėl nusikalstamų veikų, už kurių padarymą gali būti skiriama kaip vienintelė ar alternatyvinė bet kuri bausmė, išskyrus atvejus, kai už nusikalstamą veiką gali būti skiriamas tik terminuotas laisvės atėmimas ar laisvės atėmimas iki gyvos galvos, nagrinėjimo teisme gali nebūti, o bausmė paskiriama teismo baudžiamuoju įsakymu. Teismo baudžiamajo įsakymo priėmimo procesas taikomas tik tais atvejais, kai kaltininkas atlygina ar pašalina padarytą žalą, jeigu žala buvo padaryta, arba įsipareigoja tokią žalą atlyginti ar pašalinti.
2. Teisę surašyti baudžiamąjį įsakymą turi teisėjas, gavęs prokuroro pareiškimą dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu.
3. Jei prokuroras ikiteisminio tyrimo metu nusprendžia kreiptis į teisėją dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ir kaltinamasis tam neprieštarauja, kaltinamasis aktas nerašomas. Šiuo atveju prokuroras surašo pareiškimą, kurį kartu su ikiteisminio tyrimo metu surinkta medžiaga išsiunčia teismui pagal teismingumą.
4. Prokuroras, priėmęs sprendimą užbaigti procesą teismo baudžiamuoju įsakymu, privalo

apie tai pranešti nukentėjusiajam. Nukentėjusysis per septynias dienas nuo tokio pranešimo gavimo gali prokuroro sprendimą apskusti ikiteisminio tyrimo teisėjui. Skundas nagrinėjamas šio Kodekso 64 straipsnyje nustatyta tvarka.

420 straipsnis. Teisėjo sprendimai

1. Teisėjas, gavęs prokuroro pareiškimą dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ir ikiteisminio tyrimo metu surinktą medžiagą, ne vėliau kaip per septynias dienas turi priimti vieną iš šių sprendimų:

- 1) surašyti teismo baudžiamąjį įsakymą;
- 2) perduoti bylą nagrinėti teisme šio Kodekso 423 straipsnyje numatytais atvejais;
- 3) nutraukti baudžiamąjį procesą šio Kodekso 424 straipsnyje numatytais atvejais.

2. Jeigu nukentėjusysis yra apskundęs prokuroro sprendimą užbaigti procesą teismo baudžiamuoju įsakymu, šio straipsnio 1 dalyje nurodytas terminas skaičiuojamas nuo skundo išnagrinėjimo dienos.

422 straipsnis. Kaltinamojo teisė reikalauti surengti bylos nagrinėjimą teisme

1. Teisėjo surašytas teismo baudžiamasis įsakymas įteikiamas kaltinamajam, o jeigu kaltinamasis laikinai išvykęs, teismo baudžiamasis įsakymas jam perduoti įteikiamas pasirašytinai kam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių asmenų arba kaltinamojo darbovietės administracijai. Kaltinamasis, nesutikdamas su bausmės paskyrimu teismo baudžiamuoju įsakymu, per keturiolika dienų nuo šio dokumento įteikimo dienos turi teisę paduoti teismui, surašiusiam tą teismo baudžiamąjį įsakymą, prašymą reikalaudamas surengti bylos nagrinėjimą teisme.

2. Jei kaltinamasis paduoda prašymą reikalaudamas surengti bylos nagrinėjimą teisme, teismo baudžiamasis įsakymas neįgyja teisinės galios. Jei kaltinamasis šia teise nepasinaudoja, teismo baudžiamasis įsakymas įsiteisėja ir vykdomas šio Kodekso nustatyta tvarka. Įsiteisėjęs teismo baudžiamasis įsakymas yra neskundžiamas.

423 straipsnis. Bylos perdavimas nagrinėti teisme teisėjo iniciatyva

1. Nutartį perduoti bylą nagrinėti teisme teisėjas priima tuo atveju, kai bylos aplinkybės nėra pakankamai aiškos ir kilusias abejones galima pašalinti tik nagrinėjimo teisme metu.

2. Priėmęs šio straipsnio 1 dalyje nurodytą nutartį, teisėjas privalo prokuroro pareiškimo dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu nuorašą išsiųsti kaltinamajam.

424 straipsnis. Proceso nutraukimas

1. Nutartį nutraukti baudžiamąjį procesą teisėjas priima nustatęs, kad yra aplinkybių, dėl kurių procesas negalimas. Priėmęs nutartį nutraukti procesą, teisėjas apie tai privalo

	<p>pranešti kaltinamajam, nukentėjusiajam ir prokurorui. Prokuroras ir nukentėjusysis turi teisę per septynias dienas nuo pranešimo apie nutarties priėmimą gavimo apskusti teisėjo nutartį nutraukti procesą aukštesniajam teismui.</p> <p>2. Jei aukštesnysis teismas, išnagrinėjęs skundą, panaikina nutartį nutraukti procesą, kitas to paties teismo, kurio priimta nutartis panaikinta, teisėjas privalo priimti vieną iš šio Kodekso 420 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytų sprendimų.</p>	
<p><i>9 straipsnis</i></p> <p>Teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įtariamieji arba kaltinamieji nedalyvavo nagrinėjant jų bylą teisme <i>ir nebuvo patenkintos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos</i>, jie turėtų teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kuria taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą. Tuo atveju valstybės narės užtikrina, kad tie įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti, veiksmingai dalyvauti, laikantis pagal nacionalinę teisę nustatytų procedūrų, ir pasinaudoti teisėmis į gynybą.</p>	<p><i>Pastaba. Nagrinėjant baudžiamąją bylą apeliacine arba kasacine tvarka paprastai dalyvauja (asmeniškai tiesiogiai dalyvaujant teismo posėdyje ar naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones) nuteistasis. Jeigu bylos nagrinėjime apeliacine arba kasacine tvarka nuteistasis nedalyvauja, tokiu atveju, vadovaujantis BPK nuostatomis, visais atvejais užtikrinamos visos (dvi) Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos (nors Direktyva kaltinamojo nedalyvavimo atvejais reikalauja nors vienos iš 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų/garantijų užtikrinimo), t. y. nuteistasis pagal BPK normas: a) yra visada tinkamai informuojamas apie bylos nagrinėjimą teisme; ir b) nagrinėjant bylą apeliacine arba kasacine tvarka teismo posėdžiuose užtikrinamas šio asmens (jo šeimos narių) pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas. Todėl Direktyvos 9 straipsnis, kuriame nurodytos garantijos yra pritaikomos tik tada, kai „nebuvo patenkintos Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos“ (t. y. nebuvo užtikrinta nei viena iš nurodytų sąlygų) yra nepritaikomas nagrinėjant bylą apeliacine arba kasacine tvarka pagal BPK nuostatas.</i></p> <p><i>Tuo tarpu, BPK XXXII skyriaus nurodyta tvarka nagrinėjant bylą (pirmosios instancijos teisme) kaltinamajam nedalyvaujant (kai jis yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengia atvykti į teismą), iš esmės visada yra tenkinama Direktyvos 8 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta sąlyga/garantija, susijusi su kaltinamojo gynėjo tinkamu atstovavimu tokiame teisminiame nagrinėjime, nes, vadovaujantis BPK nuostatomis, šiuo atveju, nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant, visada būtinas kaltinamojo, jo šeimos narių pakviesto arba teismo paskirto gynėjo dalyvavimas. Todėl Direktyvos 9 straipsnis, kuriame nurodytos garantijos yra pritaikomos tik tada, kai „nebuvo patenkintos Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos“ (t. y. nebuvo užtikrinta nei viena iš šių sąlygų) taip pat yra iš esmės nepritaikomas ir nagrinėjant bylą BPK XXXII skyriaus nurodyta tvarka. Kita vertus, nepaisant Direktyvos 9 straipsnyje nurodytų garantijų nepritaikomumo BPK XXXIII skyriuje numatytiems bylos nagrinėjimo in absentia atvejams, BPK XXXII skyriuje nurodytos nuteistųjų in absentia išplėstinės procesinės garantijos visgi pilna apimtimi įgyvendina Direktyvos 9 straipsnio reikalavimus. Pabrėžtina ir tai, kad Direktyvos 9 straipsnis neįpareigoja valstybės nares nacionaliniuose baudžiamuosiuose įstatymuose sukurti būtent baudžiamosios bylos,</i></p>	Visiškas

kurioje nuosprendis buvo priimtas kaltinamajam nedalyvaujant, nagrinėjimo iš naujo mechanizmo ar proceso, kadangi šalia kaltinamojo (nuteisto in absentia) teisės į bylos nagrinėjimą iš naujo Direktyvos 9 straipsnyje numatyta lygiavertė šios teisės alternatyva, t. y. kaltinamojo teisė „<...> į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą“. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad BPK XXXII skyriuje įtvirtintos kaltinamojo (nuteisto in absentia) išplėstinės procesinės teisės ir garantijos savo turiniu ir pobūdžiu pilna apimtimi atitinka Direktyvos 9 straipsnyje nurodytos kaltinamojo alternatyvios teisės „į kitą teisių gynimo priemonę“ turinį ir apimtį. Taip, pavyzdžiui, vadovaujantis BPK 438 straipsnio nuostatomis, in absentia nuteistas asmuo (arba pagal BPK 312 straipsnį vien tik šio asmens gynėjas) turi teisę: paduoti jokiais procesiniais terminais neapribotą apeliacinį skundą (kuris savo ruožtu leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės ir panaikinti pirminį teismo nuosprendį) dėl in absentia priimto teismo nuosprendžio; aktyviai dalyvauti nagrinėjant šią bylą apeliacine tvarka; prašyti teismą sustabdyti in absentia priimto teismo nuosprendžio vykdymą; tokio proceso metu veiksmingai naudotis savo teise į gynybą; apeliacinės instancijos teismo nuosprendį skusti kasacine tvarka ir pan. Papildomai, vadovaujantis BPK 438 straipsnio 3 dalies nuostatomis, apeliacinės instancijos teismas (gavęs nuteistojo in absentia skundą) yra įpareigotas pakartotinai atlikti tuos pirmosios instancijos teisme atliktus įrodymų tyrimo veiksmus, kurių metu nagrinėtais įrodymais buvo grindžiamas apkaltinamasis nuosprendis, jei nuteistasis apeliaciniame skunde nesutinka su tų įrodymų vertinimu (pakartotinai šie įrodymų tyrimo veiksmai privalo būti atliekami nepaisant to, ar byla jau buvo nagrinėjama pagal kitų proceso dalyvių skundus).

BPK:

438 straipsnis. Išnagrinėjus bylą kaltinamajam nedalyvaujant priimto nuosprendžio apskundimo tvarka

1. Nuteistasis, kurio byla buvo nagrinėjama jam nedalyvaujant, turi teisę paduoti apeliacinį skundą ir praėjus tokio skundo padavimo terminams, taip pat pareikšti, kad jis dalyvaus nagrinėjant bylą apeliacine tvarka. Jei nuosprendis jau pradėtas vykdyti, turintis teisę apeliacine tvarka nagrinėti tą bylą teismas savo iniciatyva ar nuteistojo arba jo gynėjo prašymu gali priimti nutartį sustabdyti nuosprendžio vykdymą.
2. Jei šio straipsnio 1 dalyje numatytą skundą padavęs nuteistasis, kuris yra laisvas, be svarbios priežasties neatvyksta į bylos nagrinėjimą apeliacine tvarka, apeliacinės instancijos teismas gali nagrinėti bylą nuteistajam nedalyvaujant arba apeliacinį procesą nutraukti.
3. Apeliacinės instancijos teismas, gavęs nuteistojo, kuris nedalyvavo nagrinėjant bylą

pirmosios instancijos teisme, skundą, privalo pakartotinai atlikti tuos pirmosios instancijos teisme atliktus įrodymų tyrimo veiksmus, kurių metu nagrinėtais įrodymais buvo grindžiamas apkaltinamasis nuosprendis, jei nuteistasis apeliaciniame skunde nesutinka su tų įrodymų vertinimu. Pakartotinai šie įrodymų tyrimo veiksmai turi būti atliekami nepaisant to, ar byla jau buvo nagrinėjama pagal kitų proceso dalyvių skundus. Pagal nuteistojo skundą pradėto apeliacinio proceso metu priimtas nuosprendis ar nutartis kasacine tvarka gali būti skundžiami bendra tvarka.

4. Kiti proceso dalyviai nuosprendį ir nutartis gali apskusti šio Kodekso 313 straipsnyje nustatyta tvarka.

312 straipsnis. Teisė apskusti teismo nuosprendį apeliacine tvarka

1. Apeliacinius skundus dėl neįsiteisėjusio nuosprendžio bet kokiais pagrindais ir motyvais turi teisę paduoti prokuroras, nuteistasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, jo gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, nukentėjęs ir jo atstovas.

2. Išteisintasis, jo gynėjas ir atstovas pagal įstatymą turi teisę paduoti apeliacinius skundus dėl nuosprendžio tiek, kiek jis yra susijęs su išteisinimo motyvais ir pagrindais.

<...>

5. Nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjai turi teisę paduoti apeliacinį skundą tik tuo atveju, kai tai neprieštarauja raštu išreikštai nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, valiai. Tais atvejais, kai byla buvo nagrinėjama kaltinamajam nedalyvaujant, nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjai gali paduoti apeliacinį skundą, jeigu nėra raštu išreikštos nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, valios.

6. Asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti teise į gynybą, ir nepilnamečio nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjai gali paduoti apeliacinį skundą, nepaisydami nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, valios.

7. Apeliacinį skundą paduodančių atstovų pagal įstatymą nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, valia nesaisto.

313 straipsnis. Nuosprendžio apskundimo tvarka ir terminai

1. Apeliacinis skundas dėl neįsiteisėjusio teismo nuosprendžio turi būti rašytinis ir apelianto pasirašytas. Apeliaciniame skunde turi būti nurodyta apeliacinės instancijos teismo pavadinimas, byla, dėl kurios paduodamas skundas, ir išdėstyta skundžiamos nuosprendžio dalies esmė, nuosprendžio apskundimo pagrindai ir motyvai, apelianto motyvuoti prašymai dėl įrodymų priėmimo, išreikalavimo, įrodymų tyrimo atlikimo ir apimties, dėl bylos nagrinėjimo žodinio ar rašytinio proceso tvarkos, prašymai kitais

klausimais.

<...>

3. Apeliacinis skundas dėl teismo nuosprendžio gali būti paduodamas per dvidešimt dienų nuo nuosprendžio paskelbimo dienos.

4. Suimtam nuteistajam terminas apeliaciniam skundui paduoti skaičiuojamas nuo nuosprendžio nuorašo įteikimo jam dienos.

5. Teisiamajame posėdyje nedalyvavusiam kaltinamajam terminas apeliaciniam skundui paduoti skaičiuojamas nuo nuosprendžio nuorašo jam išsiuntimo dienos.

<...>

320 straipsnis. Bylą apeliacinio nagrinėjimo bendrosios nuostatos

<...>

3. Teismas patikrina bylą tiek, kiek to prašoma apeliaciniuose skunduose, ir tik dėl tų asmenų, kurie padavė apeliacinius skundus ar dėl kurių tokie skundai buvo paduoti. Tačiau jeigu teismas, nagrinėdamas bylą, nustato esminių šio Kodekso pažeidimų, jis, nepaisydamas to, ar gautas dėl jų skundas, patikrina, ar tai turėjo neigiamos įtakos ne tik asmeniui, dėl kurio skundo nagrinėjama byla, bet ir kitiems skundų nepadavusiems nuteistiesiems.

4. Pabloginti nuteistojo ar išteisintojo, taip pat asmens, kuriam byla nutraukta, padėtį apeliacinės instancijos teismas gali tik tuo atveju, kai dėl to yra prokuroro, nukentėjusiojo ir civilinio ieškovo skundai. Nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, padėtis negali būti pabloginta daugiau, negu to prašoma apeliaciniame skunde.

5. Jeigu apeliacinės instancijos teismas švelnina nuosprendį nuteistiesiems, kurie nuosprendį apskundė ar dėl kurių nuosprendis apskustas, tai remdamasis pagrindais, taikytiniais ir kitiems nuteistiesiems, jis gali sušvelninti nuosprendį ir pastariesiems.

6. Apeliacinės instancijos teismas bylas nagrinėja viešai, išskyrus šio Kodekso 9 straipsnyje numatytus atvejus. Nagrinėjant bylą apeliacine tvarka, taikomos šio Kodekso XIX skyriaus bendrosios nagrinėjimo teisme nuostatos, atsižvelgiant į šiame skyriuje numatytus ypatumus. <...>

324 straipsnis. Bylos nagrinėjimas apeliacinės instancijos teismo posėdyje

<...>

2. Kolegijos pirmininkas atvykusiems į posėdį asmenims išaiškina jų teises ir pareigas ir paklausia, ar jie turi prašymų. Šie asmenys gali prašyti, kad teismas pakviestų į posėdį liudytojus, nukentėjusiuosius, ekspertus, specialistus ar išreikalautų bylai nagrinėti reikalingą medžiagą. Dėl pareikštų prašymų teismas priima motyvuotą nutartį. Jeigu prašymui patenkinti reikia papildomai laiko, teismas gali padaryti bylos nagrinėjimo

pertrauką.

3. Bylos nagrinėjimas iš esmės pradedamas vieno iš teisėjų pranešimu, kuriame jis išdėsto bylos esmę.

4. Teismo iniciatyva arba proceso dalyvių prašymu gali būti perskaitytas pirmosios instancijos teismo nuosprendis ir kiti toje byloje priimti nuosprendžiai arba nutartys, taip pat pirmosios instancijos teismo teisiamojo posėdžio protokolai arba jo dalys.

5. Kai teismui pateikiama papildoma medžiaga, kolegijos pirmininkas ar kitas teisėjas ją balsu perskaito ir perduoda susipažinti proceso dalyviams, jeigu šie to prašo.

6. Apeliacinės instancijos teismas gali atlikti įrodymų tyrimą. Įrodymų tyrimas atliekamas ir atnaujinamas pagal šio Kodekso XXI skyriuje nustatytas taisykles. Prireikus įrodymų tyrimas gali būti atnaujintas ir baigiamųjų kalbų metu bei priimant nuosprendį ar nutartį.

7. Jeigu ikiteisminio tyrimo metu nenustatytos tokios aplinkybės, kurių nenustatė ir pirmosios instancijos teismas, o apeliacinės instancijos teismo posėdyje jas nustatyti sunku, apeliacinės instancijos teismas įpareigoja ikiteisminio tyrimo teisėją ar prokurorą organizuoti ar atlikti reikiamus tyrimo veiksmus. Kol šie veiksmai bus atlikti, jeigu reikia, gali būti padaryta bylos nagrinėjimo pertrauka.

8. Baigiamosios kalbos prasideda apeliančių kalbomis. Jeigu yra prokuroro, nukentėjusiojo ar jo atstovo skundas, pirmiausia kalba šie asmenys, pirmas iš jų – padavęs skundą. Kitais atvejais pirmiausia kalba nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, jo gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, pirmas iš jų – padavęs skundą. Po to baigiamąsias kalbas pasako kiti proceso dalyviai. Baigiamąsias kalbas pasakę proceso dalyviai turi teisę atsikirsti ir pasakyti pastabas dėl to, kas buvo pasakyta per pirmesnes kalbas. Paskutinis atsikerta ir pasako pastabas nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, arba jo gynėjas ar atstovas pagal įstatymą. Po baigiamųjų kalbų nuteistajam, išteisintajam ar asmeniui, kuriam byla nutraukta, suteikiamas paskutinis žodis.

9. Po baigiamųjų kalbų ir paskutinio žodžio teismas, nutaręs vietoje arba pasitarimų kambaryje, praneša apie nuosprendžio ar nutarties paskelbimo laiką ir vietą.

10. Apeliacinės instancijos teismo nuosprendžio ar nutarties priėmimo, surašymo ir paskelbimo tvarką nustato šio Kodekso nuostatos, reglamentuojančios nuosprendžio priėmimo, surašymo ir paskelbimo tvarką pirmosios instancijos teisme.

11. Apeliacinės instancijos teismo nutarties ar nuosprendžio nuorašai tuojau po paskelbimo įteikiami apeliančiui, taip pat išteisintajam, nuteistajam ar asmeniui, kuriam byla nutraukta, su kurių interesais susijęs apeliacinės instancijos teismo nuosprendis ar nutartis. Jeigu šie asmenys nedalyvavo skelbiant nuosprendį ar nutartį arba nuosprendžio ar nutarties nuorašo nepriėmė tuoj po paskelbimo, nuosprendžio ar nutarties nuorašai jiems turi būti įteikti ar išsiųsti ne vėliau kaip per penkias dienas nuo nuosprendžio ar nutarties paskelbimo. Kitiems asmenims, dalyvavusiems teismo posėdyje nagrinėjant

apeliacinę bylą ar su kurių interesais susijęs apeliacinis skundas, nuosprendžio ar nutarties nuorašai įteikiami ar išsiunčiami jų prašymu per penkias dienas nuo prašymo gavimo dienos.

12. Lietuvių kalbos nemokančiam nuteistajam, išteisintajam ar asmeniui, kuriam byla nutraukta, per penkiolika dienų išsiunčiamas arba įteikiamas rašytinis nuosprendžio ar nutarties vertimas į jo gimtąją kalbą arba į kalbą, kurią jis moka.

326 straipsnis. Apeliacinės instancijos teismo sprendimų, priimamų išnagrinėjus bylą, rūšys

1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, dėl apskusto nuosprendžio apeliacinės instancijos teismas priima nutartį:

- 1) atmesti apeliacinį skundą;
- 2) panaikinti nuosprendį ir nutraukti bylą šio Kodekso 327 straipsnio 1 punkte numatytais pagrindais;
- 3) pakeisti nuosprendį šio Kodekso 328 straipsnio 3 ir 4 punktuose numatytais pagrindais;
- 4) panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti teismui, jeigu bylą išnagrinėjo šališkas pirmosios instancijos teismas arba byla išnagrinėta pažeidžiant šio Kodekso 224 ir 225 straipsniuose nustatytas teisingumo taisykles, arba kai apeliacinės instancijos teisme paaiškėja, kad nuteistasis veikos padarymo metu sirgo ar iki nuosprendžio priėmimo pirmosios instancijos teisme susirgo psichikos liga ir jam turėjo būti taikomos priverčiamosios medicinos priemonės;
- 5) panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą prokurorui, kai ikiteisminio tyrimo metu buvo surašytas iš esmės šio Kodekso 219 straipsnio reikalavimų neatitinkantis kaltinamasis aktas ir tai trukdo nagrinėti bylą.

2. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, dėl apskusto nuosprendžio apeliacinės instancijos teismas priima nuosprendį:

- 1) panaikinti nuosprendį ir nutraukti bylą šio Kodekso 327 straipsnio 2 punkte numatytais pagrindais;
 - 2) pakeisti nuosprendį šio Kodekso 328 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais pagrindais.
3. Teismas turi teisę panaikinti ar pakeisti nuosprendį atskiriems nuteistiesiems arba dėl atskirų nusikalstamų veikų padarymo.

4. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, dėl apskusto nuosprendžio apeliacinės instancijos teismas panaikina pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priima naują nuosprendį šio Kodekso 329 straipsnyje numatytais pagrindais.

<...>

327 straipsnis. Nuosprendžio panaikinimo ir bylos nutraukimo pagrindai

Apeliacinės instancijos teismas panaikina pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir nutraukia bylą, jeigu:

- 1) yra šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalies 2–9 punktuose numatytos aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas;
- 2) yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 36–40, 93 straipsniuose, 114 straipsnio 3 dalyje, 147 straipsnio 3 dalyje, 147² straipsnio 2 dalyje, 157 straipsnio 3 dalyje, 189¹ straipsnio 2 dalyje, 227 straipsnio 4 dalyje, 259 straipsnio 3 dalyje ir 291 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyti pagrindai atleisti kaltinamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės.

328 straipsnis. Nuosprendžio pakeitimo pagrindai

Apeliacinės instancijos teismas pakeičia pirmosios instancijos teismo nuosprendį, jeigu:

- 1) netinkamai pritaikytas baudžiamasis įstatymas;
- 2) neteisingai paskirta bausmė;
- 3) nuosprendyje išdėstytos teismo išvados neatitinka bylos aplinkybių;
- 4) netinkamai išspręsti kiti nuosprendžio klausimai.

329 straipsnis. Nuosprendžio panaikinimo ir naujo nuosprendžio priėmimo pagrindai

Pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir priimamas naujas nuosprendis, jeigu:

- 1) pirmosios instancijos teismas priėmė apkaltinamąjį nuosprendį, o apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje padarė išvadą, jog neįrodyta, kad kaltinamasis dalyvavo padarant nusikalstamą veiką, arba nepadarė veiką, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių;
- 2) pirmosios instancijos teismas priėmė išteisinamąjį nuosprendį, o apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje padarė išvadą, jog reikia priimti apkaltinamąjį nuosprendį;
- 3) pirmosios instancijos teismas nuosprendžiu nutraukė baudžiamąją bylą, o apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje padarė išvadą, kad reikia priimti apkaltinamąjį arba išteisinamąjį nuosprendį;
- 4) pirmosios instancijos teismas padarė šio Kodekso 369 straipsnio 3 dalyje numatytą esminį šio Kodekso pažeidimą, išskyrus pažeidimus, numatytus šio Kodekso 326 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktuose.

367 straipsnis. Teisė apskusti teismo nuosprendį ar nutartį kasacine tvarka

1. Apskusti įsiteisėjusi teismo nuosprendį ar nutartį remiantis šio Kodekso 369 straipsnyje numatytais pagrindais turi teisę prokuroras, nukentėjusysis, jo atstovas, nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, ju gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, asmuo,

	<p>kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, jo gynėjas, atstovas pagal įstatymą, šeimos nariai ar artimieji giminaičiai, taip pat civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, užstato davėjas, asmuo, kurio turtas ar jo vertę atitinkanti pinigų suma konfiskuoti, jų atstovas.</p> <p>2. <u>Nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjas turi teisę paduoti kasacinį skundą tik tuo atveju, kai tai neprieštarauja raštu pareikštai ginamojo valiai. Tais atvejais, kai byla buvo nagrinėjama kaltinamajam nedalyvaujant, nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjai gali paduoti kasacinį skundą, jeigu nėra raštu išreikštos nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, valios.</u> Asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti teise į gynybą, ir nepilnamečio gynėjai gali paduoti kasacinį skundą nepaisydami ginamojo valios. Civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai turi teisę apskusti nuosprendį ar nutartį tik dėl civilinio ieškinio. Užstato davėjas, asmuo, kurio turtas ar jo vertę atitinkanti pinigų suma konfiskuoti, jų atstovas gali apskusti nuosprendį ar nutartį tik dėl šio sprendimo.</p> <p>3. Kasacine tvarka neskundžiami ir nenagrinėjami apeliacine tvarka neskusti ir nenagrinėti nuosprendžiai ar nutartys. Kasacine tvarka apskusti įsiteisėjusį nuosprendį ar nutartį galima tik dėl tų klausimų, kurie buvo nagrinėti apeliacinės instancijos teisme.</p> <p><...></p> <p>5. Pakartotiniai kasaciniai skundai nepriimami ir nenagrinėjami. Pakartotiniu laikomas kasacinis skundas, kurį baudžiamojoje byloje tas pats proceso dalyvis paduoda antrą kartą po to, kai kasacinės instancijos teismas išnagrinėjo bylą, taip pat skundas, kurį išnagrinėjus bylą pagal nuteistojo ar išteisintojo, ar asmens, kuriam byla nutraukta, kasacinį skundą paduoda savo vardu pilnamečio nuteistojo ar išteisintojo, ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjas, arba skundas, kurį išnagrinėjus bylą pagal pilnamečio nuteistojo ar išteisintojo, ar asmens, kuriam byla nutraukta, gynėjo skundą paduoda nuteistasis ar išteisintasis, ar asmuo, kuriam byla nutraukta.</p>	
<p><i>10 straipsnis</i></p> <p>Teisių gynimo priemonės</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę <u>pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis</u>, jei pažeidžiamos šioje direktyvoje nustatytos jų teisės.</p>	<p>Konstitucija</p> <p>31 straipsnis</p> <p><...></p> <p><u>Asmeniui, kuris įtariamasis padaręs nusikaltimą, ir kaltinamajam nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento garantuojama teisė į gynybą, taip pat ir teisė turėti advokatą.</u></p> <p>BPK</p> <p>10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas</p> <p>1. <u>Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba pirmosios apklausos momento.</u></p>	<p>Visiškas</p>

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

BPK projektas:

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyviu pareikštų prašymų; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teisimą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.“

BPK:

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo byla per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas

ir nešališkas teismas.

6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.<...>

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

46 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ir teisėjo pareiga išaiškinti asmeniui neteisėtais veiksmais pažeistų teisių atkūrimo ir žalos atlyginimo tvarką

1. Kai baudžiamasis procesas nutraukiamas dėl to, kad nenustatyta nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, o asmuo buvo suimtas, taip pat kai priimamas išteisinamasis nuosprendis, prokuroras ir teisėjas privalo išaiškinti asmeniui dėl neteisėto sulaikymo, suėmimo ar nuteisimo pažeistų teisių atkūrimo ir žalos atlyginimo tvarką.

<...>

62 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmus ir nutarimus procesio dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskusti ikiteisminį tyrimą organizuojančiam ir jam vadovaujančiam prokurorui. Jei prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas aukštesniajam prokurorui šio Kodekso 63 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Skundas paduodamas prokurorui tiesiogiai arba per ikiteisminio tyrimo pareigūną, dėl kurio proceso veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar

prokuroras.

3. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gautą skundą kartu su savo paaiškinimais privalo per vieną dieną nuo skundo gavimo perduoti prokurorui.

4. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga pats ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras.

63 straipsnis. Prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas

1. Prokuroro proceso veiksmus ir nutarimus procesio dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskųsti aukštesniajam prokurorui. Jei aukštesnysis prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.

2. Skundas paduodamas aukštesniajam prokurorui tiesiogiai arba per prokurorą, dėl kurio veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs prokuroras.

3. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga prokuroras.

4. Prokuroro priimti sprendimai ikiteisminio tyrimo organizavimo klausimais dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus kitos vietovės prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl tyrimo grupės sudarymo, dėl pavedimo vadovauti ikiteisminiam tyrimui ar atlikti ikiteisminį tyrimą šio Kodekso nustatyta tvarka neskundžiami.

64 straipsnis. Skundų dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų išsprendimas

1. Skundai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų gali būti paduodami, kol vyksta ikiteisminis tyrimas, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

2. Prokuroras ir ikiteisminio tyrimo teisėjas per dešimt dienų nuo skundo ir jam išnagrinėti reikiamos medžiagos gavimo privalo skundą išnagrinėti ir priimti nutarimą ar nutartį. Jei skundas patenkinamas, nutarime ar nutartyje nurodomi ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro padaryti pažeidimai ir pasiūloma juos pašalinti, jei skundas atmetamas, – motyvai, dėl kurių skundas pripažintas nepagrįstu ir atmetas.

3. Nagrinėdami skundą, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo teisėjas turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo dokumentais ir pareikalauti ikiteisminio tyrimo pareigūno ar

prokuroro paaiškinimų, jeigu jie nebuvo pateikti anksčiau.

4. Ikiteisminio tyrimo teisėjui nagrinėjant skundą, gali būti rengiamas posėdis, į kurį turi būti kviečiamas prokuroras, įtariamasis, įtariamojo gynėjas, skundą padavęs asmuo ir jo atstovas. Suimtas įtariamasis pristatomas ikiteisminio tyrimo teisėjui, jeigu tai būtina.

5. Apie prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą sprendimą dėl skundo pranešama skundą padavusiam asmeniui. Jeigu prokuroras ar ikiteisminio tyrimo teisėjas patenkina skundą, nutarimas ar nutartis nusiunčiami ikiteisminį tyrimą atliekančiam pareigūnui ar prokurorui vykdyti.

6. Ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimas, priimtas šio straipsnio nustatyta tvarka, yra galutinis ir neskundžiamas, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas numato jo apskundimo galimybę.

7. Šio Kodekso 62 ir 63 straipsniai netaikomi tais atvejais, kuriems šis Kodeksas numato kitokią ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ar nutarimų apskundimo tvarką.

65 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo teisėjo proceso veiksmų ir nutarčių apskundimas ir skundų išsprendimas

1. Ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekamus proceso veiksmus ir jo priimtas nutartis, išskyrus nutartis, kurios pagal šio Kodekso 64 straipsnį yra neskundžiamos, prokuroras, proceso dalyviai ir asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskusti šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka.

2. Šio straipsnio nuostatos netaikomos tais atvejais, kuriems šis Kodeksas numato kitokią ikiteisminio tyrimo teisėjo proceso veiksmų ar nutarčių apskundimo tvarką.

439 straipsnis. Žemesniųjų teismų nutarčių apskundimas aukštesniesiems teismams

1. Bylos nagrinėjimo teisme dalyviai bei kiti asmenys turi teisę šioje Kodekso dalyje nustatyta tvarka apskusti žemesniųjų teismų bylos parengimo nagrinėti ar teisiamajame posėdyje priimtas nutartis, taip pat šio Kodekso numatytais atvejais – kitas teismų priimtas nutartis aukštesniesiems teismams, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas numato specialią atskirų teismo nutarčių apskundimo tvarką.

2. Šioje Kodekso dalyje nustatyta tvarka neskundžiamos teismų nutartys dėl bylos perdavimo nagrinėti teisiamajame posėdyje, dėl galimumo nagrinėti bylą, kai kas nors iš proceso dalyvių neatvyko, dėl pareikštų nušalinimų, dėl naujų įrodymų rinkimo, dėl proceso dalyvių prašymų nagrinėjimo, dėl pastabų teismo posėdžio protokole bei tvarkos palaikymo teismo posėdžio metu, dėl įrodymų tyrimo teisme atnaujinimo.

440 straipsnis. Žemesniųjų teismų nutarčių apskundimo aukštesniesiems teismams

tvarka

1. Bylos nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę paduoti aukštesniajam teismui skundus dėl žemesniojo teismo nutarties, jeigu mano, kad žemesniojo teismo nutartimi pažeistos jų teisės ir teisėti interesai. Skundus gali paduoti ir kiti proceso dalyviai, taip pat byloje nedalyvaujantys asmenys, kuriems buvo taikytos šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos prievartos priemonės.

2. Skundas dėl apylinkės teismo nutarties paduodamas apygardos teismui, dėl apygardos teismo nutarties – Lietuvos apeliaciniam teismui per septynias dienas nuo nutarties gavimo dienos. Skundas paduodamas per nutartį priėmusį teismą, kuris ne vėliau kaip per tris dienas suinteresuotiems asmenims praneša apie gautą skundą ir teisę per keturiolika dienų nuo pranešimo išsiuntimo dienos pateikti aukštesniajam teismui atsiliepimą, pareiškimus dėl nušalinimo ir kitus prašymus, o skundą kartu su nutarties nuorašu ir kita medžiaga perduoda aukštesniajam teismui.

442 straipsnis. Aukštesniojo teismo sprendimai, priimti išnagrinėjus skundą

1. Išnagrinėjęs skundą, aukštesniojo teismo teisėjas ar teisėjų kolegija priima vieną iš šių nutarčių:

- 1) atmesti skundą ir palikti galioti teismo nutartį;
- 2) panaikinti teismo nutartį ir priimti dėl skundo naują sprendimą;
- 3) pakeisti teismo nutartį.

2. Apygardos teismo ar Lietuvos apeliacinio teismo nutartis dėl skundo įsigalioja nuo jos priėmimo dienos ir yra neskundžiama.

312 straipsnis. Teisė apskusti teismo nuosprendį apeliacine tvarka

1. Apeliacinius skundus dėl neįsiteisėjusio nuosprendžio bet kokiais pagrindais ir motyvais turi teisę paduoti prokuroras, privatus kaltintojas, nuteistasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, jų gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, nukentėjusysis ir jo atstovas.

<...>

367 straipsnis. Teisė apskusti teismo nuosprendį ar nutartį kasacine tvarka

1. Apskusti įsiteisėjusį teismo nuosprendį ar nutartį remiantis šio Kodekso 369 straipsnyje numatytais pagrindais turi teisę prokuroras, nukentėjusysis, jo atstovas, nuteistasis, išteisintasis, asmuo, kuriam byla nutraukta, jų gynėjas ir atstovas pagal įstatymą, asmuo, kuriam paskirtos ar nepaskirtos priverčiamosios medicinos priemonės, jo gynėjas, atstovas pagal įstatymą, šeimos nariai ar artimieji giminaičiai, taip pat civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, užstato davėjas, asmuo, kurio turtas ar jo vertė atitinkanti pinigų suma konfiskuoti, jų atstovas.

<...>

57 straipsnis. Nušalinimo teisė

1. Nušalinimą gali pareikšti įtariamasis, kaltinamasis, nuteistasis, išteisintasis, gynėjas, prokuroras, taip pat nukentėjusysis, privatus kaltintojas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas arba jų atstovai.
2. Nušalinimas gali būti pareikštas ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui, ikiteisminio tyrimo teisėjui, teisėjui, teisiamaio posėdžio sekretoriui, vertėjui, ekspertui ir specialistui.

58 straipsnis. Nušalinimo pagrindas

1. Šio Kodekso 57 straipsnio 2 dalyje nurodytas asmuo negali dalyvauti procese, jeigu:

- 1) jis toje byloje yra nukentėjusysis, privatus kaltintojas, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas, bet kurio iš šių asmenų šeimos narys ar giminaitis, įtariamojo, kaltinamojo bei nuteistojo ar atstovo pagal įstatymą, teisėjo, ikiteisminio tyrimo teisėjo, prokuroro, ikiteisminio tyrimo pareigūno ar gynėjo toje byloje šeimos narys ar giminaitis;
- 2) jis yra dalyvavęs toje byloje kaip liudytojas, įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo atstovas pagal įstatymą, nukentėjusiojo, privataus kaltintojo, civilinio ieškovo ar civilinio atsakovo atstovas;
- 3) jis pats arba jo šeimos nariai ar giminaičiai yra suinteresuoti bylos baigtimi;
- 4) proceso dalyviai motyvuotai nurodo kitokias aplinkybes, keliančias pagrįstų abejonių šio Kodekso 57 straipsnio 2 dalyje nurodyto asmens nešališkumu.

2. Be to, teisėjas negali dalyvauti procese ar pakartotinai nagrinėti tą pačią bylą:

- 1) jeigu jis tame procese dalyvavo kaip ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar gynėjas;
- 2) jeigu jis sprendė įtariamojo suėmimo ar suėmimo pratęsimo klausimą, sankcionavo procesinių prievartos priemonių taikymą arba nagrinėjo proceso dalyvių skundus toje pačioje byloje;
- 3) jeigu jis priėmė nuosprendį pirmosios instancijos teisme, negali nagrinėti tą pačią bylą apeliacine tvarka ir kasacine tvarka, taip pat iš naujo nagrinėti tą bylą pirmosios instancijos teisme tuo atveju, kai panaikintas jo priimtas nuosprendis;
- 4) jeigu jis priėmė sprendimą apeliacinės instancijos teisme, negali nagrinėti tos bylos kasacine tvarka;
- 5) jeigu jis priėmė sprendimą kasacinės instancijos teisme, negali dalyvauti nagrinėjant tą bylą apeliacine tvarka;
- 6) jeigu jis priėmė sprendimą apeliacinės arba kasacinės instancijos teisme, negali iš naujo nagrinėti tą bylą pirmosios instancijos teisme.

3. Vertėjas, ekspertas ir specialistas negali dalyvauti procese ir tais atvejais, kai paaiškėja jų nekompetentingumas.

4. Ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teismo posėdžio sekretoriaus, vertėjo, eksperto ar specialisto pirmesnis dalyvavimas procese atitinkamai ikiteisminio tyrimo pareigūnu, prokuroru, teismo posėdžio sekretoriumi, vertėju, ekspertu ar specialistu nėra pagrindas juos nušalinti.

59 straipsnis. Nušalinimas teisme

1. Teisėjas, teismo posėdžio sekretorius, vertėjas, ekspertas, specialistas ar prokuroras privalo nusišalinti šio Kodekso 58 straipsnyje nurodytais pagrindais. <...> Tokiu pat pagrindu jų nušalinimą gali pareikšti šio Kodekso 57 straipsnio 1 dalyje išvardyti asmenys. Nušalinimas turi būti pareikštas ir motyvuotas iki įrodymų tyrimo teisme pradžios. Vėliau pareikšti nušalinimą leidžiama tik tais atvejais, kai nušalinimą pareiškiantis asmuo nušalinimo pagrindą sužino pradėjus įrodymų tyrimą.

2. Kai byla nagrinėja trijų ar išplėstinė septynių teisėjų kolegija, teisėjo nušalinimo tvarka tokia:

1) teisėjui pareikštą nušalinimą šiam nedalyvaujant svarsto kiti teisėjai. Jeigu balsai pasidalija pusiau, teisėjas laikomas nušalintu;

2) dėl keliems teisėjams ar visai teisėjų kolegijai pareikšto nušalinimo nusprendžia tą byla nagrinėjanti teisėjų kolegija paprasta balsų dauguma;

3) teisėjai, kuriems pareikštas nušalinimas, turi teisę viešai pasisakyti dėl šio nušalinimo;

4) dėl nusišalinimo ar nušalinimo teismas nusprendžia pasitarimų kambaryje.

3. Jeigu byla nagrinėja vienas teisėjas, dėl jam pareikšto nušalinimo nusprendžia jis pats. Jis turi teisę padaryti pareiškimą dėl šio nušalinimo.

4. Teisėjo nusišalinimą turi patvirtinti teismo pirmininkas ar to teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas. Jeigu teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas teisėjo nusišalinimo nepatvirtina, nepagrįstą nusišalinimą pareiškęs teisėjas privalo nagrinėti byla iš esmės.

5. Dėl teismo posėdžio sekretoriaus, vertėjo, eksperto, specialisto ar prokuroro nušalinimo nusprendžia byla nagrinėjantis teismas.

60 straipsnis. Nušalinimas ikiteisminio tyrimo metu

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo teisėjas, vertėjas, ekspertas ar specialistas privalo nusišalinti šio Kodekso 58 straipsnyje nurodytais pagrindais. <...> Tokiu pat pagrindu jų nušalinimą gali pareikšti šio Kodekso 57 straipsnio 1 dalyje išvardyti asmenys.

2. Nušalinimas turi būti pareiškiamas ir motyvuojamas raštu.

3. Dėl vertėjo, eksperto ar specialisto nušalinimo nusprendžia ikiteisminį tyrimą atliekantis ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras. Dėl nušalinimo nusprendžiama per įmanomai trumpiausią laiką. Jeigu nušalinimas atmetamas, priimamas nutarimas, kuris pareiškėjui paskelbiamas pasirašytinai.

4. Dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno nušalinimo nusprendžia prokuroras. Dėl prokuroro nušalinimo nusprendžia ikiteisminio tyrimo teisėjas. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras per vieną dieną nuo to momento, kai gautas nušalinimo pareiškimas, perduoda jį atitinkamai prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo per dvi dienas išspręsti pareikšto nušalinimo klausimą. Jeigu nušalinimas atmetamas, prokuroras priima nutarimą, o ikiteisminio tyrimo teisėjas – nutartį. Šie dokumentai pareiškėjui paskelbiami pasirašytinai.

5. Dėl ikiteisminio tyrimo teisėjo nušalinimo nusprendžia apylinkės teismo pirmininkas šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka.

6. Pareiškimo dėl nušalinimo padavimas proceso nesustabdo.

VIII:

49 straipsnis. Žurnalistų etikos inspektorius

1. Žurnalistų etikos inspektorius (toliau – inspektorius) yra valstybės pareigūnas, kuris prižiūri, kaip įgyvendinamos šio įstatymo nuostatos.

<...>

5. Inspektorius vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, ratifikuotomis Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksu ir kitais teisės aktais.

6. Inspektoriaus veikla grindžiama teisėtumo, nešališkumo, nepriklausomumo, teisingumo ir viešumo principais.

<...>

50 straipsnis. Inspektoriaus kompetencija

1. Inspektorius atlieka šias funkcijas:

1) nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo;

2) nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl jų teisės į privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo visuomenės informavimo priemonėse;

3) nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl jų asmens duomenų tvarkymo pažeidimo visuomenės informavimo priemonėse;

4) pagal savo kompetenciją prižiūri, kaip įgyvendinamos Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatos;

5) vertina, kaip informuojant visuomenę laikomasi šiame ir kituose visuomenės informavimą reglamentuojančiuose įstatymuose bei teisės aktuose nustatytu visuomenės informavimo principu;

<...>

11) atlieka viešosios informacijos stebėseną visuomenės informavimo priemonėse, išskyrus radijo ir televizijos programų stebėseną.

2. Atlikdamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas, inspektorius turi teisę:

1) turėdamas informacijos apie pažeidimus, nenurodytus skunduose (pareiškimuose), šio Įstatymo nustatyta tvarka savo iniciatyva pradėti tyrimą arba perduoti surinktą tyrimo medžiagą ištirti kitoms kompetentingoms valstybės institucijoms;

<...>

8) šiame ir kituose įstatymuose nustatytoms funkcijoms atlikti pasitelkti ekspertų grupes (ekspertus), nustatyti jų darbo reglamentus ir apmokėjimo tvarką.

3. Atlikdamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas, inspektorius gali priimti sprendimą:

1) įspėti viešosios informacijos rengėjus ir skleidėjus, už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus (fizinis) asmenis apie pastebėtus šio Įstatymo ir kitų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus ir reikalauti juos pašalinti;

2) reikalauti, kad viešosios informacijos rengėjas ar skleidėjas nustatyta tvarka paneigtu paskelbtą tikrovės neatitinkančią informaciją, žeminančią asmens garbę ir orumą ar kenkiančią jo dalykinei reputacijai, teisėtiems interesams, arba sudarytų asmeniui galimybę pačiam atsakyti ir paneigti tokią informaciją;

3) kreiptis į kompetentingas valstybės institucijas ir Asociaciją dėl pastebėtų šio įstatymo ir kitų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų; (*Pakeista VIĮ3*)

<...>

7) tyrimą, pradėtą savo iniciatyva, baigti, jeigu pažeidimai ar aplinkybės, dėl kurių buvo pradėtas tyrimas, nepasitvirtina;

<...>

4. Inspektoriui teikiamame skunde (pareiškime) turi būti nurodyta:

1) skundą (pareiškimą) pateikusio asmens (pareiškėjo) vardas, pavardė ir adresas;

2) konkreti visuomenės informavimo priemonė ir publikacija ar laida, kuriose buvo paskleista informacija, žeminanti skundą (pareiškimą) pateikusio asmens (pareiškėjo) garbę ir orumą, pažeidžianti teisę į privataus gyvenimo apsaugą ar nepilnamečių interesus;

3) kokia paskleista informacija neatitinka tikrovės, kaip yra pažeista teisė į privatumą, kaip pakenkta nepilnamečių interesams;

4) prašymo inspektoriui turinys;

5) skundo (pareiškimo) surašymo data ir skundą (pareiškimą) pateikusio asmens (pareiškėjo) parašas.

<...>

13. Inspektorius gautą skundą (pareiškimą) išnagrinėja per tris mėnesius nuo skundo (pareiškimo) gavimo dienos.

14. Jei skundas (pareiškimas) yra pagrįstas, inspektorius gali priimti vieną iš šio straipsnio 2 dalyje numatytų sprendimų. Su juo inspektorius supažindina skundą (pareiškimą) pateikusį asmenį (pareiškėją), viešosios informacijos rengėjus ir (ar) skleidėjus, už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus asmenis.

<...>

18. Inspektorius sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo arba, jeigu sprendimas neskelbiamas viešai, nuo pranešimo apie jo priėmimą gavimo dienos.

19. Inspektorius teisėtų reikalavimų, priimtų sprendimų nevykdymas ar kitoks trukdymas inspektoriui įgyvendinti šio Įstatymo jam suteiktas teises ar įgaliojimus užtraukia administracinę atsakomybę.

NANVIPĮ

9 straipsnis. Institucijos, atsakingos už šio įstatymo nuostatų įgyvendinimą

1. Šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą atlieka žurnalistų etikos inspektorius (toliau – Inspektorius).

2. Inspektorius:

1) rūpinasi šio įstatymo nuostatų įgyvendinimu ir priežiūra, kaip jų laikomasi;

2) siekdamas užtikrinti šio įstatymo nuostatų įgyvendinimą, bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis, nevyriausybinėmis ir kitomis organizacijomis;

3) viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir kitų suinteresuotų asmenų prašymu teikia jiems rekomendacijas dėl konkrečios jų ketinamos rengti ir (ar) skleisti viešosios informacijos priskyrimo neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos kategorijai, jos žymėjimo ir taikytinų skleidimo apribojimų; ***(Pakeista NANVIPĮ)***

NANVIPĮ

<...>

7) nagrinėja skundus (pareiškimus) dėl šio įstatymo nuostatų pažeidimų. ***(Pakeista NANVIPĮ)***

3. Inspektorius, atlikdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas funkcijas, turi teisę priimti sprendimą:

1) įspėti viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir kitus už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus asmenis dėl šio įstatymo pažeidimų ir reikalauti laikytis šio

	<p>įstatymo ir su juo susijusių kitų teisės aktų nuostatų;</p> <p>2) viešai paskelbti, kad konkretūs viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai ar kiti už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingi asmenys nesilaiko šio įstatymo nuostatų;</p> <p>3) pagal kompetenciją traukti administracinę atsakomybę viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir kitus už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus asmenis dėl šio įstatymo pažeidimų;</p> <p>4) kreiptis į atitinkamas institucijas, kad jos pagal savo kompetenciją šio įstatymo pažeidėjams taikytų atsakomybės priemones;</p> <p>5) esant nusikalstamos veikos, susijusios su šio įstatymo nuostatomis, požymių, kreiptis į teisėsaugos institucijas, kad būtų pradėtas ikiteisminis tyrimas;</p> <p><...></p> <p>4. Inspektoriaus sprendimai priimami, skelbiami ir skundžiami Visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka.</p> <p>5. Į Inspektorių su skundu (pareiškimu) dėl šio įstatymo pažeidimų gali kreiptis visi suinteresuoti asmenys.</p> <p>6. Prie Inspektoriaus veikia nepriekaištingos reputacijos, specialių žinių turinčių ekspertų grupė (iki 9 asmenų). Ji vertina viešosios informacijos poveikį nepilnamečiams ir teikia savo išvadas Inspektoriui. Ekspertus skiria Inspektorius, atsižvelgdamas į institucijų, išvardytų šio straipsnio 7 dalyje, siūlymus. Ekspertų grupė veikia rotacijos principu pagal Inspektoriaus patvirtintą veiklos reglamentą. Ekspertų veikla finansuojama iš Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai skirtų valstybės biudžeto asignavimų.</p> <p>7. Už šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą pagal savo kompetenciją taip pat yra atsakingos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos taryba; 2) Lietuvos radijo ir televizijos komisija; 3) Kultūros ministerija; 4) Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisija; 5) Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga; 6) savivaldybių vykdomosios institucijos; 7) Ryšių reguliavimo tarnyba; (Pakeista NANVIP12) 8) Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. <p>8. Šio straipsnio 7 dalyje išvardytos institucijos gali kreiptis į Inspektorių dėl viešosios informacijos priskyrimo kategorijai informacijos, kuri daro neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi, bendradarbiauti, keisti informaciją ir pagal savo kompetenciją taikyti atsakomybę šio įstatymo nuostatų nesilaikantiems asmenims.</p>	
2. Nedarant poveikio nacionalinėms įrodymų	<i>Pastaba. Įrodymais baudžiamajame procese laikytini tik įstatymų nustatyta tvarka gauti</i>	Visiškas

priimtino taisyklės ir sistemoms, valstybės narės užtikrina, kad vertinant įtariamųjų arba kaltinamųjų padarytus pareiškimus arba įrodymus, gautus pažeidžiant teisę tylėti arba teisę neduoti parodymų prieš save, būtų užtikrinamos teisės į gynybą ir į teisingą procesą.

duomenys, t. y. įrodymais gali būti tik teisėtai būdais gauti duomenys, t. y. nepažeidžiant BPK įtvirtintų procesinių normų ir taisyklių bei įtariamąjo ir kaltinamojo pagrindinių procesinių teisių ir garantijų, įskaitant ir šių asmenų teisę tylėti ar atsisakyti duoti parodymus prieš save. Ar baudžiamojo proceso metu gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia tik nepriklausomas ir nešališkas teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla. Visais atvejais teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiau ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu ir tik vadovaudamiesi įstatymais. Dėl šių priežasčių duomenys, gauti, pažeidžiant BPK nurodytas procesines taisykles (pažeidžiant įstatymų nustatytą tvarką) ar proceso dalyvių pagrindines procesines teises (t. y. gauti neteisėtai būdais), vadovaujantis BPK 20 straipsnio nuostatomis, negali būti laikomi įrodymais baudžiamajame procese.

BPK

20 straipsnis. Įrodymai

1. Įrodymai baudžiamajame procese yra įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys.
2. Ar gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla.
3. Įrodymais gali būti tik tokie duomenys, kurie patvirtina arba paneigia bent viena aplinkybę, turinčią reikšmės bylai išspręsti teisingai.
4. Įrodymais gali būti tik teisėtai būdais gauti duomenys, kuriuos galima patikrinti šiame Kodekse numatytais proceso veiksmais.
5. Teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiau ir nešališku visu bylos aplinkybių išnagrinėjimu, vadovaudamiesi įstatymu.

Konstitucija

31 straipsnis

<...>

Asmuo, kaltinamas padaręs nusikaltimą, turi teisę, kad jo byla viešai ir teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir bešališkas teismas.

<...>

Asmeniui, kuris įtariamasis padaręs nusikaltimą, ir kaltinamajam nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento garantuojama teisė į gynybą, taip pat ir teisė turėti advokatą.

BPK:

10 straipsnis. Įtariamąjo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas

1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama

nedelsiant nuo sulaikymo arba pirmosios apklausos momento.

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

21 straipsnis. Įtariamasis

<...>

4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartis.

<...>

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo byla per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.

6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugnai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.

<...>

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę turėti gynėją nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Sulaikytam įtariamajam užtikrinama galimybė iki pirmosios apklausos be pašalinių susitikti su gynėju. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolai.

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią

apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:

- 1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamasis ar kaltinamas nepilnametis;
- 2) nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas;
- 3) nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas;
- 4) kai yra įtariamųjų ar kaltinamųjų gynybos interesų prieštaravimų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją;
- 5) nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- 6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant;
- 7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;
- 8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;
- 9) nagrinėjant bylą teisme pagreitinoto proceso tvarka.
- 10) kitais šio Kodekso numatytais atvejais.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinasis ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamąjo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinasis gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose,

	<p>budėjimo sąrašais.</p> <p>4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.</p>	
<p><i>11 straipsnis</i> Duomenų rinkimas</p> <p>Valstybės narės ne vėliau kaip 2020 m. balandžio 1 d., o po to kas trejus metus Komisijai <u>pateikia turimus</u> duomenis, parodančius, kaip įgyvendinamos šioje direktyvoje nustatytos teisės.</p>	<p><i>Pastaba. Pažymėtina, kad Direktyvos 11 straipsnio nuostata įpareigoja valstybės nares Europos Komisijai teikti <u>tik turimus statistinius duomenis, parodančius, kaip įgyvendinamos šioje direktyvoje nustatytos teisės. Kitaip tariant, valstybės narės Europos Komisijai turi siųsti statistinius duomenis, susijusias su Direktyvoje nurodytų teisių praktiniu įgyvendinimu, tik, jeigu tokie statistiniai atitinkamoje valstybėje narėje turimi (renkami, kaupiami ir pan.) centriniu lygmeniu. Direktyvos 11 straipsnio nuostata neįpareigoja valstybės nares centriniu lygmeniu pradėti rinkti, kaupti (ir atitinkamai pradėti juos teikti Europos Komisijai) nurodytus statistinius duomenis, jeigu tokie statistiniai duomenis nėra ir niekada nebuvo renkami ir kaupiami atitinkamoje valstybės narėje. Atitinkamai Direktyvos 11 straipsnis taip pat neįpareigoja ir sukurti tokių statistinių duomenų rinkimo ir kaupimo mechanizmų ir/ar procedūrų, jeigu pastarieji neegzistuoja atitinkamoje valstybės narėje. Šiuo aspektu valstybė narė pati gali savarankiškai apsispręsti ar nacionalinėje teisėje numatys (sukurs) Direktyvoje nurodytų statistinių duomenų rinkimo ir kaupimo mechanizmus ir/ar procedūras. Atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 11 straipsnio nuostatos nėra privalomo pobūdžio (t. y. valstybės narės įpareigojamos teikti Europos Komisijai tik centriniu lygmeniu turimus (sukauptus) statistinius duomenis) ir į tai, kad Lietuvos Respublikoje centriniu lygiu Direktyvoje nurodytų statistiniai duomenis nėra renkami ir/ar kaupiami, Lietuvos Respublika, vadovaujantis Direktyvos 11 straipsnio nuostatomis, nėra įpareigota tokius duomenis teikti Europos Komisijai.</u></i></p>	
<p><i>12 straipsnis</i> Ataskaitų teikimas</p> <p>Komisija ne vėliau kaip 2021 m. balandžio 1 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie šios direktyvos įgyvendinimą.</p>	<p>Direktyvos nuostata perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę veiksmų nereikalauja.</p>	
<p><i>13 straipsnis</i> Esamo apsaugos lygio išsaugojimas</p> <p>Jokia šios direktyvos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti teises ir</p>	<p>Direktyvos nuostata perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę veiksmų nereikalauja.</p>	

procesines garantijas, užtikrinamas pagal Chartiją, EŽTK ar kitas susijusias tarptautinės teisės arba bet kurios valstybės narės teisės nuostatas, kuriose numatoma aukštesnio lygio apsauga, arba kaip nukrypstanti nuo jų.		
<p><i>14 straipsnis</i></p> <p>Perkėlimas į nacionalinę teisę</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2018 m. balandžio 1 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.</p> <p>Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.</p> <p>2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.</p>	<p>BPK projektas</p> <p>6 straipsnis. Kodekso priedo papildymas</p> <p>Papildyti Kodekso priedą 20 punktu:</p> <p>„20. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL 2016 L 65, p. 1).“</p>	Visiškas
<p><i>15 straipsnis</i></p> <p>Įsigaliojimas</p> <p>Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.</p>	Direktyvos nuostata perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę veiksmų nereikalauja.	
<p><i>16 straipsnis</i></p> <p>Adresatai</p> <p>Ši direktyva pagal Sutartį skirta valstybėms narėms.</p>	Direktyvos nuostata perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę veiksmų nereikalauja.	

Teisingumo ministrė

Milda Vainiūtė

2018-01-16

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21, 22, 188 IR 189 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta
	Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2017-12-11 raštas Nr. 1038	<p><...> Direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, jog naudojimasis teise neduoti parodymų prieš save kompetentingoms valdžios institucijoms netrukdo rinkti įrodymų, kuriuos galima teisėtai gauti naudojant teisinės prievartos priemones ir kurie egzistuoja nepriklausomai nuo įtariamųjų arba kaltinamųjų valios. Direktyvos preambulės 29 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, jog tai – tokie teisėtai gauti įrodymai, kaip antai pagal orderį surinkta medžiaga, medžiaga, kurią teisiškai privaloma saugoti ir pateikti paprašius, DNR tyrimams skirti kvapo, kraujo ar šlapimo mėginiai ir kūno audiniai. Atitikties lentelėje minėtoji nuostata nurodyta kaip teisiškai neįpareigojanti, todėl nereikalaujanti perkėlimo į nacionalinę teisę. Siūlytume įvertinti, ar siekiant teisinio aiškumo, tinkamo teisės neduoti parodymų prieš save interpretavimo ir tam, kad būtų išvengta situacijų, kuriose asmenys, remdamiesi šia teise, atsisakytų pateikti tam tikrą medžiagą ar duomenis arba valdžios institucijos piktnaudžiautų reikalaujant jų pateikimo, vis dėl to būtų tikslingiau įtvirtinti nuostatą, atskleidžiančią šios teisės ribas, apibrėžtas Direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje. <...> Svarbu, kad tiek kompetentingoms valdžios institucijoms, tiek įtariamiesiems ar kaltinamiesiems būtų kuo aiškesnė teisės neduoti</p>	<p><u>Atsižvelgta iš dalies</u> Siekiant užtikrinti didesnę teisinį aiškumą, su įstatymo projektu teikiama <i>atitikties lentelė (24 lapas) atitinkamai papildyta tikslesniu paaiškinimu ir papildomomis BPK normomis</i>, aiškiai atskleidžiančiomis teisėsaugos ir teisminių institucijų plačius įgaliojimus teisėtais būdais, kurie visiškai nepriklauso nuo įtariamąjo ar kaltinamojo valios, pageidavimų ar norų, rinkti (įskaitant ir naudojant kardomasias ar kitas procesines prievartos priemones) reikiamus įrodymus baudžiamojame byloje.</p> <p><i>Kartu nepritartina pastabos autorių argumentams</i>, kad teisės tylėti ir (ar) neduoti parodymų prieš save atliekamų įtariamųjų ar kaltinamųjų apklausų metu aiškesnis reglamentavimas baudžiamąjo proceso įstatyme gali kažkuriuo būdu galimai riboti teisėsaugos ir teisminių institucijų turimus įgaliojimus teisėtais būdais rinkti (įskaitant ir naudojant kardomasias ar kitas procesines prievartos priemones) reikiamus įrodymus baudžiamojame byloje. <i>Toks požiūris nėra pagrįstas</i>. Aptariamu aspektu pažymėtina, kad teisė tylėti jau šiuo metu yra garantuojama įtariamajam ir įtvirtinta BPK 21 straipsnyje, o teisė neduoti parodymų prieš save jau dabar garantuojama kaltinamajam ir šiuo metu įtvirtinta BPK 272 straipsnyje, taip pat draudimas versti duoti parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimus giminaičius yra nurodytas ir Konstitucijos 31 straipsnyje, kartu ši teisė (teisė neduoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką) tiesiogiai laiduojama ir liudytojams (BPK 80 str. 1 p.) bei įtariamąjo ir kaltinamojo šeimos nariams ar artimiesiems giminaičiams (BPK 82 str. 2 d.). Pažymėtina ir tai, kad abi šios procesinės garantijos be didesnių problemų nuosekliai taikomos ir Lietuvos teismų praktikoje. Tuo tarpu įstatymo projektu šios lygiavertės procesinės teisės (teisė tylėti ir teisė atsisakyti duoti parodymus prieš save atliekamos apklausos metu) tik labiau detalizuojamos BPK, siekiant, įgyvendinant Direktyvos nuostatas, jas aiškiau sistemaiškai įtvirtinti BPK ir tokiu būdu nuosekliai garantuoti tiek įtariamajam,</p>

		<p>parodymų prieš save esmė ir jų veiksmų ribos šios teisės įgyvendinimo kontekste – Direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos perkėlimas į nacionalinę teisę padėtų pasiekti tokio tikslo.</p>	<p>ties kaltinamajam atliekamų apklausų su šiais proceso dalyviais metu. Todėl, teigtina, kad tolesnis šių procesinių garantijų išgryninimas BPK kažkokių papildomų praktinių šių teisių įgyvendinimo problemų ar teisėsaugos ir teisminių institucijų turimų įgaliojimų rinkti įrodymus apribojimų nesukels. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad baudžiamojo proceso įstatyme įtvirtinti teisėsaugos ir teisminių institucijų įgaliojimai teisėtais būdais rinkti, įskaitant ir naudojant kardomąsias ar kitas procesines prievartos priemones, reikiamus įrodymus baudžiamojoje byloje visiškai nepriklauso nuo įtariamojo ar kaltinamojo valios ar pageidavimų ir toks <i>atliekamų įrodymų rinkimo veiksmų privalomumas visiems su šiais veiksmais susijusiems subjektams yra aiškiai nurodytas pačiame BPK</i> (BPK 178, 97, 140, 142, 143, 144, 156, 145 – 149, 119 – 125, 155, 287, 288 ir kiti straipsniai, susiję su kardomųjų ar kitų procesinių prievartos priemonių, renkant įrodymus byloje, taikymu). Dėl šių priežasčių pastabos autorių pateiktas pasiūlymas laikytinas pertekliniu ir netikslingu.</p>
--	--	--	---

Teisingumo ministrė

Milda Vainiūtė

2018-01-16

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Teisingumo ministerijai

Nr.
I 2017-12-05 Nr. (1.36) 2T-1019

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Vidaus reikalų ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektą, informuoja, kad pastabų ir pasiūlymų pagal kompetenciją neturi.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

D. Cicėnas, tel. 271 8521, el. p. dainius.cicenase@vrm.lt

Atkurtai
Lietuvai

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos

2017-12-27

Nr. 4R-2396-(6.6)

teisingumo ministerijai

I 2017-12-05

Nr. 17-13997

El. p. rastine@tm.lt; jevgenijus.kuzma@tm.lt

TAIS

DĖL IŠVADOS PATEIKIMO TEISĖS AKTŲ PROJEKTAMS NR. 17-13997 IR 13996

Nacionalinei teismų administracijai (toliau – Administracija) pateikti derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas“ Nr. 17-13997 ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektas Nr. 17-13996.

Susipažinusi su pateiktais teisės aktų projektais, Administracija esminių pastabų ar pasiūlymų šiems projektams neturi.

Direktorė

Reda Molienė

Justinas Bagdžius, tel. (8 5) 251 4125, el. p. justinas.bagdzius@teismai.lt

(originalas nebus siunčiamas)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, faks. (8 5) 262 3120, el. p. dmm@lrkm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Teisingumo ministerijai

2017-12- Nr. S2-
Į 2017-12-05 Nr.(1.36)2T-1019

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Kultūros ministerija išnagrinėjo pateiktą derinimui Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektą (toliau – Projektas) ir teikia šias pastabas ir pasiūlymus Direktyvos 2016/343/ES ir Lietuvos Respublikos nacionalinių teisės aktų atitikties lentelėje (toliau – Atitikties lentelė) nurodytai informacijai:

1. Siūlytina atsisakyti Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimų išvardinimo (Atitikties lentelės 2 lapas) ir nurodyti minėto įstatymo tik suvestinės redakcijos duomenis.

2. Atkreiptinas dėmesys, kad Direktyva 2016/343/ES (toliau – Direktyva) reglamentuoja tik valdžios institucijų padarytus pareiškimus ar teismų sprendimus, tuo tarpu Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodeksas minėtų subjektų nereguliuoja, o yra žurnalistų, viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų savireguliacinis dokumentas, todėl siūlytina atsisakyti nuorodos į Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodeksą (Atitikties lentelės 2 lapas).

3. Atsižvelgiant į Direktyvos preambulės 43 punktą, siūlytina papildyti Lietuvos Respublikos nacionalinių teisės aktų sąrašą (Atitikties lentelės 2 lapas) 2002 m. rugsėjo 10 d. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo Nr. IX-1067 suvestine redakcija, kadangi šio įstatymo 6 straipsnis nustato papildomą apsaugą nepilnamečiams.

4. Atitikties lentelės 7 puslapyje būtina papildyti informaciją Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio antra dalimi „2. Draudžiama platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą.“, kadangi praktikoje ši nuostata yra dažniausiai naudojama.

5. Atsižvelgus į Kultūros ministerijos 2 pasiūlymą, atsisakyti Atitikties lentelės 7 ir 8 puslapiuose nurodytų Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso nuostatų bei vietoj jų išdėstyti Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 6 straipsnio 1, 3-5 punktus, kadangi jie nustato papildomą apsaugą nepilnamečiams, kaip jau minėta Kultūros ministerijos 3 pasiūlyme.

6. Manytina, kad nurodyti Visuomenės informavimo įstatymo 49 straipsnio 3, 4, 7, 10 dalių, 50 straipsnio 1 dalies 6, 9, 10 punktų, 2 dalies 2-7 punktų nuostatas (Atitikties lentelės 57-59 puslapiai) yra netikslinga.

7. Siūlytina atsisakyti Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 3 dalies 4 ir 5 punktų nuostatų pateikimo (Atitikties lentelės 60 puslapis), kadangi jos taikomos pažeidus Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą.

8. Siūlytina Atitikties lentelę papildyti Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 9 straipsnio 1 dalies, 2 dalies 1-3, 7 punktų, 3 dalies 1-4 punktų bei 4-8 dalių nuostatomis (prie Atitikties lentelės 60 puslapyje nurodytos informacijos).

Kultūros ministerija Projektui iš esmės pritaria ir daugiau esminių pastabų ar pasiūlymų neturi.

Ministerijos kancleris

Laimonas Ubavičius

R. Zdaneviciute, tel. 86 084 6005, el. p. rasa.zdaneviciute@lrkm.lt
B. Kosaitė, tel. 86 084 7621, el. p. brigita.kosaite@lrkm.lt

100 Atkurtai
Lietuvai

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
el. paštu jevgenijus.kuzma@tm.lt

2017-12-12 Nr. 17.2- 9747

DĖL IŠVADŲ PATEIKIMO TEISĖS AKTŲ PROJEKTAMS NR. 17-13997 IR NR. 17-13996

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, susipažinusi su pateiktais derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 17-13997 ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektu Nr. 17-13996, šiems projektams pritaria, pastabų ir pasiūlymų neturi.

Generalinis prokuroras

Evaldas Pašilis

A. Verenius, tel (8 5) 2662 349, el. p. arunas.verenius@prokuraturos.lt
V. Kebedienė, tel. (8 5) 2500 913, el. p. valentina.kebediene@prokuraturos.lt

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. etd@etd.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2017-12- Nr.
I 2017-12-05 Nr. (1.36)2T-1019

**DĖL BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21, 22, 188 IR 189 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO**

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektą (17-13997, 17-13996) (toliau – Projektas), teikiame toliau nurodytas pastabas.

Atkreipiame dėmesį, jog kartu su Projektu pateiktoje Projekto ir 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/343/ES dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (toliau – Direktyva) atitikties lentelėje, perkeltiant Direktyvos 2, 7, 10 straipsnius, pateikta šiuo metu galiojanti, o ne Projektu siūloma įtvirtinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21 straipsnio, o perkeltiant Direktyvos 10 straipsnį ir 22 straipsnio, formuluotė. Taip pat nenuosekli Projekto ir jo lyginamojo varianto straipsnių numeracija. Siūlytume atnaujinti atitikties lentelę, Projektą ir jo lyginamąjį variantą, ištaisant šiuos neatitikimus.

Direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, jog naudojimasis teise neduoti parodymų prieš save kompetentingoms valdžios institucijoms netrukdo rinkti įrodymų, kuriuos galima teisėtai gauti naudojant teisinės prievartos priemones ir kurie egzistuoja nepriklausomai nuo įtariamųjų arba kaltinamųjų valios. Direktyvos preambulės 29 konstatuojamoje dalyje patikslinta, jog tai – tokie teisėtai gauti įrodymai, kaip antai pagal orderį surinkta medžiaga, medžiaga, kurią teisiškai privaloma saugoti ir pateikti paprašius, DNR tyrimams skirti kvapo, kraujo ar šlapimo mėginiai ir kūno audiniai. Atitikties lentelėje minėtoji nuostata nurodyta kaip teisiškai neįpareigojanti, todėl nereikalaujanti perkėlimo į nacionalinę teisę. Siūlytume įvertinti, ar siekiant teisinio aiškumo, tinkamo teisės neduoti parodymų prieš save interpretavimo ir tam, kad būtų išvengta situacijų, kuriose asmenys, remdamiesi šia teise, atsisakytų pateikti tam tikrą medžiagą ar duomenis arba valdžios institucijos piktnaudžiautų reikalaujant jų pateikimo, vis dėl to būtų tikslingiau įtvirtinti nuostatą, atskleidžiančią šios teisės ribas, apibrėžtas Direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje. Tokia nuostata informuotų ir kompetentingas valdžios institucijas ir asmenis, kurie naudosis teise neduoti parodymų prieš save. Direktyvos preambulės 27 konstatuojamoje dalyje nurodyta, jog teisė tylėti ir teisė neduoti parodymų prieš save reiškia, kad kompetentingos valdžios institucijos neturėtų versti įtariamųjų arba kaltinamųjų teikti informacijos, jei tie asmenys to nepageidauja, o siekiant nustatyti šių teisių pažeidimus, reikėtų atsižvelgti į Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) teisės į teisingą bylos nagrinėjimą išaiškinimus. EŽTT yra konstatavęs¹, kad teisė tylėti ir teisė neduoti

¹ Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2004 m. liepos 8 d. sprendimas *Weh prieš Austriją* byloje Nr. 38544/98.

parodymų prieš save nėra absoliučios ir ne kiekviena tiesioginė prievarta savaime lemia pažeidimą. Sprendžiant, ar buvo pažeista teisės tylėti ir teisės neduoti parodymų prieš save esmė, turi būti atsižvelgiama į prievartos, naudotos siekiant gauti įrodymus, pobūdį ir laipsnį, tinkamų saugiklių buvimą ir šitaip surinktos medžiagos panaudojimą². Pavyzdžiui, pirmojoje EŽTT byloje, įtvirtinusioje teisę neduoti parodymų prieš save³, valdžios institucijoms kratos metu sužinojus, kad asmuo galimai yra atsidaręs banko sąskaitas užsienio bankuose, ir siekiant šį faktą patvirtinti, pareikalavus pateikti tokių sąskaitų bankinius išrašus, minėtuosius veiksmus EŽTT pripažino teisės neduoti parodymų prieš save pažeidimu. Nesant teisiškai įtvirtinto reikalavimo pateikti tokią informaciją, akivaizdu, kad be įtariamąjo ar kaltinamojo valios ji negalėjo būti gauta ir vėliau pripažinta įrodymu. Svarbu, kad tiek kompetentingoms valdžios institucijoms, tiek įtariamiesiems ar kaltinamiesiems būtų kuo aiškesnė teisės neduoti parodymų prieš save esmė ir jų veiksmų ribos šios teisės įgyvendinimo kontekste – Direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos perkėlimas į nacionalinę teisę padėtų pasiekti tokio tikslo.

Generalinis direktorius

Deividas Kriauciūnas

Karolina Juodelytė, tel. 8 70663 694, el. p. karolina.juodelyte@etd.lt

² Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2007 m. birželio 29 d. sprendimas *O'Halloran ir Francis prieš Jungtinę Karalystę* byloje Nr. 15809/02 ir 25624/02.

³ Europos Žmogaus Teisių Teismas. 1993 m. vasario 25 d. sprendimas *Funke prieš France* byloje Nr. 10828/84.

**POLICIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2017-12- Nr. 5-S-

Kopija

Į 2017-12-05 Nr. (1.36)2T-1019

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

Į 2017-12-06 Nr. 12D-513

Viešojo saugumo ir migracijos politikos departamentui

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Informuojame, kad Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos pagal kompetenciją įvertinęs pateiktą derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos parengtą Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 20, 21, 22, 188 ir 189 straipsnių pakeitimo ir kodekso priedo papildymo įstatymo projektą Nr. 17-13996, pastabų ir pasiūlymų neturi.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas

Rimantas Bobinas

Kristina Ardinavičienė, tel. (8 5) 271 7870, el. p. kristina.ardinaviciene@policija.lt

Lietuvos Respublikos Teisingumo Ministerijai

2017-03-01 Nr. IS-XII-7

į 2017-02-09 raštą Nr. (1-39) 7R-1221

Tik el. paštu

Dėl ES Direktyvos dėl nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą

Žmogaus teisių stebėjimo institutas gavo Teisingumo ministerijos prašymą pateikti nuomonę, dėl nacionalinių teisės aktų pakeitimų kuriuos reikėtų padaryti, siekiant į Lietuvos teisę tinkamai perkelti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo.

Susipažinę su šios direktyvos nuostatomis ir atitinkamos srities nacionaliniu reglamentavimu, vertiname, kad šiuo metu Lietuvoje galiojantys teisės aktai iš esmės atitinka direktyvos nuostatas ir papildomi pakeitimai ar naujų teisės aktų priėmimas, siekiant perkelti direktyvos nuostatas į Lietuvos teisę, šiuo metu nėra reikalingi.

Jei turite klausimų dėl išdėstytos pozicijos ar Jums reikalinga papildoma informacija, maloniai prašome susisiekti su ŽTSI teisininku Karoliu Liutkevičiumi el. paštu k.liutkevicius@hrmi.lt.

Pagarbiai

L. e. p. direktorius
Tomas Kubilius

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 20, 21, 22, 188
IR 189 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO PAPILDYMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-18-68; TAIS NR. 17-13997(2))**

2018-01-24 Nr. NV-240

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Sisteminė Projekto nuostatų analizė pagrindžia, kad siūlomų reguliavimų iš esmės siekiama Baudžiamojo proceso kodekse įtvirtinti tuos nekaltumo prezumpcijos principo elementus, kurie suformuoti ir atskleisti teismų praktikoje. Mūsų nuomone, siūlomų pakeitimų apimtį ir jų tinkamą inkorporavimą į baudžiamojo proceso įstatymą tikslinga aptarti platesniame ne tik teisės praktikų, bet ir akademikų rate. Atsižvelgiant į tai, siūlome apsvarstyti galimybę reguliavimo pakeitimus pristatyti ir įvertinti teisingumo ministro sudarytame Baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komitete, be kita ko, vertinant ir tai, kad Projektas galėtų būti svarstomas Seime ne anksčiau nei Seimo pavasario sesijoje.

2. Pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 6.1 papunktį pirmą kartą teisės akto tekste minimas teisės akto, institucijos, pareigų pavadinimas negali būti trumpinamas, todėl Vyriausybės nutarime, kuriuo Projektas teikiamas Seimui, turėtų būti rašomos nesutrumpintos minimų asmenų pareigos, t. y., su žodžiais „Lietuvos Respublikos“.

3. Vyriausybės nutarime, kuriuo Projektas teikiamas Seimui, prašoma teisės akto projektą svarstyti skubos tvarka. Siūlome tokį prašymą argumentuoti ne nuoroda, kad direktyva turi būti perkelta į nacionalinę teisę iki 2018 m. balandžio 1 d. (nes iš esmės buvo pakankamas laikas tam pasiruošti), o motyvuoti siekiu, pvz., kad būtų laiku užtikrintas nacionalinės teisės suderinamumas ar pan.

Teisės grupės patarėjas

Žygimantas Daukša

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Eglė Gasiūnaitė